I. SLĂVICI

POVEȘTI

CARTEA
ROMÂNEASCĂ S.A.
BUCUREȘTI

POVEȘTI

www.dacoromanica.ro

I. SLAVICI

POVEȘTI

BUCUREȘTI
«MINERVA», Institut de Arte Grafice și Editura, B-dul Academiei, 3 — Edgar-Quinet, 4.
1908.

www.dacoromanica.ro

EDITURA INSTITUTULUI DE ARTE GRAFICE ŞI EDITURA
«MINERVA» BULEVARDUL ACADEMIEI 3, BUCUREŞTI.

Reproducerea oprită.

www.dacoromanica.ro

ZÂNA ZORILOR

POVESTE

A fost ce-a fost; dacă n'ar fi fost, nici nu s'ar povestì.

A fost odată un împărat, — un împarat, mare şi puternic; împărăţia lui erà atâta de mare, încât nici nu se ştià, unde se începe şi unde se sfârşeşte.

Unii ziceau, că ar fi fără de margini, iară alţii spuneau, că ţin minte de a fi auzit din bătrâni, că s'ar fi bătut odinioară împăratul cu vecinii săi, din care unii erau şi mai mari, şi mai puternici, eară alţii mai mici şi mai slabi decât dânsul.

Despre împăratul acesta a fost mers vorba cât e lumea şi ţara, cumcă cu ochiul cel de-a dreapta tot râde, eară cu cel de-a

www.dacoromanica.ro

stânga tot lăcrămează neîncetat. In zadar se întrebà ţara, că oare ce lucru să fie acela, că ochii împăratului nu se pot împăcà unul cu altul. Dacă mergeau voinicii la împăratul, ca să-l întrebe, el zâmbea a râde şi nu le zicea nimic. Aşa rămase vrajba dintre ochii împăratului o tainà mare, despre care nu ştià nimeni nimic afară de împăratul.

Crescură feciorii împăratului. Ce feciori! ce feciorí! Trei feciori în ţară ca trei luceferi pe cer!

Florea, cel mai bătrân, erà de un stânjen de înalt, cu nişte umeri, încât nu l-ai puteà măsurà cu patru pălmi cruciş.

Cu totul alta e Costan: mic la statură, îndesat la făptură, cu braţul de bărbat, cu pumnul îndesat.

Al treilea şi cel mai tânăr fecior al împăratului e Petru: înalt, dar subţire, mai mult fată decât fecior. Petru nu face multă vorbă: el râde şi cântă, cântă şi râde de dimineaţă până în seara.

Numai câte odată-l vede omul mai întunecat, dă cu mâna pletele în dreapta şi în stânga de pe frunte, şi atunci ţi se pare, că vezi pe un bătrân din sfatul împăratului.

www.dacoromanica.ro

«Măi Floreo, tu eşti acuma mare; du-te şi întreabă pe taica, pentru ce-i plânge lui un ochi, ear altul râde pururea».

Aşa zise Petru către frate-său Florea într'o bună dimineaţă. Dar Florea nu s'a dus: el ştia încă de mic, că împăratul se supără, dacă-l întrebà cineva de astă treabă.

Tot aşa o păţi Petru şi cu frate-său Costan.

«Nu cuteză nici unul; lasă c'oi cuteza eu», zise la urmă Petru. Vorba fu zisă; lucrul fu gata. Petru merse, ca să întrebe.

«Oarbă-ţi fie mumă-ta! ce treabă ai tu de aceea?!» îi zise împăratul mânios, şi-i dete o palmă pe de-a dreapta şi alta pe de-a stânga.

Petru se duse suparat şi spuse fraţilor săi, cum a păţit-o cu tatăl său.

De când a întrebat Petru de treaba ochilor, se părea cumcă ochiul cel din stânga plânge mai puţin, eară cel de-a dreapta râde mai mult.

Petru îşi întări pe inimă, şi mai merse odată la împăratul. «O palmă e o palmă, şi două 's două!

Gândi şi făcù.

O păţi din nou, cum a mai păţit-o.

www.dacoromanica.ro

Ochiul cel din stânga lăcrimă acuma numai din când în când, eară cel din dreapta se părea a fi înjunit cu zece ani.

«Dacă e treaba aşa, gândì acum Petru, apoi ştiu eu ce-oi face. Atâta mă duc, atâta întreb, atâta rabd la pălmi, până ce nu vor râde amândoi ochii».

A zis-o, a şi făcut-o! Petru nu zicea nimic de două ori.

«Fătul meu, Petre! zise împăratul, acuma mai blând şi râzând cu amândoi ochii. Eu văd, cum că ţie nu-ţi iese grija din cap; ţi-oi spune dar treaba cu ochii mei. Vezi ochiul acesta râde de bucurie, când vaz, că am aşa trei feciori ca voi; iar celălalt plânge, pentru-că mă tem, că voi nu veţi fi în stare să împărăţiţi în pace şi să aparaţi ţara de vecinii cei vicleni. Dacă-mi veţi aduce însă apa dela fântâna Zânei Zorilor, ca să mă spăl cu ea pe ochi, îmi vor râde amândoi ochii, caci voi şti, că am feciori voinici, pe care mă pot răzemà.»

Aşa zise împăratul. Petru-şi luă pălăria de pe prispă şi se duse să spună fraţilor săi ce-a auzit.

Feciorii împaratului se pusera la sfat şi

www.dacoromanica.ro

gătiră lucrul pe scurt, cum se cade între fraţii cei buni.

Florea, ca cel mai bătrân dintre cei trei, se duse în grajd, alese calul cel mai bun şi mai frumos, puse şeaua pe el şi apoi lua ziua-bună dela casă şi masă. «Mă duc, zise către fraţii sai, şi dacă nu voi venì într'un an, o lună, o săptamână şi o zi cu apa de la fântâna Zânei Zorilor, să vii tu Costane după mine». Se duse.

Trei zile şi trei nopţi Florea nu mai stătù; calul sburà ca năluca peste munţi şi peste vai pana ce n'ajunse la marginile împărăţiei. Jur împrejur pe lângă împărăţie erà o prăpastie adâncă şi peste această prapastie o singura punte. La puntea asta mai stătù Florea odată: să privească înapoi, apoi să iee «ziua-bună» dela ţară.

Ferească Dumnezeu şi pe sufletul păgân, de aceea ce văzù Florea acuma, când erà să plece mai departe. Un bălaur! dar bălaur cu trei capete, cu nişte feţe grozave, cu-o falcă 'n cer, cu una în pământ.

Florea nici nu mai aşteptà, ca balaurul să-l scalde în văpaie, ci dete pinteni la cal şi se duse ca şi când nici n'ar fi fost aici.

www.dacoromanica.ro

Bălaurul, suspinâ odată, şi perì fără de urmă.

. . . . . .

Trecù o săptămână! Florea nu mai venì; trecură două; de Florea nu se mai auzeà nimic. Trecù o lună; Costan începù a alege între cai. Când crăpară zorile dupa un an, o lună, o săptămână şi o zi, Costan se suì pe cal, îşi luă ziua-bună dela frate-său mai mic. «Să vii şi tu, dacă voi perì şi eu», zise şi se duse cum s'a fost dus frate-său».

Bălaurul dela punte erà acum mai înfricoşat, capetele lui erau mai îngrozitoare şi fuga voinicului mai repede.

Nu se mai auzì de amândoi fraţii; Petru rămase singur.

Mă duc şi eu în urma fraţilor mei, zise el într'o zi către tatăl său.

‹Apoi mergi cu Dumnezeu; îi zise împaratul, doară vei avea mai mult noroc decât fraţii tăi».

Şi cel mai tânăr fecior al împăratuluì luă dară «ziua bună», şi pornì către marginea împărăţiei.

Pe puntea cea mare stătea acum un

www.dacoromanica.ro

bàlaur şi mai mare, şi mai grozav, cu fălcile şi mai înfricoşate şi mai deschise. Balaurul aveà acuma nu trei, ci şeapte capete.

Petru stătù în loc, când văzù dihania asta înfricoşată. «Feri din cale!» strigă apoi. Bălaurul nu ferì. Petru mai strigă odată şi încă de a treia oară; după aceea se repezì la el cu sabia scoasă.

Indată i se întunecă cerul de nu văzù altă decât foc! foc în dreapta, foc în stânga, foc pe dinainte, foc pe dinapoi. Bălaurul aruncà la foc din toate şeapte capetele.

Calul începù a horcănì şi a se aruncà în două picioare, încât voinicul nu putea sa lupte cu sabia «Stăi! c'aşa nu-i bine! zise el, şi se coborî de pe cal. In mâna stângă calul, în mâna dreaptă sabia.

Nici aşa nu merse: Făt-frumos nu vedea altă decât foc şi văpaie.

«Acasă după alt cal mai bun!» Petru zise, încălecă şi se duse, ca earăşi să vină.

Când sosi acasă, îl aşteptà lăptătoarea sa, baba Birşa, în poarta curţii.

«Hei, fătul meu Petre! am ştiut, cum că eară ai să vii, fiindcă n'ai plecat bine».

www.dacoromanica.ro

«Cum să fi plecat dară? întrebă Petru pe jumătate supărat, pe jumătate trist.

«Vezi, dragul meu Petre, începù a-l în văţà acuma baba, tu nu vei putea merge la fântâna Zânei Zorilor decât daca vei călări pe calul, pe care a călarit tatăl-tău, împăratul, în tinereţea sa; mergi, întreabă unde şi care e calul acela, după aceea încaleca şi te du.

Petru mulţămì de învăţătură şi apoi se duse, ca să întrebe de treaba calului.

«Neagră-ţi fie lumina ! se răsti acuma împăratul.

Cine te-a învăţat ca să mă întrebi tu pe mine aşa? cu de-a buna samă vrăjitoarea cea de Birşa. Ai tu minte? Au trecut cincizeci de ani de când am fost eu june : cine ştie, pe unde au putrezit oasele murgului meu de atuncea?! In podul grajdului îmi pare, cum că mai e o curea din frâu. Atâta am şi mai mult nimic din cal.»

Petru eşì supărat şi spuse babei, «cum şi ce».

«Aşteaptă numai» — striga baba râzând de bucurie.

«Dacă sta lucrul aşa, apoi stă bine. Du-te

www.dacoromanica.ro

şi adă bucata din frâu. Doară voi şti eu face un lucru cu cale din ea».

Podul erà plin de frâne, de şele şi de curele. Petru alese cele mai roase, mai ruginite şi mai negrijite şi le duse babei, ca să facă precum a fost zis. Baba luă frânele, le afumă cu fum de tămâe, zise peste ele o zicală din cuvinte mărunţele şi grăi după aceea către Petru: «Ia frânele şi dă cu ele de propta casei.

Petru făcù precum i se zise ca să facă.

Vrajba babei a fost bună. Abia dete Petru cu frânele de proptă, se şi întâmplă.... nu ştiu cum.... un lucru, înaintea căruia Petru stete uimit.... Un cal stătea înaintea lui, de cât care lumea n'a văzut mai frumos! cu o şea plină de aur şi pietre scumpe, cu nişte frâne, la care să nu priveşti, că-ţi piere lumina ochilor.

Frumos cal, frumoasă şea şi frumoase frâne pentru Fat-frumos.

«Sări voinice în spatele Murgului», strigà baba făcând cruce peste cal şi călăreţ; mai zise apoi o zicală de câteva cuvinte şi intră în casă.

După ce Petru sări pe cal, simţeà cum

www.dacoromanica.ro

că e de trei ori mai puternic la braţ şi de atâtea ori mai pietros la inimă.

«Să te ţii bine stăpâne, c'avem cale lunga şi trebue să mergem iute».

Aşa zise Murgul; dar şi-a aflat voinicul . . . Se duseră . . . se duseră, zburară — cum nu s'a dus şi nici n'a zburat cal şi voinic înainte de aceea.

Pe punte stăteà acuma un bălaur cum n'a mai stat, un balaur cu douăsprezece capete, grozave, mai pline de văpaie!... Hei! dar şi-a aflat voinicul. Petru nu se înspăimântă, ci începù a se suflecà la mâneci şi a scuipà în palmi: «Feri din cale!» Bălaurul începù a scuipà la foc.

Petru nu mai făcù dară multă vorbă, ci scoase sabia şi se grăbì să se repeadă spre punte.

«Stăi! stâmpără-te! stăpâne, «grăì acuma Murgul», fă cum zic: înţepeneşte-te cu pintenii la mine în brâu, scoate sabia, şi stai gata, ca avem să sărim peste punte şi bălaur. Când vei vedeà apoi, că suntem tocmai pe deasupra bălaurului, taie capul cel mai mare, şterge cu mâneca sabia de sânge

www.dacoromanica.ro

şi o bagă în teacă, ca să fii gata pe când ajungem la pământ».

Petru strânse din pinteni, scoase sabia, tăie capul, şterge sângele, bägă fierul în teacă şi fù gata pe când simţì pământul sub picioarele calului.

Aşa trecură puntea.

«Să mergem mai departe», începù Petru vorba după ce mai privì odată îndărat la ţara sa.

«Să mergem!» îi răspunse Murgul. Numai spune-mi acuma, stăpâne, cum sa mergem? Să mergem ca vântul? să mergem ca gândul? să mergem ca dorul? sau sa mergem chiar ca blestemul?...

Petru privì înainte şi nu văzù alta decât cer şi pământ . . . un pustiu, la a cărui vedere i se ridicară perii în vârful capului.

«Să mergem tot una după alta, nici prea tare să nu ne obosim, nici peste măsură să nu ne întârziem. Zise . . . apoi merseră . . . o zi ca vântul, una ca gândul, una ca dorul şi una ca blestemul până ce n'ajunseră, în crăpatul zorilor zilei a patra, la marginele pustiului.

«Stăi acuma!... Dă în paşi!... Să văd,

www.dacoromanica.ro

ce n'am mai văzut», strigă Petru ştergându-se la ochi ca omul, care se trezeşte din somn, sau ca acela, care vede ceva şi-i pare că numai îi pare . . . Naintea lui Petru se întindeà o pădure de aramă . . . cu copaci, pomi şi poame de aramă, cu frunze de aramă, cu tufişuri, iarbă şi flori care de care mai frumoase, tot de aramă...

Petru stătù şi privi cum priveşte adecă omul, care vede ce n'a mai văzut şi despre ce n'a mai auzit.

Intră în pădure.

Florile de pe mărginile căii începură a se lăudà şi a îndemnà pe Petru, ca să le rupă şi să-şi facă cunună din ele...

«Ia-mă pe mine, că eu-s mai frumoasă şi dau putere celui ce mă rupe», ziceà una.

«Ba ia-mă pe mine, că cine mă pune în pălărie, pe acela-l iubeşte cea mai frumoasă nevastă din lume», ziceà alta... Şi iarăşi se mişcà alta... şi alta... care de care mai frumoasă şi mai dulce la vorbă pânà-ce n'ademeniră pe Petru, ca să le rupă.

Murgul sari în lături, când văzù că stăpânul său se pleacă după flori.

www.dacoromanica.ro

«Pentru-cê nu rămâi în pace?!» Zise Petru cam cu răstita.

«Nu rupe, că nu e bine să rupi!» zise Murgul sfătos.

«Pentru ce să nu fie bine?»

«Pe florile aceste zace blestemul: cine rupe din ele, acela are să se lupte cu vâlva pădurii!»

«Ce vâlvă?!»

«Acuma dă-mi pace! Ascultă de mine: priveşte la flori; nu rupe însă din ele, ci rămâi în pace». Aşa zise calul, şi merse în paşi mai departe.

Petru o ştiă din păţite, cumcă e bine s'asculte de murgul; îşi rupse dar gândul dela flori. In zadar însă! dacă se pune odată necazul pe capul cui-va, nu scapă de el de s'ar şi ferì din toate puterile... Florile tot i se îmbiau, şi el tot într'una slăbeà din inimă.

«Fie, ce e dat să fie!» Zise Petru dela o vreme. Barem voi vedeà şi vâlva pădurilor. Să vad ce e? cu cine am de lucru? Dacă-mi va fi ursita să mor de ea, voi muri şi aşa; dacà nu,... apoi scap... să fie o

www.dacoromanica.ro

sută şi-o mie de ele! «Se puse apoi la rupt de flori...

«N'ai făcut bine!» zise acuma Murgul plin de grijă. «Dacă ai făcut-o însă, e făcută! te încinge acuma şi fii gata de luptă, că acuş vine vâlva!»

Abiă vorbi Murgul vorba, abiă fù Petru gata cu cununa... până ce şi începù un vânt uşor din toate părţile... Din vânt se făcù vifor... Viforul crescù... crescù până ce nu se văzù alta decât întunerec şi noapte... şi eară numai noapte şi întunerec... Petrului îi păreà, cum că a luat cineva lumea în spate şi a încărcat-o la fugă cu ea, aşa se cutremurà pământul sub el.

«Frică ţi-e? întrebă Murgul scuturând din coamă.

«Ba! răspunse Petru întărindu-se pe inimă, deşi spatele începură a-i furnicà. Dacá e acuma aşa, apoi fie, cum e!»

«Nici nu-ţi fie frică!» începù a-l îndemnà Murgul. la frâul dela mine din cap şi umbla ca să 'nfrâni vâlva cu el».

Atâta mai zise, căci Petru nici nu avù timp să desfrâne cum se cade până ce şi ajunse vâlva la ei...

www.dacoromanica.ro

Petru nu puteà privi la ea,... aşa erà de grozavă şi de înfricoşată.

Cap n'are... dar nici fără de cap nu e...

Prin aer nu zboară... dar nici pe pământ nu umblă... Are coamă ca şi calul, coarne ca cerbul, faţa ca ursul, ochii ca dihorul şi trupul e de toate... numai de fiinţă nu... Aşa erà vâlva când se repezì către Petru.

Petru se sprijinì în fere, se ridică în picioare şi începù a lucrà când cu sabia, când cu braţul, iară sudorile mergeau după el ca pârâul.

Trecù o zi şi o noapte; lupta nu mai ajunsă la capăt.

«Stai!... Să ne mai întărim o leacă!» zise vâlva răsuflând cu greu.

Făt-frumos lăsă spada în jos.

«Nu stà!» strigă Murgul cu grăbita.

Petru iară-şi începù a lucrà din toate puterile.

Vâlva râncheză acuma odată ca şi calul... apoi urlă ca lupul,... şi se repezì din nou la Petru. Lupta mai curse o zi şi o noapte şi mai înfricoşată ca până acuma... Petru simţeà, cum că abià se mai poate mişcà de obosit ce erà.

www.dacoromanica.ro

«Stai acuma, că văd că am cu om de lucru! Stăi, zise Vâlva şi de-a doua oară, stai! să ne împăcăm.»

«Nu stà!» vorbì Murgu.

Petru se luptà mai departe de şi abià mai puteà răsuflà.

Dar nici Vâlva nu se mai repezì ca până acuma, ci începù a se purtà mai cu cale şi treabă, cum se poartă adică toate, când nu mai simt putere în sine.

Aşa curse lupta până'n zorile de-a treia zi. Când începură zorile a crepeţi, Petru facù ce făcù,... destul, că aruncă frâul în capul vâlvei obosite... Deodată se făcù din vălvă un cal,... cel mai frumos cal din lume.

«Dulce-ţi fie viaţa, că mă scăpaşi dela robie! zise acuma vălva prefăcută în cal, şi începu a se desmierda cu murgul.

Mai în urmă înţelese Petru din vorbă şi cuvânt, cum ca vălva nu fuse alta decât un frate al murgului, pe care l'a blestemat sfînta Miercure înainte de asta cu atâte şi atâte sute de ani.

Petru legă vălva de calul său, se suì pe ea, şi se puse din nou pe cale... Cum a mers? nici nu e nevoe să spun. Repede a

www.dacoromanica.ro

mers,... până ce n'a eşit din pădurea cea de aramă.

«Staţi pe loc! Daţi în paşi, să văd ce n'am văzut! zise Petru mai odată, când eşiră din pădurea cea de aramă. Inaintea lui se întindea acuma o pădure încă mai minunată decât cea de aramă, cu tufiş mai strălucitor, cu flori mai frumoase şi mai ademenitoare, — el intra în pădurea cea de argint...

Florile începură a vorbì încă mai dulce, mai îndemnător decât cele din pădurea de aramă.

«Să nu mai rupi din flori, zise vălva cea legată de murgul, căci frate-meu e de şapte ori mai puternic decât mine.

Mi se oprì însă Făt-frumos cel fără de frică!? Abia trecu una, două, până ce Petru şi începù a rupe la flori şi a le împletì în cunună.

Se făcu vifor mai turbat, noapte mai neagră, pământul se cutremură mai tare de cât în pădurea de aramă; vălva pădurii de argint se repezì la Petru c'o grozăvie de şapte ori mai mare decât cum a fost în pădurea de aramă... Nici el nu fu însă leneş!... Lupta mai curse odată trei zile şi

www.dacoromanica.ro

trei nopţi; şi'n crăpetul zorilor zilei a patra Petru înfrînă şi pe a doua vălvă.

«Dulce-ţi fie fericirea, că m'ai scos dela robie!» zise şi astălaltă vălvă,... apoi se întinseră la cale, cum s'au mai întins şi până acuma.

«Ho, staţi pe loc!... Daţi în paşi!... Să văd, ce n'am mai văzut încă», strigă călăreţul, acuma de a treia oară, puse după aceea palma pe ochi, fiindcă se temea, că-i va perì lumina de razele ce veneau din pădurea cea de aur.

El mai văzuse lucruri minunate, dar despre aşa ceva nici nu s'a visat până acuma.

«Să stăm pe loc! că nu e bine», strigară caii deodată.

«Pentru ce să nu fie bine?!» întrebă Petru.

«Tu iarăşi ai să rupi din flori. Ştiu că nu te va răbdà firea!... şi fratele nostru cel mai tânăr e pe de şaptezeci şi şapte de ori mai puternic şi mai grozav decât noi toţi trei la olaltă... Să înconjurăm dar pădurea!» Aşa vorbì murgul.

«Ba nu! răspunse Petru, să mergem! să le vedem pe toate, dacă am văzut ceva. N'aveţi frică, nici eu n'am!»

www.dacoromanica.ro

Nu e nevoe să spun, cum că Petru iarăşi a făcut făcuta... Doamne! dar cum să nu o facă...

Abia împletită fu cununa, până ce şi începù să fie ceva cum n'a mai fost... Acuma nu era mai mult vifor, nu mai mult întunecos; pământul nu se cutremurà mai mult... Se făcea nu ştiu ce şi nu ştiu cum... destul că Petrului îi părea c'a intrat cineva în miezul lumii şi a început s'o întoarcă pe dos... Grozav era ce era şi înfricoşat... şi... să ferească Dumnezeu!...

«Vezi aşa! zise Murgul supărat, dacă n'ai putut rămânea în pace».

Petru văzù, că nu mai vede nimic, începù a simţi că nu mai simte nimic, şi dete a pricepe, că nu mai are ce să priceapă; tăcù dară şi nu zise nimic, ci se încinse şi se făcù gata de luptă. «Vie acuma Vălva! strigă după aceea. Sau mor, sau îi pun frâul în cap!»

Abia zise vorba până ce şi văzù ceva ne mai văzut apropiindu-se către dânsul... o negură deasă venea către Petru. Aşa era de deasă negura asta, încât Petru nici pe sine însuşi nu se puteà vedeà într'însa!

www.dacoromanica.ro

«Ce e asta?!» striga el cam înspaimântat, când începù a simţi, că-l doare din toate părţile. Se înspăimântă însă şi mai tare, când văzù, că nici el singur nu-şi aude vorbà în negurà cea deasă. Începù dar a da cu sabia în dreapta şi în stânga, pe dinainte şi pe din dărât, a da în toate părţile şi din toate puterile, care le mai aveà... cum face adecă omul, care vede c'a acuma nu e bine... Aşa lucrà el o zi şi o noapte fără să vadă alta decât negru înaintea ochilor săi, fără să audă alta decât cursura sudorilor sale de pe trupurile cailor... Dela o vreme chiar şi începù a crede, că nicĭ nu maĭ trăeşte, cì a murit acuma de mult...

Deodată începù a se desface negura... În zorile zilei a doua negură se resfiră de tot, şi pe când se ridicà soare pe cer, înaintea ochilor lui Petru erà luminà ca luminà.

Lui îi părù acuma că se născuse din nou.

Vălva? peri ca'n palmă.

«Răsuflà acuma odată, că iară va sa înceapă luptà din nou! zise Murgul.

«Ce-a fost asta?» întreba Petru.

«Valva, raspunse Murgul, vălva a fost,

www.dacoromanica.ro

prefăcută în negură... Răsuflă numaĭ ca iarăşi vine!»

Nici n'a zis'o bine Murgul astà, nicĭ n'avù Petru vreme ca să răsufle până ce şi văzù că vede ceva venind deoparte, ceva despre ce nu ştia, ce e... O apă, însă nu e ca apa, că-ţi pare că nu curge pe pământ, cì zboară cum-va sau ce face... Destul că urme nu are şi pe sus nu zboară... Aşà ceva, ce nu e!...

«Vai! striga Petru.

«Ţine-te şi dă, nu stà! zise Murgul... şi nu mai zise după aceea nimica, că-i astupă apa gurà.

Lupta se începù din nou... Petru dădù o zi şi o noapte necurmat fără ca să fi ştiut în ce, şi se luptà fără să ştie cu cine... Când se apropiară zorile zilei a doua, începù a simţì cumcă slăbeşte din picioare.

«Acuma pier! striga c'am supărat; însă pentru aceea începù a-şi întărì pe inimă şi a da încă mai ţapan... Soarele răsări pe cer, apa pierì fără să se ştie cum şi când.

«Răsufla! grăi Murgul, rasufla, că n'ai multă vreme. Vălva vine de loc!»

Petru nu mai zise nimic, că nici nu ştia,

www.dacoromanica.ro

săracul de el, cesă mai facă de obosit ce erà. Se aşeză dară mai bine în şea, strânse mai bine de sabie, şi aşteptă aşa gătit, ca să ajungă ce vedeà că vine...

Aşa, cum că nu ştiu cum, ca şi când se visează omul, că vede ceva, ce n'are ce are, şi are ce n'are, aşa îi părea lui Petru că ar fi vălva acuma. O! Doamne! O! Doamne! cum poate fi vălva pădurii de aur, când s'a dus de două orĭ cu ruşine?!... Zbura pe picioare şi umbla pe aripi,... erà cu capul dinapoi şi cu coada dinainte, cu ochii în piept şi cu pieptul în frunte.... şi cum mai erà încă — numai Dumnezeu ar şti s'o spună!

Pe Petru îl trecură fiorii odată din sus în jos, odată din jos în sus, odată cruciş şi odată curmeziş; după aceea îşi întărì pe inimă şi începu a lucrà cum a mai lucrat şi... n'a mai lucrat.

Trecù ziua, Petru începù a slăbì din puteri. Trecù amurgul serii; lui Petru începură a i se împăigenì ochii. Când ajunse miezul nopţii, Petru simţì cum că nu e mai mult călare. Nici el singur nu ştià, cum şi când a ajuns la pământ; destul, că nu mai erà

www.dacoromanica.ro

pe cal. Când începù a se desvelì ziua din noapte, Petru nu mai puteà stà în picioare, ci se lăsă în genunchi.

«Nu te lăsà; mai ţine-o încă o leacă! strigă Murgul când văzù că slăbesc puterile stăpânului său.

Petru se şterse cu mâneca cămăşii de sudori, îşi încordă toate puterile şi se ridică încă odată în picioare.

«Loveşte acuma vălva cu frâul peste bot!» zise Murgul. Petru făcù precum i se zise.

Válva râncheză odată cu armăsarul, în cât Petrului îi păreà, c'o să asurzească, apoi sărì la Petru, deşi abia se mişcà şi ea de obosită ce erà.

Lupta nu mai curse mult. Petru făcù ce făcù şi puse frâul şi la astă vălvă pe cap...

Pe când se făceà ziua cum se cade, Făt-frumos călăreà pe al patrulea cal.

«Frumoasă-ţi fie nevasta, că m'ai scos dela robie!» zise Vâlva.

Plecară, se duseră şi pe când se învăluià ziua cu noaptea, ajunseră spre marginea pădurii de aur.

Cum mergeau aşa pe cale, lui Petru în-

www.dacoromanica.ro

cepù a i se urâ, şi ca să facă şi el ceva, dete a privì la cununile cele frumoase.

«Ce să fac eu cu trei cununi? începù a vorbì aşa singur. Destul îmi fie una. Ţiu pe cea mai frumoasă». Aruncă dar cea de aramă, apoi cea de argint şi ţinù numai pe cea de aur la sine.

«Stăi! zise Murgul. Nu aruncà cununile. Descalecă şi le ridică, că-ţi vor prinde încă bine».

Petru făcù precum i se zise, şi merse mai departe.

Când erà soarele de-o palmă dela pământ, aşa de către seară, când încep musculiţele a se adunà, călăreţul nostru ajunse chiar la marginea pădurii... 'Naintea lui se întindeà un pustiu mare... mare... cât vedeai cu ochii nu vedeai nimic pe el.

Caii se opriră în loc.

«Ce e? întrebă Petru.

«Nu e bine! răspunse Murgul.

«Pentru ce să nu fie bine?!

Intrăm în împărăţia sfintei Miercure. Cât vom merge prin ea, nu vom da de altă decât de frig şi iarăşi de frig.

Pe marginile căii vor fi tot focuri din

www.dacoromanica.ro

focuri şi eu mă tem, că tu vei merge să te încălzeşti».

«Şi pentru ce să nu mă încălzesc?»

«Nu e bine să te încălzeşti!» răspunse Murgul cu grijă.

«Intră! grăi Petru fară frică, dacă trebue, voi şti răbdà şi la frig».

Pe cât Petru intrà mai adânc în împărăţia sfintei Mercuri, pe atâta simţeà mai tare, cu nu e bine cum e. La tot pasul erà mai frig, mai ger... dar frig şi ger în cât îngheţà măduva în oase... Dar nici Petru nu erà făcut de picioroage! Voinic a fost la luptă: voinic rămase şi la răbdare.

Pe marginea căii tot foc din foc şi lângă focuri tot oameni din oameni, care chemau pe Petru la sine care de care cu vorbe mai frumoase şi mai ademenitoare. Petrului începù a i se îngheţà răsuflarea în gură, dar el nu se lăsă, ci încă poruncì murgului ca să meargă la paşi.

Câtă vreme a răbdat voinicul nostru la ger şi frig, nici nu se poate spune, căci fiecare ştie, cum că împărăţia sfintei Mercure nu e de o asvârlită, de două... Şi nici frigul nu e frig... numai iac'aşa, ci frig,

www.dacoromanica.ro

frig..., încât înghiaţă şi viţelul în vacă..., încât crapă şi stâncele de ger ce e...

Aşa zău e acolo! Dar şi Petru n'a crescut fără necaz... Scrişcă din dinţi şi nimic mai mult, de şi a fost înţepenit, încât nici nu mai puteà clipi.

Aşa ajunseră la sfânta Mercure.

Petru coborî de pe cal, aruncă frâul în capul Murgului şi intră în coliba sfintei Mercuri:

«Bună ziua, Maică!»

«Mulţămim, voinic friguros!»

Petru râse odată, dar nu răspunse nimic.

«Voinic ai fost, îi zise acuma sfânta Miercure bătându-l pe umeri. Acuma să-ţi dau câştigul». Se duse după aceea, deschise un scrin ferecat şi scoase din el o cutie mică. «Iacă, zise mai departe, cutia asta e dată din bătrâni, ca să n'o poarte decât acela, care a trecut prin împărăţia frigului. Naţi-o şi poartă grijă de ea, că-ţi va prinde încă bine. Când o deschizi, îţi vine veste de unde tu numai vrei şi ştire adevărată din ţara ta».

Petru mulţămì de vorbă şi de dar şi se suì pe cal şi pornì mai departe.

www.dacoromanica.ro

După ce se depărtă de o asvârlită bună, deschise cutia cea vrăjită.

«Ce e porunca?» întrebă nu ştiu ce din cutie.

«Veste îmi adă dela taica», porunci Petru cam cu frică.

«Şade la sfat cu bătrânii!» răspunse cutia.

«Merge-i bine?»

«Zău, aci cam rău, că-i supărat!»

«Cine îl supără?» întrebă Petru acuma mai aspru.

«Fraţii tăi Costan şi Florea!» răspunse iarăşi din cutie. «Pe cum îmi pare cer împărăţia dela el, şi bătrânul zice, că n'ar fi vrednici de ea.»

«Mergi Murgule, că nu e vreme de pierdut!» strigă acuma Petru. Inchise după aceea cutia, şi o băgă în traistă.

Se duseră cum se duce năluca când umblă vântoasele şi gonesc în miezul nopţii pricolicii. Cât au mers aşa, nici nu se poate spune... Au mers mult... foarte mult! Stăi! să-ţi mai dau un sfat! zise Murgul într'un târziu. «S'auzim!» grăi Petru.

«Ai avut necaz cu frigul, acuma ai să dai de o căldură cum n'a mai fost. Să ră-

www.dacoromanica.ro

mâi voinic! să nu te tragi la răcoare, că nu e bine.»

«Mergi! răspunse Petru. Nu-ţi fie frică, dacă n'am îngheţat, nici nu mă voi topi»

Hm!... aici erà o căldură încât se topeşte şi măduva în oase.... Căldură adecă, cum nu poate fi decât în împărăţia sântei Joi.

Pe cât mergeau mai departe, cu atât căldura erà mai mare... Dela o vreme începură a se topì chiar şi potcoavele dela murgul de pe copite. Hei! dar nici Petru nu se lasă! îi curgeau sudorile vale, el se ştergea cu mâneca şi mânà în goanà mai departe.

De cald ar mai fi fost cum ar fi fost, erà însă şi un alt lucru, care pe Petru îl supărà încă mai tare. Pe lângă cale, tot câte de o asvârlitură bună de departe una de alta, erau nişte văi răcoroase, cu nişte isvoare reci şi stâmpărătoare. Când Petru privea la ele, sìmţea, că i-a secat inima şi îi s'a uscat limba în gură de sete ce-i erà....

Pe lângă isvoare erau tot crini, vioare şi trandafiri, prin iarba cea molcuţă, şi pe ele odihneau nişte fete, frumoase, doamne!... încât nici nu pot fi mai frumoase.

www.dacoromanica.ro

Petrului îi venea să închidă ochii, ca să nici nu mai vadă aşà lucruri ademenitoare.

«Vino, voinice la răcoare! vino! stăi de vorbă!» îl chemau fetiţele.

Petru dădea din cap şi nici nu zicea nimic, că i s'a fost oprit şi graiul.

Mult au mers aşà... foarte mult!...

Deodată simţiră, că începe căldura a se mai stâmpărà... Din departe, pe un deal se vedea o colibă, aici locuia sânta Joe.

Petru trase spre ea.

Când erau să ajungă la colibă, sânta Joe le eşì în cale şi zise ziua bună lui Petru.

Petru îi mulţamì... precum e acuma datina la oameni cu cinste şi năräveală, prinseră după aceea vorbă... cum prind adecă oamenii, ce nu s'au văzut încă. Petru spuse veste dela sânta Mercure, vorbì despre patimele sale şi despre calea, în care a pornit, şi luà ziua bună, că zău! el nu prea avea vreme de pierdut... Hm! cine ştie, cât mai aveà să meargă până la zâna zorilor!

«Mai stăi o leacă! grăi sânta Joe, sa-ţi mai zic o vorbă. Acum intri în împărăţia sântei Vineri: să treci şi pe la ea, şi sa-i spui «sanătate şi voe bună» dela mine.

www.dacoromanica.ro

«Când vei merge apoi către casă, să vii iarăşi pe la mine, că am să-ţi dau o treabă, care-ţi va prinde bine».

Petru mulţămi de vorbă şi de toate, plecă dupa aceea mai departe.

Abià merserà cam aşà cât ţine o pipă de tutun pânà ce şi ajunserà într'o ţară nouă.

Aici nu erà cald, dar nici nu erà frig, ci... aşà cumva între ele... cum e colea primăvara, când încep a se înţercà mieii. Petru începù acum a răsuflà mai a stămpărare. Erà însă un pustiu... numai nasip şi scaiu... «Oare ce să fie aceea? întrebă Petru, dând cu ochii de aşà ceva ca şi o casă, însă departe... foarte departe!... tocmai pânà unde ajungeau ochii lui peste pustiul cel gol. «Aceea e casa sântei Vinere, răspunse murgul. Dacă mergem bine, poate ajungem încă pâna ce se întunecă deplin.»

Aşa şi fu... Noaptea se făcù noapte. Fătfrumos se apropià cu încetul de casa cea departată.

Peste pustiu se vedeà o mulţime de năluci ce se goneau pe din dreapta, din stânga, pe dinaintea şi pe dindosul lui Petru.

www.dacoromanica.ro

«Să n'ai nici o frică! zise murgul. Aceste sunt fetele vântoaselor... Se joacă prin aer aşteptând să vină şi vârcolacii».

Aşa ajunseră până la casa sântei Vineri.

«Cobori acuma şi intră în casă!» zise murgul.

Petru voi să facă ce i se zise.

«Stăi! nu fii aşà grăbit, vorbì murgul mai departe. Să te învăţ mai nainte ce şi cum să faci. La sânta Vinere nu poţi intrà, ca e păzită jur împrejur de vântoase».

«Ce să fac dară?»

«Ia cununa cea de aramă, şi te dù cu ea, vezi colo, departe, pe colina ceea. Când vei fi acolo, începe a strigà: «Vai, ce fete frumoase! ce îngeri! ce suflete de zină! După aceea ridică cununa în sus şi zi: Dacă aş şti, că ar primì care-va cununa asta dela mine!.., dacă aşi şti... dacă aşi şti! şi aruncă cununa».

«Şi pentru ce să fac aşa? întrebă Petru,... cum întreabă adecă omul, care vrea să ştie, că pentru ce face, ce face. «Taci, du-te şi fă!» zise murgul pe scurt, şi Petru nu mai lungì vorba, ci făcù precum i se zise.

Abia aruncă Petru cununa când ce se şi

www.dacoromanica.ro

îngrămădiră vântoasele peste ea şi începură a se bate, ca să o aibă care de care.

Petru o luà acuma către casă.

«Stăi! strigă murgul încă odată. Incă nu ţi le-am spus toate. Ia cununa cea de argint, apoi te dù şi bate la fereastra sântei Vineri... Dacă te întreabă baba, cine e? tu zi că ai venit pe jos, că ai rătăcit prin pustiu. Ea te va mânà îndarăpt. Tu să nu te mişti, ci să zici: «Ba zău! eu nu voiu merge, că de când am fost mic tot am auzit de frumuseţea sântei Vineri, şi nu mi-am facut opinci de oţel cu curele de viţel, nu am venit de nouă ani şi nouă luni, nu m'am luptat pentru cununa asta de argint, care voiesc să i-o dau ei, nu le-am făcut şi păţit toate astea pentru ca să merg înapoi când voiu ajunge la ea»... Aşà să faci şi aşà să zici; de aici încolo grija ta să fie».

Petru nu mai făcù vorbă, ci pornì spre casă.

Cum erà aşa noapte, Petru nici nu vedeà casa sântei Vineri, ci merse numai pe razele luminei ce străbăteau din fereastră până la el. Ajungând la casă, nişte câni începură a lătrà, când simţiră ceva străin prin apropiere.

www.dacoromanica.ro

«Cine se mânâncă cu câniĭ? amară i-ar fi viaţa! strigă sânta Vinere mânioasă cum se cade.

«Eu sunt, sântă Vinere, eu! zise Petru răsuflând odată cu greu, ca omul, care ar vreà şi n'ar vreà să facă ce face. Am rătăcit prin pustiu şi n'am unde să dorm peste noapte. Aici tăcù, nu cutezà să zică mai mult.

«Unde ţi-ai lăsat calul? întrebà sânta Vinere cam aspru. Petru stà în chibsuri, nu ştià să mintă ori să vorbească vorbă dreaptă. Nu răspunse nimic.

«Mergi cu Dumnezeu! fătul meu! Eu n'am loc să-ţi dau» zise sânta Vinere şi se retrase dela fereastră.

Petru zise acuma ce i-a fost zis Murgul să zică.

Abia-şi sfârşì Petru zicala până ce şi văzù, cum că sânta Vinere deschide fereastra vorbind către el cu vorbă dulce şi blândă.

«Să văd cununa, fătule!»

Petru-i întinse cununa.

«Vino în casă! zise sânta Vinere, nu te teme de câni, că ei înţeleg voinţa mea».

Aşà şi fu... Cânii începură a mişcà din

www.dacoromanica.ro

coadă mergând în urma lui Petru, cum merg după om, când vine seara dela ţarină.

Petru zise «bună seara», când intră în casă, îşi puse pălăria pe vârful cuptorului şi se aşeză pe pomnol după ce i se zise să şadă.

Acuma se vorbì... iaca despre lucruri de toate zilele, despre lume, despre răutatea oamenilor,... şi despre alte lucruri ca astea... fară nicio treabă şi preţ... Precum se vedeà, sânta Vinere erà foarte suparată pe oameni; iar Petru-i dădeà în toate de drept, cum se cade adecă omului, care şade la masa altuia.

Doamne! dar şi bătrână erà baba asta!

Eu nu ştiu de ce priveà junele de Petru aşa de a diochiul la ea! Doară voeà să-i numere creţurile din faţă?!

Poate!.. Ar fi trebuit însă, ca să se nască de şeapte ori cât un om într'o viaţă pentru, ca să poată ajunge la capăt cu număratul...

Sântei Vineri îi râdeà însă inima de bucurie, când vedeà, cum că Petru se perde cu totul în privirea ei.

«Când nu erà încă, ce este, începù sânta Vinere vorba, când lumea încă nu erà lume, atunci m'am născut eu, şi eram atât de

www.dacoromanica.ro

frumoasa ca copilă, încât parinţii mei au lasat să fie lume, ca să fie cine să se minuneze de frumuseţea mea... Când s'a facut apoi lumea, eu eram fată mare, şi de minunat ce s'a minunat de frumuseţea mea, lumea m'a diochiat... De atunci se face pe toată suta de ani câte o creţătură pe faţa mea... Şi acuma-s bătrână.» Sânta Vinere nu mai putu vorbi mai departe despre aceasta de tristă şi de supărată, ci vorbind mai departe, îi spuse apoi lui Petru, cum că tată-său erà odată împărat mare şi puternic, şi, nascându-se vrajbă între el şi zâna zorilor, care împărăţeşte în ţara vecină, fusese batjocorit, cum nu se cade, de către vicleana de vecină. Incepù apoi a vorbi câte rele toate despre zâna zorilor,... Petru, ce să mai facă şi el? Ascultà tacut. Eacă mai ziceà şi el câte-odată: Aşe e zău aici! Ce alta se poată face?

«Dar sa-ţi dau un lucru, dacă eşti voinic, şi vrei să mi-l faci, grăi sânta Vinere cam pe când începură a fi somnoroşi.» Este la zâna zorilor o fântână. Cine bea din apa ei, acela înfloreşte ca trandafirul şi ca viorelele. Să-mi aduci un ulcior din această apa, şi-ţi voi fi bună mulţămitoare... Lucrul

www.dacoromanica.ro

e greu! ce e drept e drept! Imparăţia zânei zorilor e păzită de fel de fel de fiare şi de zmei îngrozitori. Să-ţi spun însă ceva şi să-ţi dau un lucru.»

După ce vorbì aşa, sânta Vinere se duse la un scrin ferecat din toate părţile şi scoase din el un flueraş mic, micuţ. «Vezi tu flueraşul ista? grăi către Petru, mi la dat un moş bătrân încă de când eram tânără. Cine aude sunetul acestuia, acela doarme... doarme... până ce nu-l mai aude. Tu să iei flueraşul şi să tot cânţi din el cât vei fi în împărăţia zorilor. Nime nu te va atinge, căci toată lumea va dormì.

Petru spuse acuma, în ce cale a pornit şi ce treabă cearcă. Sânta Vinere se bucurà şi mai tare. N'au mai stat mult de vorba... Dar cum să şi stee, când a fost trecut acuma miezul nopţii bine, binişor.

Petru luă «noapte bună», băgă flueraşul în teacă şi se suì în podul casei, ca să mai doarmă şi el dela o vreme. Pe când se revarsau zorile, Petru erà în picioare; luceafarul boului nici nu s'a fost ridicat bine pe cer, până când el s'a şi fost sculat... Luă un troc mare, îl umplù de jaratic şi

www.dacoromanica.ro

se duse, ca să hrănească caii. După ce murgul mâncă câte de trei ori trei, eară ceilalţi cai câte trei trocuri pline de jar, Petru trase la fântână, adăpă şi se facù gata de cale. «Stăi! strigă sânta Vinere de la fereastră.» Mai am să-ţi zic o vorbă!... Să-ţi mai dau un sfat...»

Petru s'apropie de fereastră.

«Lasă un cal aici şi pleacă numai cu trei. Mergi apoi încet până ce vei ajunge la împărăţia zorilor. Aici descalecă şi intră pe jos... Când vei venì apoi îndărăt, aşa să vii, ca toţi trei caii să-ţi rămână în cale, s'ajungi pe jos.

«Aşa voi să fac!» grăi Petru voind să plece.

«Nu te grăbì, că n'am gătit încă, vorbì sânta Vinere mai departe. Să nu priveşti la zâna zorilor, că ea are ochi, care vrăjesc şi priviri, care răpesc minţile. E urâtă, atâta de urâtă, încât nici nu-ţi pot spune. Are ochi de buhă, faţă de vulpe şi ghiare de mâţă. Auzi?! să nu priveşti la ea... Şi Dumnezeu să te aducă întreg şi sănatos, fatul meu Petre!»

Petru mulţamì de vorbă şi învăţătură,

www.dacoromanica.ro

şi nu se oprì mai mult... Unde aveà el vreme de a stà cu babele la vorbă!? Lasă pe murgul, ca să pască, se întinse apoi la cale.

. . . . . .

Departe... departe... unde se lasă cerul pe pamânt, unde stau stelele de vorbă cu florile, acolo se vedeà o roşaţă senină, cam aşa cum e cerul colea în zorile de primăvara, dar mai frumos şi mai minunat!..

Acolo erà cetatea zânei zorilor.

De aci până acolo, de acolo până aci nu erà alta decât iarbă şi flori... Şi apoi nu erà nici cald, nici rece, nici luminos, nici întunerec, ci aşa cumva între ele... cum e colea pe la S-tu Petru când te scoli, ca să mâni vitele la turmă... Petru numai de un drag umblà prin ţara asta placută...

Cât a mers Făt-frumosul nostru aşa, aceea nu se poate spune cu vorbă omenească, fiindcă într'această ţară n'a urmat zilei noaptea şi nopţii zioă, erau pururea zori cu vânt moale şi răcoros, cu soarele ascuns şi lumina de jumătate; împărăţia nopţii şi a zilei se începeà numai dela casa sfintei Vineri.

www.dacoromanica.ro

Dupa mult mers şi lungă călătorie Petru văzù zărindu-se ceva alb printre roşaţa cerului... Cu cât se apropià mai mult, cu atâta ceeace vedeà se desfăşurà mai tare naintea ochilor lui... Asta erà cetatea... Petru privì... privì... Resuflă apoi odată cu greu, ca omul, care gândeşte «doamne mulţumescu-ţi!»

...Dar şi frumoasă erà cetatea asta!...

Nişte turnuri 'nalte... 'nalte... până dincolo de împărăţia norilor, nişte păreţi albi ca ghioceii şi ridicaţi mai sus decât cum sta soarele la prânzul cel mare, un acoperiş de argint, dar cum de argint?! aşa că nici nu străluceà în faţa soarelui,... şi fereşti... tot din aer tors cu multă măiestrie şi ţesut în gherghef de aur întunecos... Peste toate aste se jucau apoi razele vesele ale soarelui cum se joacă vântul cu umbra crengilor, colea primăvara când abia se mişcă de leneş ce este.

Petru stete uimit în loc, ca să se poată minunà de atâtà frumuseţă îngrămădită.

Mult n'a putut să steà, că i-a fost degrabă: descălecă dară, lăsă caii, ca să pască pe iarba cea plină de rouă, îşi luă flueraşul

www.dacoromanica.ro

precum i-a fost zis sfânta Vinere, zise odată «Doamne ajută», şi plecă la lucrul cel mai mare. Abia merse, aşa singur, pe jos, o cale cam de trei asvârlite bune, până ce şi dete de un năsdrăvan adormit de dulceaţa flueraşului. Acesta erà unul dintre pândarii jurului cetăţii zânei zorilor... Oare Doamne cum a putut creşte atât de lung?

Cum s'a putut întrupà atâta de puternic? şi cum îi pot fi braţele atâta de miezoase?!... Cum stăteà aşa culcat pe spate, Petru începù să-l măsoare cu paşii... Nu voesc să spun minciună!... a fost însă lung, foarte lung; atâta de lung a fost încât Petru răsuflà odată cu greu, când ajunse dela picioare la cap,.. nu ştiu acuma cu de-a bună seamă... de obosit, ori de uimit: nu e luna la răsărit atâta de mare, cât erà ochiul năzdrăvanului. Apoi barem dacă ar fi fost şi acesta ca la altă lume, dar erà tocmai în mijlocul frunţii... Aşa erà ochiul!... Cum au putut apoi celelalte să fie!... Petru, voinic de voinic, dar zău! el mulţumì lui Dumnezeu, flueraşului şi sfintei Vineri, cumcă n'a dat de rău cu acest om neom şi pleca cu încetul mai departe...

www.dacoromanica.ro

Aşa... cam cât merge omul până ce-i vine să se pună la răcoare, mai merse Petru până ce dădù de alte lucruri şi mai grozave... Nişte bălauri tot cu câte şeapte capete erau întinşi la soare şi adormiţi adânc, când pe de-a dreapta, când pe de-a stânga... Cum au fost aceşti bălauri, aceea n'o mai spun: ştie anume toată lumea balaurii nu-s treabă de glumă şi de râs... Asta erà a doua pază a împrejurului de curte... Petru trecù cam cu fuga,... nu ştiu acuma de grabă ori de groază...

Nici n'ar fi fost însă minune, dacă s'ar fi îngrozit!...

Bălaurul e bălaur!!

Acuma ajunse Făt-frumos la un râu...

Să nu gândească însă nimeni, că acesta ar fi fost râu ca râurile.... nu apă, ci lapte curgea aici, nu peste nisip de peatră, ci peste pietre scumpe şi mărgăritare,... şi nu curgea lin sau repede, ci lin şi repede de odată, cum curg zilele omului fericit... Acesta a fost râul, care curge jur împrejur pe lângă cetate.... tot curge.... tot curge.... fără a mai sta, fără a mai merge mai departe.

www.dacoromanica.ro

Pe marginea râului dormeau tot cam de o săritură unul dela altul nişte lei înghieraţi... Ce lei însă! Cu părul de aur şi pe dinţi şi ghiare tot cu ferecătură.... Aceştia erau paza râului... Dincolo, de ceea parte de râu, erà o grădină frumoasă,.... foarte frumoasă... cum nu poate adecă fi decât la zina zorilor. Pe mal tot flori din flori, pe flori dormeau dulce şi lin tot zine din zine, care de care mai frumoase, mai vrajitoare şi mai dulce la faţă...

Petru nici nu cutezà, ca să privească într'acolo ?...

Făt-frumos se întrebà acuma, cum să treacă peste râu. Râul erà lat şi adânc, şi peste râu numai o punte ;... asta însă cum nu mai sunt punţile în astă lume... Dincoace şi dincolo, pe un mal şi pe altul, tot câte-o frunte de punte, păzită tot de câte patru lei dormitori. Puntea însă ? peste punte nu poate trece suflet de om... O vezi cu ochii, dar simţeşti golatate, când calci cu piciorul pe ea... Cine ştie din ce o mai fi fost şi asta facută !... Doar chiar din un pui de nour?

Destul că Petru rămase pe ţărmul râului. Să treacă ? nu poate. Să înoate ? nu e treabă. Ce să facă dară ? !

www.dacoromanica.ro

Hei! să nu fie grija de Petru! Cu una cu două el n'o sfârşeşte! Se întoarse îndărăpt până ce ajunse la năsdrăvanul cel mare. «Ce va da târgul şi norocul, gândì în sine, să stăm dară şi la vorbă! «Scoală voinice! strigă apoi pe năsdrăvan trăgându-l de mâneca surtucului. Când năsdrăvanul se deşteptà din somn, întinse palma după Petru,... aşa ca şi când vrei să prinzi o muscă.

Petru suflà în flueraş... Năsdrăvanul căzù earăşi la pământ.

Aşa-l trezi şi adormì Petru de trei ori una după alta,... adecă de trei ori l'a trezit şi de trei ori l'a adormit... Când fuse ca să fie de a patra oară, Petru îşi deslegă naframa dela grumazi, luâ degetele cele mici ale năzdrăvanului şi le legă cu ea laolalta, scoase sabia şi prinzând pe năsdrăvan de piept mai strigă odată: «Scoală voinice! Vazându-se năsdrăvanul atâta de rău batjocorit, «Ei, zise către Petru, nu te lupţi în luptă, dreaptă! Stăi la luptă, dacă eşti voinic!»

«Mai aşteaptă o leacă! mai nainte am o vorbă cu tine, grăi Petru... Jură, că mă vei trece peste râu, şi atunci te las sa vii

www.dacoromanica.ro

la luptă.» Nasdrăvanul făcù jurământ, şi Petru-l lăsă să se scoale.

Când năsdrăvanul se simţi deşteptat, se repezì la Petru, ca să-l turtească c'o lovitură... Şi a aflat însă omul!

Nici Petru nu erà de eri, dealaltăeri, şi el se răpezì voiniceşte. Trei zile şi trei nopţi se luptară. Năsdrăvanul dete cu Petru de intră pănă în genunchi în pământ; Petru dete cu năsdravanul până în brâu; eară dete năsdrăvanul pănă în piept, şi mai în urmă Petru pănă în grumazi!...

Când năsdrăvanul se simţi aşa strâmtorat: «Lasă-mă, strigă înspăimântat, lasă-mă că mă dau bătut!»

«Treci-mă peste râu? întrebă Petru.»

«Trec!» răspunse cela din gaură.

«Ce să fac cu tine, dacă-ţi calci vorba?»

«Ucide-mă, fă ce vrei cu mine, numai acuma mă lasă să trăesc.»

«Aşa să fie dară! zise Petru, luă după aceea mâna cea stângă a năsdrăvanului şi o legă de piciorul cel drept, îi băgă năframa în gură, ca să nu strige, îl legă la ochi ca să nu vadă, şi pornì aşa, purtându-l de mână catră râu.

www.dacoromanica.ro

Când ajunseră la râu, năsdrăvanul păşi cu un picior de o parte, cu altul de alta de râu, luă pe Petru în palmă, şi-l puse frumos de cealaltă parte.

«Acuma e bine! grăi Petru, suflă după aceea în flueraş şi năsdrăvanul căzù de alungul pe malul râului.

Aşà trecù Petre râul. Când zinele cele ce se scăldau în laptele râului auziră sunetul flueraşului lui Petru, ele căzură somnoroase, eşiră din lapte şi adormiră pe florile de pe mal. Aşà dormind le afla Petru, când se coborî din palma năsdrăvanului... Nici nu cuteză să stee multă vreme la ele... Frumoase erau doamne! Cum puteà apoi să fie însăşi zina zorilor? Sau doară ea e cea mai urâtă dintre cele frumoase? Fat-frumos nu se întrebă mult, ci pornì, ca să vadă.

Când intră în grădină, începù a se minunà din nou. Cât a umblat şi păţit, atâta frumuseţe n'a mai văzut...

Lasă că arborii erau tot cu crăci de aur, că isvoarele curgeau mai limpede decât roua, că vânturile se mişcau cântând, şi florile vorbeau vorbe dulci şi frumoase, dar

www.dacoromanica.ro

Petru mai mult se mirà de aceea, că în întreagă această grădină nu erà nici o floare desfăcută, ci numai boboci... Parcă aici a fost stat lumea locului şi erà să fie pururea tot primăvară... Oare când vor înflorì florile aceste, dacă n'au avut vreme să înflorească până acuma? Şi dacă n'au înflorit, pentru ce?...

Aşà se întrebà Petre, aşa şi încă şi într'alt chip, în calea lui către cetate... Nimic nu-i stătea în cale; nimic nu-i oprea gândirea; toată lumea dormea; zinele de pe la isvoare, păsările de pe crengi, căprioarele dintre tufiţe şi fluturii de lângă flori, toate erau duse de flueraşul lui Petru. Chiar nici vântul nu se mai jucà cu frunzele, nici razele soarelui nu mai sorbeau roua de pe iarba, şi râurile încetară de a mai curge... Singur Petru erà treaz: Petru cu gândurile sale şi Petru cu mirarea gândurilor sale. Ajunse la curte. Jur împrejurul curţii se întindea un ierbiş frumos şi des, un ierbiş ce fugea ca vântul. Poarta erà în frunte, o poartă tot din flori şi alte lucruri frumoase. Pe sub poartă şi pe lângă poartă earăşi flori, care de care mai şi mai, încât

www.dacoromanica.ro

lui Petru i se părea, că umblă pe nouri, când călcà pe ele. Pe de a dreapta şi pe de a stânga dormeau zinele ce au fost sa păzească intrarea în curte. Petru privi în toate laturile, mai zise odată «Doamne ajută» şi intră în cetate.

Ce a văzut Petre într'această curte, aceea nici n'o mai spun, ştie doară toată lumea, că curtea Zinei Zorilor nu poate fi ceva lucru de rând. Jur împrejur zine împietrite, pomi cu frunzele de aur şi cu florile de mărgele şi pietre scumpe, stâlpi de raze de soare şi netezi ca şi paltinul, trepte lucii şi moi ca şi culcuşul fetelor de împărat şi un aer plin de miros dulce şi adormitor...

Nici nu voesc să spun, că numai grajdul, în care stau caii sfântului soare, erà mai frumos decât cetatea celui mai mare împărat din lume... Aşà erà asta la Zina Zorilor, şi nici n'ar fi putut fi altfel... Cum să fie doară? Petru se suì pe trepte şi intră în cetate... Cele dintâi douăsprezece odăi erau din pânză, altele douăsprezece din mătase. Urmară apoi douăsprezece de argint şi douăsprezece de aur. Petre trecù cu iuţeală prin toate patruzecişiopt: aici

www.dacoromanica.ro

află pe Zina Zorilor, într'a patruzeci şi noulea, care erà cea mai frumoasă dintre toate.

Astă casá erà lungă, lată, naltă, ca şi o biserică din cele mai frumoase... jur împrejur păreţii erau acoperiţi cu fel de fel de mătăsuri şi alte lucruri minunate; pe jos, pe pământ, pe unde umblai cu picioarele, erà nu ştiu ce strălucitor ca oglinda şi moale ca perina şi... mai erau acum tot felul de lucruri frumoase, ca la Zina Zorilor adecă... Unde va fi doară frumos, dacă nu aicea!... Cum zic lui Petru i se oprì răsuflarea, când văzù că se vede în mijlocul atâtor lucruri aşà grozav de frumoase...

In mijlocul acestei biserici sau ce erà vazù Petre fântâna cea vestită, pentru care a venit el atâta lume de pamânt... O fântâna ca toate fântânele şi nimic mai mult!... Te miri cum a şi răbdat-o Zina Zorilor în casa ei!... Aveà nişte doage din moşi şi stramoşi. Bag sama, a fost lăsat, că aşà să rămâna!... Şi acuma am să spun o vorbă mare!... Lângă fântână erà chiar Zina Zorilor aievea, aşà cum ea erà!

Erà, doamne! un leagăn de aur şi...

www.dacoromanica.ro

numai Dumnezeu ştie de ce încă, destul cum că erà frumos, aici în leagăn dormea Zina Zorilor pe p erini de mătase umplute cu suflare de vânt de primăvară... Nici nu erà frumoasă... Dar de unde să şi fie!... N'a zis doară sânta Vinere, că are fel de fel de lucruri urâte şi îngrozitoare? Ce să mai lungim dară vorba?... Poate că sânta Vinere a avut drept. Poate să fie!... Destul, când Petru privì la ea, aşa cum dormea în leagăn, el stete cu sufletul amorţit şi nu suflâ mai mult în flueraşul cel vrăjit... erà încremenit de minunea ce se minunà... Ba! frumoasă erà,... frumoasă!... mai frumoasă decât chiar cum ţi-ar părea că ar fi să fie Zina Zorilor... mai mult nu vreau să zic!...

Pe de-a dreapta şi pe de-a stânga leagănului dormeau câte douăsprezece zine din cele mai alese. Bag sama au adormit legănând pe împărăteasa lor... Petru nici nu le văzù de privit ce priveà la Zina Zorilor, până ce nu tresăriră toate din somn, când nu mai auziră flueraşul... Petru... tresărì dară şi el... şi începù a cântà din nou în flueraş. Earăşi adormì lumea, şi Fat-frumos păşì cu trei paşi mai înainte.

www.dacoromanica.ro

Intre leagăn şi fântână erà o masă, pe masă un colac alb şi moale, frământat cu lapte de căprioară, şi un bocal de vin roşu şi dulce ca visul de dimineaţă... Acesta erà colacul puterii, şi celălalt vinul juneţei...

Petru privi odată la colac, odată la vin şi odată la Zina Zorilor, se apropiă după aceea cu încetul, păşi doi paşi către leagăn, masă şi fântână.

Când Petru ajunse la leagăn, îşi pierdù minţile şi nu se mai putù răbdà, ci sărută pe Zina Zorilor... Zina Zorilor deschise ochii şi privì la Petru cu o privire, încât el îşi pierdù minţile încă mai tare...

Suflă după aceea în flueraş, ca Zina Zorilor s'adoarmă; luă cununa cea de aur, şi o puse pe fruntea Zinei Zorilor; luă o bucătură din colacul de pe masă, băù o înghiţitură din vinul întineritor,... şi iarăşi sărută, şi iarăşi luă o înbucătură, iarăşi băù o înghiţitură... Aşa de trei ori una după alta... de trei ori a sărutat pe Zina Zorilor, de trei ori a îmbucat din colac şi de trei ori a gustat din vin... După aceea şi-a umplut ulcioarele cu apă din fântână şi a perit cum pere vestea cea bună. Când Petru

www.dacoromanica.ro

ajunse în grădină, dete de o lume cu totul nouă...

Florile erau flori; bobocii se desfăcuseră; isvoarele curgeau mai repede; razele soarelui se jucau mai vesel pe păreţii cetăţii, şi zinele aveau mai multă plăcere în feţele lor. Toate aceste din trei sărutări...

Cum a intrat Petru, aşa a şi eşit: printre Zine şi flori, pe palma năsdrăvanului, printre lei, balauri şi năsdrăvani... Când fu apoi în scară, privì odată îndărăt, şi văzù că lumea întreagă s'a pornit în urma lui... Hei! dar şi-au dat de om! Nu ca vântul, nu ca gândul, nu ca dorul, nu ca blestemul, ci mai repede de cum trece fericirea s'a fost lăsat Petru pe cale... Goana rămase îndarăt, şi Petru sosì pe jos la sânta Vinere.

Sânta Vinere ştià, că Petru o s'ajungă, din rânchezatul Murgului, care din cale de trei zile simţi apropiarea stăpânului său: îi eşì dară în cale cu colac moale şi cu vin roşu.

«Bun ajuns, Făt-frumos!

«Bună ziua, soră sfântă!»

Petru-i dete ulciorul cu apă dela fântâna Zinei Zorilor. Sânta Vinere-i mulţămì frumos.

www.dacoromanica.ro

Mai vorbirá apoi câteva cuvinte despre calea lui Petru, despre curtea Zinei Zorilor şi despre frumuseţea sorei soarelui, şi Petru puse şeaua pe murgul, că zău! el nu prea aveà vreme de pierdut... Baba Vinere ascultà când cu dulce, când cu amar, când cu drag, când cu necaz; văzând apoi, cum că Petru va să meargă, îi poftì sănătate şi noroc.

Petru nici nu stete până n'ajunse la sânta Joe. Aice se coborî de pe cal şi intră, precum a fost vorba să fie.

Nici la sânta Joe nu se prea oprì, zise bună ziua, mai făcù o vorbă scurtă şi luă sănătate bună.

«Stăi! să-ţi mai spun una 'nainte de a pornì în cale, zise sânta Joe cu grijă.

Să-ţi ai grijă de viaţă; să nu legi vorba cu om; să nu mergi iute, grăbit; să nu iei apa de la mână; să nu crezi la vorba, şi să fugi de buze dulci.»

Să te duci cum ai venit... Calea e lungă, lumea e rea, şi tu ai la tine treabă mare!... ascultă dar de mine. Eacă-ţi dau eu o năframă; nu e de aur, nu-i de argint, nici de matasă, nici de mărgele; e de pânză năsădita,

www.dacoromanica.ro

să o porţi că e vrăjită... Cine-o poartă, pe acela fulgerul nu-l ajunge, suliţa nu-l pătrunde, sabia nu-l taie şi gloanţele sar de pe trupul lui.

Aşa grăi sânta Joe. Petru primì şi ascultă; se lăsă apoi cu Murgul în vânt şi se duse... se duse... cum se duc adecă Feţii-frumoşi când îi mână dorul de casă.

La sânta Miercure Petru nici nu se mai coborî de pe cal, ci zise «bună ziua» din spatele calului şi mână mai departe.

Într'o bună vreme îi veni cutia cea vrajită în minte şi vrând să audă veste din lume, o scoase din teacă. Nici nu o scoase bine, nici nu o deschise cum se cade, până ce şi începù a vorbì ce vorbea de acolo din ea.

«S'a supărat Zâna Zorilor pentru că i-ai furat apa... S'a supărat sânta Vinere pentru că i s'a spart ulciorul... S'au supărat fraţii tăi Florea şi Costan pentru că li-ai luat împărăţia».

Petru începù a râde, când auzì de atâta supărare. Nici nu ştià ce să întrebe mai înainte.

Cum a spart sânta Vinere ulciorul?

www.dacoromanica.ro

«De bucurie ce i-a fost a început a jucà şi a căzut cu ulcior cu tot».

Cum am luat eu împărăţia de la fraţii mei?

Cutia începù acuma a spune, că, fiind împăratul bătrân şi orb de amândoi ochii, Florea şi Costan s'au dus la el şi au cerut, ca să împartă împărăţia între dânşii. Împăratul li-a spus, că numai acela va împărăţì ţara, care va aduce apă de la fântâna Zânei Zorilor. Înţelegând, fraţii lucrul, merseră la baba Birşa şi asta le spuse, că ai fost, ai făcut şi ai pornit, ca să vii».

Fraţii se sfătuiră şi acuma au pornit în calea lui Petru, ca să-l ucidă, să iee apa de la el şi să împărăţească peste ţară.

«Minţi, cutie spurcată!» strigă Petru mânios, când le auzì toate aceste, şi dete cu cutia de pământ, în cât crăpă în şeaptezeci şi şeapte de bucăţi.

N'a mai mers mult până ce şi văzù nourii din ţara sa, simţì suflarea vânturilor de acasă şi zărì din depărtare pe ici colea câte un munte de pe marginile ţării... Petru stete în loc, ca să vadă mai bine, că-i părea, că nu e adevăr, ce-i păreà.

www.dacoromanica.ro

Erà să treacă peste puntea cea din marginea împărăţiei, când văzù c'aude ceva din depărtare... aşa ceva, ca şi când ar strigà un om, şi ca şi când l-ar strigà chiar pe el după nume «Măi Petre!»

Voì să steà în loc.

«Mergi! mână! strigă Murgul. Nu e bine să stai!

«Ba nu! stăi! să vedem, ce e, cine şi pentru ce? Să dăm faţă cu lumea».

Petru zise şi sucì frâul Murgului.

Ei Petre! Petre! oare cine te-a învăţat să stai?... Oare n'ar fi mai bine să te pleci la sfatul Murgului?... Aşa e lumea, n'ai ce face!

După ce se întoarserà, văzù, Doamne, pe cine văzù! pe frate-său Florea şi pe frate-sau Costan... Amândoi erau şi împreună, se apropiau către Petru... Petre! mergi! mână! Sau nu ţi-a zis sânta Joe să nu legi vorbă cu om? sau nu ştii ce veste ţi-a dat cutia sântei Mercuri? Fraţii veneau cu vorbă bună şi cu buze dulci... Şi sânta Joe a fost zis... Petre! Petre!.. ai uitat, ce-a zis?!.. Când Petru văzù pe fraţii săi cei dulci, zburà din spatele murgului la ei în

www.dacoromanica.ro

braţe. Doamne! dar cum să nu zboare! De când n'a văzut el faţă de om? de când n'a auzit vorbă pământească!?

Şi a curs vorba cum curge între fraţi. Petru erà vesel şi fericit. Florea şi Costan erau buni la vorbă şi dulci la buze... Singur murgul erà trist, singur el îşi lăsă capul la pământ.

După ce fraţii vorbiră multe de Împăratul bătrân, de ţară şi de calea lui Petru, Florea începù a-şi încreţi fruntea.

«Frate Petre! lumea e vicleană! n'ar fi mai bine ca să ne dai tu nouă apa, ca s'o ducem noi, grăi fratele viclean. Ţie-ţi ese unul în cale, iară pe noi nimeni nu ne ştie, de unde venim, unde mergem şi ce ducem». «Da! da! grăi Costan, Florea vorbeşte bine.» Petru clătină odată... de două ori din cap, şi spuse fraţilor săi treaba cu năframa. Fraţii cei doi văzură acuma, că pentru Petru nu este decât o moarte. Florea începù dar a bate şaua, ca să priceapă eapa.

Cam de vre-o trei asvârlite d'acolea erà o fântână cu apă limpede şi rece.

«Nu ţi-e ţie sete, măi Costane? grăi Florea trăgând odată cu ochiul către Costan.

www.dacoromanica.ro

«Da! răspunse Costan, pricepând, ce şi cum ar fi să fie. Hai, frate Petre, să ne stâmpărăm odată setea şi apoi să pornim cu Dumnezeu. Noi vom merge în urma ta şi te vom păzi de năcaz şi primejdie.»

Nu merge Petre!.. nu merge că nu dai de bine!... murgul necheză ódată... Hei! dar Petru nu l-a înţeles!...

Ce s'a întâmplat după aceea!? Ce să se întâmple? Nimic nu s'a întâmplat!..

Fântâna erà lată şi adâncă...

Fraţii porniră cu apă cătră casă, ca şi când ei ar fi adus-o chiar dela Zina Zorilor.

Murgul mai necheză odată, aşa de turburat şi de dureros, încât se înfiorară şi pădurile... fugì pănă la fântână,.. şi stete împetrit de durere.

Aşà fuse treaba cu Petru cel voinic şi Făt-frumos viteaz! Bag' sama aşa i-a fost ursita, ca s'ajungă în ceas rău!

La curtea împăratului se făcù ospăt şi veselie mare. Merse, vestea în ţară, cum că feciorii împăratului, Florea şi Costan, au adus apă dela fântâna Zinei Zorilor.

Împăratul se spălă cu apă pe ochi şi

www.dacoromanica.ro

văzù,—cum om încă n'a mai văzut... Erà în casa Împăratului pe după cuptor un vas cu curechi ; în doaga acestui vas şedeà un verme : împăratul îl văzù prin lemn, aşa vedeà de bine.

După ce împăratul împărţi ţara între feciorii săi ceì voinici, se retrase în curtea sa cea mare, ca să-şi trăiască zilele bătrâneţelor în pace !

Aşa se sfârşi treaba cu apa dela fântâna Zinei Zorilor. Ţara făcù un ospăţ de trei zile şi trei nopţi şi se puse iarăşi la lucru, ca şi când nici nu s'ar fi întâmplat nimic.

* * *

După-ce Petru se depărtase dela leagăn, eşì din casă şi curte... după ce sunetul flueraşului nu se mai auzia, Zina Zorilor îşi venì în ori, deschise ochii, rădică capul şi privì în toate lăturile căutând nici ea singură nu ştià ce... Ce a fost ? întrebă pe de jumătate încă prin vis. «Cine ?

I se părea, cum că a văzut ceva prin vis, ba chiar aieve... ceva dulce, plăcut, o fiinţă... ca şi când ar fi omenească, însă mai puternică în privire, mai altfel decât

www.dacoromanica.ro

ceea ce a fost văzut până atunci... «Nu ştiţi voi ce a fost?.. Aţi văzut şi voi?.. Sau aţi dormit?.. aţi visat?» Aşa întrebà Zina Zorilor pe Zine... şi se întrebà pe sine însaşi... Îi părea că de când a văzut ce-a văzut chiar nici sufletul său nu mai e tot acela... Şi nimene nu-i răspundea, toată lumea stătea uimită.

Văzù cununa... Ce cunună frumoasă!... Cine oare a cules florile din ea? cine oare le-a împletit în cunună?... şi cine oare a adus aici cununa şi a lăsat-o la mine pe leagăn?!» Zâna Zorilor se întristă!

Văzù pânea pe masă... Lipseau din ea trei bucăţele: una de-a dreapta, una de-a stânga şi una din mijloc.

Din vinul juneţei lipseau asemenea trei înghiţituri: una de de-asupra, una din fund şi una din mijloc... A trebuit să fi fost cineva aicea... Zâna Zorilor se întristâ încă mai tare; îi părea, că o doare ceva, şi nu ştià ce şi unde...

Apa în fântână erà tulbure... Apă! apă a dus cineva de-aici!... Zâna Zorilor se supără.

Cum a putut intrà cineva fără veste?!..

www.dacoromanica.ro

Unde e paza cea aspră? nazdrăvanii? balaurii? Ce au făcut leii ferecaţi?! şi zânele? şi florile! şi soarele?!... Nimeni n'a păzit? nimeni n'a fost la locul său?!.. Zâna Zorilor se supără pe deplin.

«Lei, zmei, balauri, năzdrăvani, porniţi, goniţi, ajungeţi, prindeţi şi aduceţi», porunci Zâna Zorilor în supărarea ei cea mare.

Porunca sună, şi toată lumea se puse în mişcare.

Petru s'a fost însă întins la fugă, încât nici razele soarelui nu-l puteau ajunge.

Toţi veniră trişti, toţi aduseră veşti triste. Petru a fost trecut peste marginile împărăţiei Zorilor, unde întreaga pază nu mai aveà putere.

Zâna Zorilor îşi uità acuma supărarea de tristă ce se făcù şi trimise pe sântul soare, ca să umble 'n lume, să facă din şapte zile una... sa cerce, să afle şi s'aducă veşti.

O zi din şapte zile Zâna Zorilor n'a făcut alta decât a stat şi privit în calea soarelui. a privit... privit... pănă ce au început a-i curge lacrămile din ochişori, nu ştim acuma de privitul cel mult, ori de durerea şi dorul ei cel mare!

www.dacoromanica.ro

Iată-ntr'a şaptea zi sântul soare se reîntoarnă... roş, trist şi obosit... Iarăş veste rea !... Hei ! că Petru erà unde razele soarelui nu pot pătrunde !

După ce Zâna Zorilor văzù, că şi cea din urmă cercare fù în zădar, dete poruncă aspră în ţară :

Zânele să nu mai zâmbească, florile să nu mai miroase, vânturile să nu mai mişte, izvoarele să nu mai curgă limpede, şi razele soarelui să nu mai lumineze. Poruncì apoi, ca între lume şi împărăţia Zorilor să se lase vălul cel mare a întunecimii, prin care să nu străbată decât o singură rază din soare, care să ducă vestea 'n lume, cumcă «până ce nu v'a venì acela, care a dus apa dela fântână, soarele să nu se mai mişte pe cer.»

A mers vestea în lumea cea întunecoasă... oamenii înţeleseră, că lumina cea grozavă nu e decât pentru lumina ochilor împăratului...

Nimeni nu vedeà în lume afară de împăratul ; nimeni nu vedeà necazurile întunerecului decât împăratul. Dete dar fiilor săi Florea şi Costan sfat şi poruncă, ca să por-

www.dacoromanica.ro

nească, să meargă şi să mântuiască lumea de întunerec. Cine a minţit una, minte şi a doua; Florea se puse în şea şi porni către împărăţia Zorilor acuma, când Petru a fost curăţit calea. Când Florea erà s'ajungă la curtea zânei Zorilor, Zâna Zorilor simţi cumcă va să vină ceva străin. «Vine cineva? întrebă cam aspru.»

«Vine», răspunseră zmeii, ce stăteau pază la punte.

«Cum vine? peste punte ori pe supt punte.»

Puntea erà — acum ştim noi — cum erà! Florea trase pe sub punte.

«Voinicul vine pe sub punte! răspunseră smeii cam în glumă.

«Grijiţi de el, neagră vă fie lumina!» Zise acuma Zina, şi primì pe Florea ca să intre.

Pe Florea-l trecură fiorii când văzù atâta frumuseţă.

«Bun ajuns voinice! tu ai furat apa?

«Să fie de bine! zău eu am luat-o.

«Tu ai băut vinul?

Florea stete mut.

«Tu ai mâncat pâinea?

www.dacoromanica.ro

Florea zise «ba».

«Tu m'ai sărutat?»

Florea-şi uită vorba.

«Na! oarbă-ţi fie lumina! învaţă-te să mai minţi!»

Zise acuma Zina supărată, şi dete lui Florea două pălmi, una pe de-a dreapta, una pe de-a stânga, încât estuia i se întunecară ochii ca păcatul lui cel mare.

Doi zmei duseră apoi pe orbitul de Florea acasă, şi treaba se gătì.

Pornì şi Costan în urma frăţine-său.

Pornì, ajunse, o păţì şi reînturnă.

În lume nu mai rămase acuma nici o rază de lumină.

Aşa rămase lumea 'ntreagă oarbă de dragul ochilor unui împărat...

După ce Zina Zorilor a văzut, cum-că nu poate aflà pe Petru, a chemat la sine pe întreagă ţara sa, pe zmei, bălauri, năsdrăvani şi lei, pe toate zinele, pe toate florile, pe toţi supuşii i-a chemat la sine. Chiar şi sântul soare a trebuit să se coboare de pe cer, să desfrâne caii dela căruţă, să-i bage în grajdiu şi să intre la Zina Zorilor... Când au fost aşa toţi adunaţi împreună, Zina Zo-

www.dacoromanica.ro

rilor nu le împărţi mai mult la porunci, ci tristă şi mustrată cum erà, luă ziua bună dela toţi supuşii săi, le mulţămì pentru iubire şi credinţă şi-i trimise în lume, ca să meargă să facă fiecare după capul şi pricepirea sa. Numai doi lei, doi zmei, doi bălauri şi tot atâţia năsdrăvani oprì la sine, ca să fie cine să-i păzească puntea. Trimise toate Zinele în grădină şi lăsă, ca sá nu intre 'n curte pănă ce nu o vor vedeà pe ea senină; lăsă ca florile să miroase d'aici înainte un miros, care îmbată orice fiinţă omenească, ca vânturile să se mişte cântând atâta de dureros, încât orice suflet omenesc să plângă când le aude, ca isvoarele să curgă apă amară, şi lăsă ca soarele pe toată ziua dată de Dumnezeu să arunce câte de şeapte ori şeapte raze seci în lume...

După ce toate aceste le rânduì, se duse la roata cea mare, pe care erà învârtit firul traiului omenesc, şi oprì roata de a se mai întoarce şi viaţa omenească de a mai curge... Dup' aceea... Zina Zorilor s'ascunsă din faţa lumii în fundul curţii celei mari, în locul cel mai întunecos şi mai negrijit...

Zmeii, balaurii şi năsdrăvanii eşiră 'n lume

www.dacoromanica.ro

şi de ruşine ce le erà, s'ascunseră în cele mai adânci pustiuri şi peşteri — ca ochiul omenesc să nu-i mai vadă; leii 'şi lepădară părul de aur şi ferecătura de pe ghiare şi dinţi, şi de supăraţi ce erau, se făcură sălbatici; Zinele s'ascunseră prin grădini; florile, isvoarele şi vânturile se supuseră voinţei Zinei Zorilor, şi razele seci, fără căldură şi lumină, şi astăzi se văd întinse pe cer colea în nopţile de vară...

Viaţa omenească stete locului, şi timpul încetà d'a mai curge...

Doi lei, doi zmei, doi bălauri şi doi năsdrăvani se puseră pază la punte...

Cât a rămas împărăţia Zorilor astfel, aceea nu se ştie şi nici nu se poate spune...

A trecut multa vreme aşa fără să fi curs!

A înţeles şi sânta Vinere, că Zina Zorilor s'a supărat; raza cea pustie şi vântoasele ce cutrierau lumea întreagă i-au fost adus ştire de mult... S'a supărat de jumătate, iar de cealaltă jumătate s'a bucurat: s'a supărat pentru-că nu puteà să mai privească în căutatoare, şi s'a bucurat pentru-că vedeà pe Făt-frumosul său cel voinic scăpat şi pe vecina sa cea frumoasă tristă... A mai fost

www.dacoromanica.ro

apoi necăjită pentru-că i s'a fost spart ulciorul cu apa cea minunată.

Când sfânta Vinere văzù însă, că întunerecul nu mai înceată, lumina nu mai vine, şi când perì şi cea din urmă rază de pe pământ, zic, când sfânta Vinere văzù că Zinei Zorilor i-a trecut de glumă, ea porunci vântoaselor, ca să pornească toate împreună, să se izbească în vălul cel mare dela marginea împărăţiei, să-l mişte din loc şi să facă ca lumina să curgă în lume.

Vântoasele porniră... care de care mai turbate, care de care mai grozave şi mai înfricoşate,... cum merg adecă vântoasele... Ţi se păreà, că au să ià lumea cu sine şi să nu se mai oprească în loc cu ea...

Ajunseră la văl,... se izbiră în el... şi cum se izbiră?... Vălul nu se mişcă!...

Vântoasele se mai isbiră odată... apoi încă odată... adecă de trei ori una după alta.

...Şi apoi nu se isbiră mai mult... văzură cumcă vălul stă mai ţapăn decât pământul în ţâţânele sale... Stătură câteva clipite locului — ruşinate şi obosite, se întoarseră după aceea îndăret, şi înconjurară odată lumea în mânia lor cea turbată... Ce a fost

www.dacoromanica.ro

calea lor?... acuma-şi poate gândi fiecare ce a fost! Bine cu de-a bună seamă n'a putut fi! vai şi amar!!..

Vântoasele sosiră acasă şi spuseră sfintei Vineri, cum şi ce e cu vălul.

Sfânta Vinere se supără acuma şi de cealaltă jumătate; trimise vântoasele la curtea împăratului, ca să ducă lui Petru vorbă şi sfat: să meargă să steà de vorbă cu Zâna Zorilor şi să facă ce va face, ca să aducă lumina în lume.

Vântoasele porniră de-a doua oara... acuma ceva şi mai încet... mai nepripit,... ca şi când pleci adecă în treabă bună şi la om de nărăvală... Ajunseră la curte... Petru nu e!...

Vântoasele începură a se mişcà mai a străin.

Petru a pierit în cale.

Vântoasele luară curtea din stânga... apoi din dreapta... apoi din mijloc... O întoarseră, suciră, ridicară şi aruncară până ce nu se mai alese nimic din ea... După aceea porniră cu vestea despre moartea lui Petru către coliba sfintei Vineri.

«Porniţi cu toţii în lume; mişcaţi tot ce

www.dacoromanica.ro

e de mişcat, şi aflaţi pe Petru. Viu sau mort mi-l aduceţi! porunci sfânta Vinere după ce auzi vestea cea tristă.

Trei zile şi trei nopţi vântoasele nu mai stetеră...

De trei ori scoaseră copacii din rădăcini, de trei ori scoaseră râurile din cursul lor; de trei ori sfărâmară nourii isbindu-i de stânci; de trei ori măturară fundul mării şi de trei ori prăpădiră faţa pământului.

Toate fură în zadar!... Ele intrară acasa care de care mai obosite, care de care mai mânioase şi mai ruşinate.

Numai una n'a sosit încă: vântul cel de primăvară leneş, moale şi întârziatic... Unde să fi rămas?... Toţi ştieau, că multă treabă n'o fi fost să facă... Cine ştie... de obosit ce-o fi fost s'a pus undeva la răcoare... Nimeni nu-şi mai băteà capul cu el.

Iac'odată într'un târziu, după ce toată lumea ş'a mai rupt gândul de a mai află pe Petre, frunzele începură a se mişcà.

Sfânta Vinere simţi molătatea suflarii şi eşi afară.

«Ce veste aduci? întrebă pe cea mai dragă dintre vântoase.

www.dacoromanica.ro

«Tristă e de tristă, dar bună-i de buna, şopti vântul cel tânăr. «După ce m'am fost obosit de atâta cercare, de atâta spart şi prădare, dădui de-o fântână seacă, şi cugetai să intru în ea, ca scutit de surorile mele, să mă mai odihnesc înainte de a porni către casă.

«Şi 'n fundul fântânei aflaşi pe Petru? strigă sântă Vinere plină de bucurie.

«Da! şi pe murgul de o parte.

«Dulce-ţi fie vorba, dragu-ţi fie sufletul, şi pururea veste bună s'aduci! Zise acuma sânta Vinere către vântul cel de primăvară, îi porunci apoi ca să se răpezească până la sânta Joe şi să-i spună ca să gătească cu tigaea de aur, că de Petru nu e bine, să sară d'acolea până la sânta Miercure, şi să-i spună ca sa vină la fântâna cu apa vieţii.

«Înţeles-ai? îi mai zice sânta Vinere. Să fii cu'n picior aici, cu unul acolo! şi porniră cu toţii... Sosiră cu toţii la fântâna cea părăsită...

De Petru nu erà decât os şi cenuşa.

Sânta Miercure luă oasele şi le închee la olaltă... Nu lipseà niciunul.

www.dacoromanica.ro

Sânta Vinere porunci vântoaselor ca să desfunde fântâna, s'arunce pulberea în sus şi s'adune cenuşa lui Petru... Toate se făcură...

Sânta Joe făcù foc, culese rouă de pe frunze în tigaea cea de aur... şi puse tigaea pe foc... Când apa începù a fierbe, sânta Miercure zise trei vorbe... privì odată cătră răsărit, odată către apus, odată către meazăzi, odată cătră meazănoapte, apoi aruncă earba vieţii în apa cea feartă.

Tot aşa făcù şi sânta Vinere cu cenuşa lui Petru. Sânta Joe numără după aceea, unul, două, trei, şi luă tigaea de pe foc.

Din cenuşa lui Petru, din rouă şi din earba vieţii s'a fost făcut o unsoare mirositoare. Vântul cel de primăvară suflà odată peste ea, şi unsoarea se sleì. Acuma unseră oasele lui Petru cu unsoarea de şeapte ori în jos, de şeapte ori în sus, de şeapte ori cruciş, tot de atâtea ori curmeziş, şi când fuseră gata, Petru sărì în picioare... pe de o sută şi pe de o mie de ori mai frumos decât cum a fost... pe de o sută şi pe de o mie de ori mai voinic şi mai fălos decât cum a fost!

www.dacoromanica.ro

«Sai pe cal, voinice! zise sânta Vinere.

Îndată ce Murgul simţì pe stăpânul său în spatele sale, începù a necheză şi a scăpără din picioare... Erà mai viu decât cum a fost când-va!

«Unde pornim? întrebă vesel.

«Cătră casă! răspunse Petru.

«Cum să mergem?

«Ca blăstămul!

Petru mulţumì de vorbă şi treabă, se întinse apoi la cale, şi merse... merse..., cum merge adecă blăstemul,... până ce ajunse la curtea împăratului. De curte nu mai erà decât locul... Nu vedeai urmă de om, dela care să poţi auzì o vorbă sau o veste... Eacă într'un târziu baba Birşa eşì din fundul unei pivniţe mucezite.

Petru înţelese ce e, cum, din ce pricină, întoarse frâul Murgului, şi merse mai repede decât cum a venit... Nici nu răsuflă până la împărăţia zorilor. Câtă vreme a trecut, de când a rămas cum a fost să rămână trebile 'n împărăţia Zorilor aceea cu vorbă şi graiu nu se poate spune...

Multă vreme a trebuit să treacă!..,

Când Petru sosì la punte, în soare nu

www.dacoromanica.ro

mai erau decât trei raze luminoase, şeapte calde şi nouă seci,... celelalte toate le-a fost lepădat cu deamănuntul... Când Petru se oprì cu Murgul, toată lumea se oprì cu el, ca să vadă ce va fi să fie acuma.

Zâna Zorilor simţi, cum că ceva deschilinit trebue să fie 'n apropiere, că-i parea că tocmai acuma s'a deşteptat din visul cel ce-a făcut-o tristă... Ea dorea... nu ştia ce... tocmai ca şi atuncea... «Cine vine?» întrebă cam cu jumătate de gură.

«Ţine-te bine stăpâne!» zise murgul.

Petru strânse din pinteni, trase din frâu, şi nici nu se simţì până ce fuse de cealaltă parte de punte.

«Voinic vine peste punte!» strigară păzitorii ridicându-şi pălăriile din cap...

Zâna Zorilor nu se mai mişcă din loc şi nu mai grăi nici o vorbă... Ca pe nevăzute sări Petru la ea, a cuprins'o în braţe, şi o sărută... cum sărută adecă Feţii frumoşi pe zânele drăgăstoase...

Impărăteasa zorilor simţì, că simte ce n'a mai simţit... Nu mai vorbì, nu mai întrebă ci facù semn ca să bage pe Murgul în grajdul soarelui şi intră cu Petru în casă...

www.dacoromanica.ro

Zânele începură a zâmbi vesel; florile începură a mirosì dulce; isvoarele deteră a curge limpede; vânturile se prefăcura în cântec de bucurie; roata vieţii începù a se întoarce mai repede decât prisnelul; valul cel negru căzù la pământ, şi soarele strălucitor se ridicà în sus către ceruri... sus... mai sus decât cum a fost când-va... Şi'n lume se făcù lumină ca faţa soarelui, încât nouă ani, nouă luni şi nouă zile oamenii nu văzură nimic de lumina cea înfricoşată.

Petru merse acasă, aduse pe tatăl său cel bătrân şi pe muma sa cea bătrână, făcù o nuntă încât îi merse vestea 'n nouăzeci şi nouă de ţari şi se făcù împărat peste amândouă împărăţiile,

Iară fraţilor Florea şi Costan li se dete lumina ochilor... ca să vadă şi ei fericirea lui Petru.

Asta a fost, dragii mei cei buni, povestea lui Petru Făt-frumos cu Zina Zorilor din ţara soarelui.

Petru a trăit şi a împărăţit cu pace şi cu sănătate,... şi doară mai împărăţeşte şi astăzi cu ajutorul lui Dumnezeu.

www.dacoromanica.ro

FLORIŢA DIN CODRU

POVESTE

A fost ce a fost; dacă n'ar fi fost, nici nu s'ar povestì...

In mijlocul codrilor, lângă drumul cel mare, lângă drumul cel de ţară, pe unde umblă şi trece împăratul cu voinicii săi, erà odinioară o crâşmă: la crâşma aceea erà o crâşmăriţă; crâşmăriţa aveà o fată, şi pe fată o chemà Floriţa. Fata asta nu erà însă fiica crâşmăriţei, şi crâşmăriţa nu erà mama fetei: fata erà fată fără părinţi, şi crâşmăriţa maică de suflet a fetei... Cine să fi fost părinţii fetei, chiar nici cei mai bătrâni şi mai cu sfat oameni nu pot s'o spună: asta nime n'a putut s'o înţeleagă... Intr'o bună dimineaţă crâşmarul s'a

www.dacoromanica.ro

dus după lemne la pădure... şi... eaca ce să vezi: pe o poeană limpede şi plină de flori a aflat o fetiţă ce se jucà cu nişte pui de căprioară. Cum, când şi de unde să fi ajuns copiliţa asta prin codru, aceea minte pământească nu poate s'o priceapă. Doar a crescut ca şi florile din pământ; doar a căzut ca şi stelele din cer; sau s'a prefăcut cumva, pe nepricepute, din văzduhul curat. Destul cum c'atâta erà de frumoasă fetiţa asta, încât de-ar fi fost să fie din om, ar fi trebuit să fie — cel puţin — fată de împărat. Cine ştie? — vre-un împărat ce domneşte în ascuns prin adâncul codrilor...

Crâşmarul s'a lăsat de lemne, a luat fata în braţe, a dus-o acasă... şi de aici înainte a fost fata de suflet a lui şi a crâşmăriţei.

Aşa a crescut apoi fata la crâşmă. In toată ziua se făceà mai mare, şi cu cât se făceà mai mare, cu atâta mai frumoasă la faţă, mai plăcută la făptură şi mai dulce şi mai înţeleaptă la vorbă. Pentru aceea oamenii o numeau Floare, — Floarea cea frumoasă dela crâşma din codru.

Nu numai Floriţa, ci şi maică-sa, crâş-

www.dacoromanica.ro

mărița erà însă frumoasă. Crâșmarița nu erà însă așa frumoasă ca și Florița, și Florița altfel iară, nu ca și crâșmărița. Crâșmărița erà frumoasă ca și o pană de păun; Florița erà frumoasă ca și o floare ce crește ascunsă în umbra tufelor. Crâșmărița erà frumoasă, încât nimeni nu se puteà răbdà ca să nu vorbească cu ea, și nimeni nu cutezà să privească la ea; Florița erà frumoasă, încât nimeni nu se puteà răbdà ca să nu privească la ea, și nimeni nu cutezà să vorbească cu ea. Crâșmărița atâta erà de frumoasă, încât dacă-i vedeai fața oglindită în fața vinului, ți se părea, cumcă vinul e mai tare și mai înfocat; Florița atâta erà de frumoasă, încât dacă-i vedeai fața oglindită în fața vinului, ți se părea, cumcă vinul e mai dulce și mai moale.

A fost mers dară vestea în lume și în țară, cumcă la crâșma din codru se beà vinul cel mai bun, crâșmărița din codru e cea mai frumoasă crâșmăriță din țară, și cumcă Floarea codrilor e cea mai frumoasă fata din lume. Câți drumeți treceau prin țară, toți se opreau la crâșma din codru,

www.dacoromanica.ro

gustau un strop de vin, vorbeau o vorbă cu crâşmăriţa şi aruncau o privire la Floriţa, — şi apoi, — cât trăeau pe lume, vinul cel bun, vorba cea dulce şi faţa cea frumoasă nu le eşeà din minte.

Intr'o zi de dimineaţă trece vestea din gură în gură până ce ajunge la crâşma din codru, cumca peste ziuă are să treacă împaratul pe aici pe lângă crâşmă, cu voinici, cu curte şi cu mare lucru şi treabă... precum trec adecă împăraţii. Crişmariţa,... Acuma ştim noi, cum sunt muierile! — Dă în dreapta, dă în stânga, sparge, şterge, curăţeşte! — s'a chitit, s'a pieptănat... cum fac adecă muierile, când nu e ca totdeauna. Din zori de zi până în prânzul cel mare nu s'a mai mişcat dela căutătoare: tot s'a sucit şi desucit, până când nici ea singură nu ştià ce are să mai facă. Când se simţì gătită cum se cade, ea se puse înaintea cautătoarei, privì îndelungat şi cu drag la faţa sa, apoi grăi:

Frumoasă sunt, oglindă?›

«Frumoasă zău, răspunse căutătoarea; pe de o sută şi pe de o mie de ori e însă mai frumoasă Floriţa, pentrucă ea are faţă

www.dacoromanica.ro

ca zorile dimineţii, ochi ca şi câmpul cerului şi trup ca raza soarelui».

Crâşmăriţa nu mai ascultà nici o vorbă, ci ieşì afară, izbì uşa, intră în crâşma şi se puse cu vorbă aspră şi neîmpăcată la Floriţa: că nu e bună, că e proastă, ca e leneşă — că e toate, numai aşa nu, precum ar trebuì să fie. — După ce i s'a făcut apoi destul de vorbe, a dat poruncă aspră, ca Floriţa de aici înainte în toată ziua să se scoale des de dimineaţă, să mături casa, crâşma, curtea, să spele toate vasele, să tae lemne, să facă foc, să fiarbă mâncare,... şi iarăşi să mături, să spele, să tae lemne, să facă foc şi mâncare — până ce s'o face noapte; iar dacă s'a făcut noapte, să se sue în podul casei, să-şi coboare un sac de grâu necernut şi s'aleagă gunoiul din el, ca numai seminţele curate să rămână; numai după ce va sfârşi toate aceste lucruri îi erà iertat să se culce şi să doarmă pe trei scânduri de goron.

Impăratul venì, gustă o picătură de vin, grăì o vorbă cu crâşmăriţa cea frumoasă, — şi-şi merse mai departe în cale.

Floriţa... sărmana de Floriţă! — ea trei

www.dacoromanica.ro

luni, trei săptămâni şi trei zile trase'n jugul cel aspru, fără să grăiască o vorbă, fără să plângă o lacrămă, fără să 'ncete a-şi cântă cântecele vesele... Şi pe cât muncea mai mult, pe atâta ţi se păreà mai rumănă la faţă, mai vie la privire şi mai harnica şi mai sprintenă şi mai drăgăstoasă.

Peste trei luni, trei săptămâni şi trei zile earăşi sosì vestea, cum că împăratul erà să treacă cu voinicii pe lângă crâşmă... Crâşmăriţa se gătì încă mai cu ţorţoiu decât în cel dintâi rând şi, când se simţì gătită, earăşi întrebà pe căutătoare:

«Frumoasă sunt oglindă?»

«Frumoasă zău! răspunse căutătoarea, — dar de pe o sută şi pe de o mie de ori e mai frumoasă Floriţa, pentru că ea are faţă ca mărul, ochi ca şi căprioara şi trup ca şi crinişorii».

Ce vorbe a zis, ce vorbe n'a zis crâşmăriţa către Floriţa, aceea nici n'o mai spun: ştie acuma fiecare, cum că, zău! muerile n'aleg la vorbe, când le-a trecut de glumă... Vai şi amar d'acela, care 'n lume n'a avut parte de bine, care n'are maică, n'are taică, n'are fraţi, n'are surori,

www.dacoromanica.ro

ci stă aşa singur ca şi frunza acăţata d'un paianjen... Bag sama aşa e dată, ca unul să strânga şi altul să frângă.

Crâşmăriţa, în supărarea ei cea mare, porunci, ca Florica de aici înainte să nu mai easă la faţa soarelui, ci tot în pivniţa cea mare din fundul grădinii să muncească. Lasă apoi să se facă un războiu, cum nici înainte de aceea, nici după aceea n'a fost altul: numai suveica [1]) erà atâta de mare, în cât voinic trebuea să fie acela, care să ţi-o ridice dela pământ. Cum au trebuit apoi să fie celelalte! Pe acest războiu a trebuit apoi sa ţese Floriţa pe toată ziua nouă coţi în lung, o pânză, în care urzeala erà din fire în cât nu le vedeai cu ochii, ear năsădeala din funii, pe care nici cele mai sălbatice fiare nu le-ar fi putut rumpe, — şi apoi să ţese, încât nici năsadeala să nu se vadă prin urzeală, nici în urzeală să nu se facă crimpiţă [2]). Dacă

[1]) «*Suveica*» se numeşte instrumentul cu ajutorul căruia «*năsădeala*», adică firul ţesut, se trage prin «*urzeală*», adică firele lungi, în care se ţese.

[2]) „*Crimpiţă*" este termenul pentru încurcarea firelor. Acea femee ţese bine, care nu «roade», adică rumpe şi leaga «nod» în pânza care «bate des», încât firele crucişe nu se deosibesc, ci sunt dese unul lângă altul.

www.dacoromanica.ro

Floriţa şi-a făcut lucrul, ea are să capete o bucăţică de pâne, făcută jumătate din pazme, jumătate din cenuşă, — şi un ulcior de apă clocită la soare.

Impăratul a venit, şi-a gustat picătura de vin, şi-a grăit vorba către crâşmăriţa cea frumoasă şi şi-a făcut calea mai departe.

Floriţa nouă luni, nouă săptămâni şi nouă zile a muncit, sărmana de Floriţa, în întunerec, ascunsă sub pământ şi chinuită, şi flămânzită şi batjocorită ca vai şi amar de ea!..

Peste nouă luni, nouă săptămâni şi noua zile, *acuma de-a treia oară*, iarăş sosi vestea, cumcă împăratul vrea să treacă pe lângă crâşmă cum înainte de asta n'a trecut încă, adecă cu mare lucru şi treaba şi cu multă socoteală... Erà ca astădată nu numai copitele, ci şi cozile şi coamele cailor să fie aurite... şi fel de fel de lucruri, de care înainte de asta nici nu s'a vorbit... Erà adecă să fie lucru mare şi împăratesc!... Se ziceà cum c'acuma vine şi feciorul împăratului, un voinic,... voinic ca şi un fecior de împărat...

Crâşmăriţa?.. trei zile şi trei nopţi ea

www.dacoromanica.ro

n'a stat în loc... In zorile de-a treia ziuă crâşma eră mai curată decât ghiocelul şi crâşmăriţa mai chitită şi mai hoscocorată decât ce-a fost ea însăşi cândva. — Şi apoi aşa cum eră, se puse, acuma de-a treia oară, înaintea căutătoarei.

«Frumoasă sunt, oglindă?»

«Frumoasă zău!—grăi căutătoarea—dar pe de-o sută şi de-o mie de ori e mai frumoasă Floriţa, pentru că ea are faţă ca şi fagurele topit, ochi ca şi nevasta unui împărat şi trup ca şi rouşoara de pe flori».

Crâşmăriţa nu mai zise nici o vorbă, îşi înghiţi mânia, şi, plină de gânduri amare şi de necaz nestâmpărat, se aşeză pe prispa de dinaintea casei pentru ca s'aştepte şi să vază sosirea împăratului...

Iacă într'un târziu, cam pe când stă soarele la prânzul cel mic, se văzù din depărtare, că vine, că s'apropie, c'acuş s'ajungă — ceva — ca şi un nor strălucit.

Veneà împăratul cu voinicii şi cu feciorul său, veneà însă, încât copitele cailor nici nu făceau colb şi pulbere, ci numai—aşa... din strălucitul aurului celui mult simţeai, cumcă acuş va să fie aici... Când crâş-

www.dacoromanica.ro

măriţa şi oamenii ce stăteau de vorbă înaintea casei văzură, cumcă de aici înainte nu e glumă şi râs, ci chiar va să fie ceva, ei cu toţii se sculară în picioare şi — făcură — adecă cum fac oamenii de treabă, când are să fie lucru cu cinste şi mare... Poţi şti acuma ce e aceea, când vine chiar împăratul cu oamenii şi cu feciorul său!... Crâşmăriţa îşi tocmì cătrinţa, se scutură de colb şi se supse la buze; oamenii îşi luară pălăriile din cap şi se neteziră la păr... Iară Floriţa tocà din răsboiu.

Abia fură gătiţi, — până ce sosì şi împăratul şi năvălì cu ceata cea strălucită asupra crâşmei. — Impăratul, feciorul cel de împărat şi voinicii cei mândri se coborîră toţi cu toţii de pe cai, ziseră «bună ziua», şi băură vin de cela bun... După ce şi-au băut vinul şi şi-au zis vorbele, încălecară apoi — şi se duseră încă mai repede dacât cum au fost venit... De Floriţa... nimeni n'a întrebat, nimeni nu s'a îngrijit... Numai feciorului de împărat i se păreà, cumcă nu e, precum ar trebuì să fie: cumcă vinul nu e ca lauda, cumcă crâşmăriţa nu e ca vestea... Ce să faci însă?... Şi el îşi

www.dacoromanica.ro

dete pinteni la cal şi se repezì mai departe cu ceata cea strălucită...

După ce împăratul, voinicii şi feciorul de împărat s'au fost depărtat, crâşmăriţa chemă la sine pe baba Boanţa, o vrăjitoare vestită, care erà atâta de bătrâna, încât ţineà minte, când codrii erau ca iarba, munţii ca muşunoiul şi văile ca şi creţăturile la ea pe faţă... atât de bătrână erà Boanţa, — şi de când trăeşte n'a făcut alta decât vrăji şi alte lucruri ascunse şi nepricepute... Acuma erà vorba, ca să facă ce va face cu sărmana de Floriţa.

După multă vorbă şi îndelungată sfătuire crâşmariţa se înţelese cu Boanţa, ca asta să lege pe Floriţa la ochi, s'o duca în codru, să-i scoaţă ochii şi s'o lase acolo, ca s'o mănânce fiarele şi alte grozăvenii de acelea din pădure şi de prin guduroaele întunecoase.

Mult sfat nu s'a făcut după aceea. Boanţa merse în pivniţă, legă pe Floriţa la ochi,.. şi făcù precum i s'a fost zis.

Când ele ajunseră în adâncul codrului, pe unde fiinţa omenească n'a călcat de când e lumea, Boanţa scoase cuţitul cel mare,

www.dacoromanica.ro

deslegă legătoarea cea neagră de pe ochii Floriţei şi făcù, ca să-şi facă treaba... Abia privì însa la Floriţa în faţă şi în ochi, ea scăpă cuţitul din mână şi stete uimită şi încremenită — cum stă omul când mare lucru i se pune în cale... Mulţi ani a trăit şi multă lume a umblat baba Boanţa: pe Floriţa n'a văzut-o decât odată... De frumoasă ce-o vedeà îi părea cumcă nici n'o vede, ci numai şi-o gândeşte... Floriţa... stà şi ea uimită de ce vedeà: ea, — sărmana! — nu ştià, ce are să i se facă, ce are să păţească.

Cum Floriţa şi Boanţa stăteau aşa uimite, deodată, ca din puşcă, sări o căprioară dintr'un tufar, şi cum sări, cum trecù pe lângă Floriţa, cum privì la ea, aşa privì, încât ochii amândoi şi cel de-a dreapta, şi cel de-a stânga, îi săriră din cap şi căzură la Floriţa în poale.

Baba Boanţa mulţumì lui Dumnezeu, cumcă nu e silită să facă un păcat mare, luă ochii cei de căprioară şi-i duse, ca să spuie cârciumăriţei, cumcă i-a scos dela Floriţa din cap.

Floriţa rămase singura şi părăsita... Ce

www.dacoromanica.ro

să facă? — porni, încotro o duseră ochii şi norocul.

Multe zile şi multe nopţi a pribegit Floriţa, aşa singură, prin codru, fără s'audă graiu pământesc, fără să vadă fiinţă omenească. Numai din când în când i se ivià câte o fiară sălbatică în cale şi asta rămâneà însă privind din depărtare, îi urmà o bucăţică de cale şi apoi se ascundeà în tufele dese. Floriţa mergeà cântând mai departe... Unde, — nici ea singură nu ştià... Mergeà... mergeà...

Intr'atâtea ş'atâtea zi, tocmai în revărsatul zorilor, pe când se desveleà ziua din noapte, văzù cum că vede ceva, — aşa ca ş'o casă, zărindu-se printre frunzele copacilor.—Inaintea casei lucrà un om ghebos ceva, — nu ştiu ce — aplecat la pământ, dar lucrà, încât nici cu trăsnetul n'ai fi putut să-l trezeşti dela lucru... Dar cum lucrà? — nu ca altă lume — Toate le făceà întoarse şi sucite, ca şi omul adecă, care nu pricepe lucrul, de care s'a prins. El lucrà la un puiu... Mai înainte îl ciupelì şi numai după aceea îl opărì cu apă feartă

www.dacoromanica.ro

— mai înainte îl drese şi numai după aceea îl ciupeli şi opări...

Când Floriţa văzù, cât de necioplit mi se mişcà ghebosul, ea nu se putù răbdà — ca să nu meargă să-l înveţe şi să-i ajute...

«Bun lucru, bădiţă!» grăi Floriţa bland ca totdeauna.

Ghebosul privì îndărăt, când auzi, aşa ca prin vis, vorba cea dulce a Floriţei, şi când privì şi văzù ce vede... poate acuma fiecare să ştie, ce trebue să fie atunci, când un ghebos priveşte în faţa Floriţei! — Ghebosul scăpă şi cuţitul, şi puiul, şi toate le scăpă din mână, — şi stà înaintea Floriţei, încât i se părea c'acuma nici nu e ghebos mai mult... Dar nici Floriţa nu stà la flori şi frunze! Ghebosul erà atât de hîd, cât Floriţa de frumoasă: cu gura ca grapa, cu ochii ca ceapa, cu nasul cârlig, cu părul pârlit... .

«Ce ai de gând cu puiul?» — întrebă Floriţa — după ce-i mai trecù ameţeala.

«Am să-l frig pentru tovarăşi» — răspunse ghebosul cam cu jumătate de gură, ca omul, din care scoţi vorba cu fricà.

«Ce tovarăşi? — îl întrebă Florica.

www.dacoromanica.ro

Ghebosul privi lung la Florica, ca un om care ar vreà să zică ceva şi nu ştie, cum s'o scoaţă mai nimerit. «Vezi casa asta?—zise el dela o vreme, mai cu inimă. — Asta e casa celor doisprezece hoţi de codru. Ei s'au dus la hoţit, şi eu am rămas ca să le fac demâncat».

Aşa e, doisprezece hoţi, — hoţi de codru şi grozavi, cu căpitanul lor cel înfricoşat au locuit în astă casă... Şi ştie toată lumea, cum că hoţii de codru se spală în toată dimineaţa cu sânge de copil nebotezat, şi sânge de fete mari, iar în faţă de om nu pot să privească pentrucă simţesc junghi în spete, şi'n cap şi pe toate laturile... Nu e minune dar, dacă Floriţa a cam tresărit, când a auzit vorbe atât de mari:... Hei! dar Floriţa nu s'a înfricoşat — zău! nu s'a înfricoşat, ci cu vorbă veselă şi râs pe buze a zis către Ghebos:

«Un puiu pentru doisprezece hoţi? Nici pe-o măsea n'are sa le ajungă».

«Vezi bine, că doara nu am eu atâta pricepere, răspunse ghebosul făcându-se şi el înţelept. Eri le-am fript un juncan, şi

www.dacoromanica.ro

ei m'au bătut pentru c'a fost prea mult: astazi ştiu că nu m'or bate».

«Iar azi te-or bate, pentrucă le-ai fript prea puţin... Aide ca să te învăţ eu ce, cum şi cât sà faci — zise Floriţa sarind sprintenă, cum erà ea, peste pragul casei.

Acuma tăie patru pui şi-i fierse, tăie doi purcei şi-i fripse, făcù o zămuţă buna şi caldă, şi arătă ghebosului, cum are să facă de aici înainte. «Eacă aşa, dragul meu, şi aşa... şi aşa,» — îl învăţà adecă precum învaţă o maică bună şi îngrijitoare.

Ca nu cumva să se întâmple ceva cu hoţii, ghebosul spuse Floriţei, cumcă sa-i spuie lui pe când are să fie gata cu mâncările, să fugă cât o duc picioarele ca să nu caza în mânile hoţilor, — căci el numai atunci va cântà din flueraşul cel mic, care chiamă pre hoţi la prânz.

Floriţa gătì mâncarea, puse vasele pe masă, mai curăţì, mai netezì, făcù casa, încât numai de-un drag să şezi în ea, apoi se puse la vorbă cu ghebosul, şi vorbiră... vorbiră pânà ce uitară de hoţi, de flueriţă, de toate.

In adâncul codrului hoţii începură să

www.dacoromanica.ro

flămânzească, să se supere şi, care de care mai cu greu gând la inimă, să pornească către casă... Hei! ghebosule, ghebosule — mare necaz ţi-ai făcut!

«Ce se simte aici?» întrebă Floriţa simţind ceva, ca şi când ar fi sânge, sau aşa ceva...

«Vai! sărmanul de mine! strigă ghebosul înspăimântat, — vin hoţii! Fugi! — Ba nu fugi, căci n'ai vreme de fugă... Ascunde-te sub pat.

Floriţa,—de frică ce să facă?—se ascunse sub pat. Iar cei doisprezece hoţi de codru veneau tot unul după altul, şi încă din depărtare s'auzeà, cum ziceau, că au să-l ucidă, să-l turtească, să-l taie bucăţele pre ghebosul... Cum nu? — când ei răbdau la foame... ei... hoţi ca dânşii!

Ghebosul le eşì în cale, ca să-i roage de ertare şi să le spună, cumcă le-a făcut mâncări bune.

«Să taci de loc — grăi căpitanul. — Nu-mi prieşte mâncarea până ce nu mă spăl cu sângele tău, — după aceea intră în casă pentru ca s'aducă cuţitul cel mare; iară ceilalţi prinseră pe ghebos şi-l făcură nod.

www.dacoromanica.ro

Când căpitanul intră pe prag, el rămase stând uimit în loc: i se părea că asta casă netedă și curată nu e a lui. «Măi oameni! grăi către cei de afară, veniți încoace!»

‹ Ce-e?» întrebară cei deafară.

«Veniți, când zic!›

Când hoții păşiră pe prag, ei priviră încă mai uimiți decât căpitanul la casa lor... Așà privind, le trecù de mânie, și iarăș le veni foamea; se așezară unul după altul la masă.

Ghebosul, ca și omul care erà s'o păteascâ, se făcù sprinten, fugì la vatră și intră cu mâncările în casă.

«Când căpitanul simți mirosul aburilor din zeamă, «Măi! grăi către ghebos, pentrucă mi-ai curățit casa, te lăsăm până după prânz», după aceea luă lingura, gustă din zeamă și o purtă prin gură.

«Ce mâncare e asta?» întreabă după aceea.

«Zeamă, cu cinste să fie zis, zeamă călduță, — răspunse ghebosul.

«Bună mâncare! — grăi căpitanul... Luă după aceea lingura, dete la fiecare hoț câte trei linguri și ce rămase îșì ținù sie.

Hoții îșì mâncară părticica și după aceea

www.dacoromanica.ro

priviră, lingându-se pe buze, la părticica capitanului.

Ghebosul intră cu carnea cea de puiu.

«Ce-e aceasta? întrebă căpitanul.

«Puiu, puiu fript», răspunse ghebosul.

Căpitanul îşi tăie o bucăţică, gustă şi apoi grăi către ghebos:

‹Mai! asta s'o fi adus tu mai înainte!— Pentrucă ne-ai făcut atât de bune mâncări, noi cu toţii te iertăm!» — După aceea luă cuţitul, taie la fiecare hoţ câte o bucăţică şi ce ramase îşi ţinù sie.

Hoţii îşi mâncară bucăţelele, după aceea începură să privească la bucăţile căpitanului lingându-se pe degete... Iară căpitanul dela o vreme începù să resufle cu greu şi să mănânce cu ţârîita, numai de ici de colea câte o bucăţică, câte un fir, ca şi omul, care ar mâncà şi nu poate mâncà de sătul ce e săracul.

«Frate căpitane — grăi unul dintre hoţii cei flămânzi, — tu te-ai săturat: dă-ne noua, ce a rămas!»

«Ce? îi zise căpitanul, sau n'aţi avut şi voi: asta o ţin pentru mine — pentru ca s'o mănânc desară».

www.dacoromanica.ro

Sa nu fie supărare, grăi ghebosul, mai sunt înca şi alte mâncări».

«Auziţi voi? zise căpitanul, celelalte sunt ale voastre».

«Ba nu! grairă hoţii, noi vrem să mâncăm din asta, căci asta e bună!...

Vorbă din vorbă: hoţii începură a se certà... Unii că asta, alţii că ceea; treaba stà rău, şi daca ghebosul n'ar fi intrat cu purceii cei fripţi în casă, zău nu cred că nu s'ar fi întâmplat un lucru nesfârşit. Când însă mirosul fripturei le intră în nas, îndata se stâmpărară.

«Ce e aceea?» întreabă căpitanul.

«Purcel, purceluş fript!» răspunse ghebosul. Căpitanul gustă... Aşa ceva până acuma nici în vis n'a gustat.

«Măi prostule! — grăi către ghebos, acuma trebue să-l aduci tu pe acesta? Să mi-l pui mie pe sară» — şi dete puii la ceilalţi hoţi.

«Să ne dai purcel! grăiră hoţii, ai zis că ce vine e al nostru».

«Ce? — sau n'aţi zis voi, că puii să vi-i dau? zise căpitanul mâniindu-se urât.

. . . . . .

www.dacoromanica.ro

O vorbă nu zic mai mult!... Hm! aceea nu e glumă, când capitanul zice aşa vorbe catre tovarăşii săi flămânzi... Poate acuma fiecare să ştie ce e aceea, când unsprezece hoţi se bat cu căpitanul lor... Sărmana de Floriţă! dacă ar fi ştiut ea, cum ca asta are să fie din mâncările cele bune... Sburau, Doamne, săbiile, cuţitele şi fel de fel de lucruri, şi se băteau hoţii precum se bat nourii în capete şi se prăpădesc... Aşa lucru n'a fost încă de când e lumea!

Şi Floriţa?... Bun e sufletul bun! Doamne bun e!... bun ca şi darul şi mâna lui Dumnezeu! Când hoţii se bateau, sfărmau şi prăpădeau mai a perire, Floriţa nu se mai putù rabdà, ci eşì de sub pat şi se puse tocmai în mijlocul lor, şi cum s'a pus, a stat acolo între ei, între hoţii cei înfricoşaţi, bătăuşi şi hoţi de codru.

Ce-a fost dupa aceea, cum s'a făcut, cum s'a sfârşit; aceea e acuma treaba lor... Oare Doamne... când vede cineva pe Floriţa, s'ar mai puteà bate şi supărà, iar mai puteà venì gând rău şi neîmpăcat?... Hoţii steteră toţi încremeniţi şi amuţiră, şi scăpară săbiile, cuţitele şi fel de fel

www.dacoromanica.ro

de lucruri ce aveau în mână: li se păreà cum că a venit pedeapsa lui Dumnezeu asupra capetelor lor, ca să-i tragă la socoteală pentru păcatele lor cele multe în răutatea lor cea mare şi înfricoşată şi hoţească... Eară Floriţa le grăi în graiul ei cel blând: «Nu vă supăraţi, bădişorilor, că, daca doriţi, iarăşi vă fac mâncările încă mai bune şi mai călduţe decât cum au fost cele de astăzi».

Hoţilor li se păreà, că cerul s'a dărâmat asupra lor şi munţii şi codrii, când auziră vorba Floriţei. . . . . .

De aici înainte Floriţa rămase la casa hoţilor; îi îngriji, îi curăţi, le făcù mâncări bune, îi ţinù la poveşti frumoase şi la vorbe blânde; iar hoţii nu se mai mişcară de-acasă. Le părea, că de aici înainte nici n'au ce să cerce în lume... Aşa merse asta până ce li se sfârşiră mâncările: ajunseră că abea mai aveau bucate pentru trei zile şi trei nopţi. Apoi nici unul nu voea să se urnească de acasă pentru ca să câştige; fiecare voià să taie lemne, să facă foc, să spele, să mături, să vărueasc, să îngrijească grădina cea cu flori, să facă adecă după placul şi dorinţa Floriţei.

www.dacoromanica.ro

Într'o zi Floriţa merse în gradina cea cu flori, ca să vadă cum şi ce, şi află, că un porc sălbatec a facut mare zgudulire printre straturi şi, aflând, tare şi mult s'a întristat. Hoţii, cum auziră, toţi cu toţii săriră la puştile cele ruginite şi merseră şi goniră şi nu se opriră până ce nu-l împuşcara pe porcul cel salbatec. Când capitanul, care erà cel mai sprinten dintre toţi, veneà cu el în spate, aşa păşeà de fălos, aşa priveà de mândru, în cât erai să crezi c'a stat de vorbă cu Sf. Petru... De aici înainte fiecare hoţ voea să fie cel mai harnic, mai de treabă şi mai voinic. Ghebosul, cel mai înţelept dintre dânşii, îi împărţi în două: şase inşi trebueau să meargă în toată ziua la câştig, iar alţi şase aveau să rămână acasă, pentru ca să lucreze după porunca ghebosului şi dorinţa Floriţei.

Cei mai isteţi dintre hoţi se duseră în cetatea împăratului şi cumpărară cu mulţi bani fel de fel de lucruri frumoase şi le aduseră, ca să le pună la căpătâiul Floriţei aşa, ca nimeni să nu ştie cine le-a pus... Şi apoi li se nebuneau minţile, când vedeau, cum că Floriţei îi sare inima de bucurie,

www.dacoromanica.ro

când dimineața își află cărpele cele frumoase la căpătâiul patului.

Așa curgeà traiul hoților de când ei au dat de Floriţa, şi aşa traiul Floriţei, de când ea a dat de hoți. Iți râde inima, când îți aduci aminte!

Hei! dar lumea e rea! Bag samă nici Dumnezeu nu vreà, ca în lume să fie numai bine!...

Crâşmărița după multă vreme iarăşi privì în căutătoare, iarăşi întrebă, căutătoarea iarăşi îi răspunse şi iarăşi făcù vorbă cu baba Boanța... Ce-ți e muierea vicleană! nici în fundul lumei nu-ți lasă pace şi traiu bun...

Baba Boanța își făcù trebile, află cum şi ce e cu Floriţa şi unde se află ea, pornì apoi în cale către codrul cel vestit... Când ea erà s'ajungă la casa hoților, află ca vede nişte oameni vorbind: erau cei şase hoți ce stau cu ghebosul la sfat. Ea luă şapte frunze verzi de pe creanga unui stejar, grai asupra lor câteva cuvinte ce sunau a vrajă, suflă apoi de trei ori asupra lor. Baba n'a suflat bine, până ce frunzele se veştejira şi hoții adormiră toți şepte unul după altul.

Acuma baba Boanța intră la Floriţa în

www.dacoromanica.ro

casă, spuse cum că-i aduce «sănatate şi voe bună» de la maica sa cea bună; îi dete apoi un inel de aur, frumos şi rotund.

Floriţa — dar de unde să poată gândi rău prin capul ei! — ea trase inelul pe degetul cel mijlociu, şi nici nu-l trase cum se trage, până ce şi căzù la pământ.

După ce Boanţa îşi făcù treaba, ea îşi luă cârja de după cuptor şi o şterse din cale. Nu-i veneà la socoteală ca să steà încă mult fiindcă ştià, cum că multă vreme n'are să treacă până ce hoţii se vor trezì din somn. Şi hoţii cei din codru, zău! nici pentru o Boanţă nu sunt lucru de glumă.

Când hoţii intrară în casă, şi când ceilalţi sosiră: ştie acuma fiecare ce e aceea, când doisprezece hoţi de codru plâng din ruptul sufletului, în cât pietrele se mişcă... numai Floriţa nu se mişcà, căci ea erà moartă, moartă... ca şi moartă. În durerea lor cea mare n'avură în cotro: hotărâră să îmbrace frumos pe Floriţa, să-i facă un mormânt, şi... vai ş'amar când vine pâna într'atâta! Cum steteau ei însă aşa lângă mort, văzură ceva ce încă n'au văzut: inelul Boanţei... Cât ce traseră inelut de pe deget,

www.dacoromanica.ro

Floriţa îşi deschise ochii şi se făcù mai vie decât ce a fost cândva.

In bucuria lor cea mare hoţii merseră în cealaltă zi în satul împăratului şi cumpărara toate inelele şi tot aurul ce se află în târg şi-l deteră Floriţei, pentru ca să nu mai primească dela alţii. — Şi apoi grijeau, Doamne! — cum pot numai hoţii să grijească, pe Floriţă, când se tem că o vor perde.

Peste şapte luni, şapte săptămâni şi şapte zile crâşmăriţa earăşi privì în căutătoare, earăşi auzì vorbele supărătoare, iarăş chemă la sine pe baba Boanţa şi iarăş trimise primejdia asupra Floriţei.

Boanţa făcù ca şi în celălalt rând, şi după ce adormira hoţii iarăşi intră la Floriţa, îi zise sănătate şi voie bună şi îi dete o rochie de matase, graind: «Eaca, ţi-a trimis-o maica-ta cea bună, ca sa te împodobeşti cu ea».

Floriţa de bucurie, că a primit veste de-a casa, îmbracă rochia ca să vadă cum îi şede. Nici nu trebue să spun, că astă dată Floriţa cazù mai moartă. Boanţa fugì mai iute, durerea hoţilor fù mai mare şi învierea mai puternică şi mai îmbucuratoare — decât înainte de asta cu atâtea saptămâni.

www.dacoromanica.ro

Acuma hoţii cumpărară toate mătăsurile şi frumuseţele ce se aflau la neguţătorii cei mari şi împărăteşti; iar îngrijirea lor se făcù pe de şapte ori câte de şapte mai mare decât ce a fost cândva.

Peste nouă luni, nouă săptămâni şi noua zile crâşmăriţa. *acuma de a treia oară, adecă de a doua oară de a treia oară,* iarăşi se fălì catre căutătoare cu frumuseţa sa.

«Eşti frumoasă, îi răspunse căutătoarea, — dar Floriţa e mai frumoasă, de o sută şi o mie de ori mai frumoasă decât ce-a fost ea însuşi când-va, — şi trăeşte ca o împărătească».

După aceste vorbe crâşmăriţa n'a mai chemat pe Boanţa la sine, ci şi-a legat catrinţa şi ea însăşi s'a dus la coliba babei.

Ce-au vorbit, — ce n'au vorbit, — ce sfaturi au făcut: aceea nu se poate spune... Bune gânduri cu de-a bună sarnă nu le-a trecut prin minte... Vai şi amar de acela ce da de rău cu muerile!

Boanţa se sufleca, acuma chiar de a treia oară, şi acea nu e glumă, când o vrajitoare ca şi Boanţa se sufleca, cum înainte de asta nu s'a suflecat încă... De astă dată nici nu

www.dacoromanica.ro

pornì pe picioare, ci în miez de noapte călărind pe o prăjină strâmba... Mare primejdie trebue să fi fost în gândul ei, că s'a opintit atât de babeşte!

De când Floriţa murise în două rânduri, hoţii nu mai dormeau nici ziua, nici noaptea, ci stau la pază, cum stai când de mare necaz şi primejdie te temi. Pentru ca nu cumva să-i cuprinză somnul, unul dintre ei totdeauna trebuià să se culce pe un pat de spini, iară subt pat erà jaratec viu şi înfocat... Boanţa văzù ca acuma cu una cu două n'are s'o isprăvească; ea făcù dar lucruri, vrăjitorii şi fel de fel de taine, încât mintea curată nici nu le poate gândi... Pentru ca sa adoarma pe hoţi, ea acuma nu făcù vraja cea mai mică, cu frunzele de ştejar, ci vraja cea mai mare şi ne mai pomenita, încât ţi se ridică perii în vârful capului, când gândeşti la ea. Luă un ac subţirel şi mic, dar mic şi subţirel, încât nici cu vârful limbei nu puteai sa-l simţeşti, dar înca sa-l vezi cu ochii, împunse doisprezece ştejari cu acest ac, grăi o mulţime de zicăli încălcite, se'ntoarse de trei ori peste cap, — şi hoţii, toţi doisprezece, împreuna cu

www.dacoromanica.ro

ghebosul, — chiar şi acela de pe spini şi jaratic, adormiră ca morţi.

Când Boanţa intră, acuma de a treia oara, în casá la Floriţa, ea nu zise numai «sanátate şi voie buna», ci alte vorbe care de care mai frumoase şi mai dulci, cum vorbesc adecă babele când voiesc să-ţi strice firea.., eara Floriţei îi săreà inima de bucurie, când auzeà atâta veste bună şi frumoasă dela «ai săi».

«Să te împodobesc, ca pe o împărateasă, mi-a poruncit maică-ta cea bună — grăi Boanţa într'un târziu. — Să-ţi pepten eu parul şi sa ţi-l...

De unde ar puteà Floriţa sa nu facă precum a dorit maica-sa cea dulce?... Ea lasă ca Boanţa să o pieptene, — şi Boanţa o pieptana, — atâta de frumos o pieptană, atât de frumos îi împletì părul, încât i se încurcau ochii, când priveà la ea şi nu ştià pe unde o vede mai frumoasa... Dar Boanţa nici nu fuse gata cu pieptanatul până ce Floriţa şi cazù moarta, mai moartă decât ce a fost cândva în viaţa ei... Boanţa i-a fost împletita firul morţii în par.

Dupa ce Boanţa îşi facù pacatul, ea se suì

www.dacoromanica.ro

pe prajina cea strâmba şi se depărta mai rapede decât vântoasele.

Când hoţii aflara cum că iarăşi nu e bine, ei deteră a fugi care încotro, a se opinti din ruptul sufletului ca doară cumva să învie pe Floriţa şi de a treia oară. Îi trasera inelele de pe degete, îi dezbrăcară rochia, îi luară banii de pe piept: dar Florica rămase moarta, — şi hoţii, cei doisprezece hoţi grozavi din fundul codrului, încet, încet, unul după al'ul, începură să plângă, — nu cum plâng copii, ci cum plânge omul, când vede că acuma toate s'au sfârşit, că de aci înnainte nu mai are ce să facă.

Când Floriţa fu cu totul dezbracată, hoţii încetară a plânge şi ramaseră cu toţii încremeniţi; li se oprì suflarea şi-i parasì sufletul.

« S'o despletim!» grai ghebosul.

«Sa ferească Dumnezeu! răspunse capitanul aşà de frumos numai ea ştie împletì, cu degetele ei cele maruntele».

«Da, da! — zisere ceilalţi hoţi. — Dacă a venit acuma până într'atâta, să fie macar şi moartă precum a fost mai frumoasa'n viaţă».

www.dacoromanica.ro

De aci înainte hoţii multa vorbă nu făcură; nici n'aveau ce să-şi mai zică: îmbrăcară pe Floriţa în cele mai frumoase giulgiuri, îi puse fiecare câte un crinişor pe frunte, aleseră cel mai frumos copac din codru, făcură un coşciug, cum ei îl ştiau a face mai frumos, aşezară pe Floriţa în coşciug — şi-i aprinseră la cap o lumină de ceară curată, topită tocmai din fagurele, în care a fost să fie matca albinilor... După ce le gatiră astea, căutară cea mai înalta poiană din codru şi unde erau cele mai multe flori, făcură un mormânt de trei ori mai adânc decât ce eră de lat şi de trei ori mai lat decât eră de lung... şi apoi... sărută fiecare pe Florica în mijlocul frunţii, — şi o luară,— şi o duseră...

«Ho ! staţi ! — grăi ghebosul, când văzù că hoţii voesc să arunce pământ asupra Floriţei. Pământ pe trupul ei? Nu vă temeţi de mănia lui Dumnezeu?»

Hoţii toţi, unul după altul, lăsară pământul din mână; le venea să intre în pământ de ruşinea păcatului ce erau să facă.

Când erau să pornească către casa, nici unul nu putea să faca începutul : erau legaţi

www.dacoromanica.ro

de pământ, şi simţeau că acasă nu au ce să mai caute... Se aşezară dar jur împrejur pe lângă mormântul Floriţei şi priviră... priviră, până ce privind muriră toţi doisprezece, unul după altul. Doisprezece hoţi au murit, şi ghebosul împreună cu dânşii... Sarmanii de ei! mai c'au fost oameni de treabă... Bag sama aşa a fost să fie . . . . . .

. . . . . .

Multă, foarte multă vreme a stat Floriţa aşezată în mormânt; pe lângă mormânt peste pământul ce sta în jurul gropii au fost crescut tot flori din flori, care de care mai frumoase şi ne mai pomenite, şi florile nu cresc ca şi bureţii peste noapte... După multă vreme dară feciorul împăratului a venit cu mulţi oameni şi cu mare treabă, ca să vâneze prin codru... De odată auziră, cum fac cânii mare larmă şi multă lătrătură. Feciorul împăratului trimise pe câţiva argaţi dintre cei mai tari la inimă, ca să vază ce e, cum şi pentru ce.

Argaţii veniră şi spuseră, că s'au adunat cânii într'o poeană înaltă şi luminoasă, şi, suindu-se pe un dâmb cu flori, toţi cu toţii, cu mic cu mare, au început — nu să latre,

www.dacoromanica.ro

ci să urle, cum urlă cânele, când vede bufniţa strigând pe hornul casei, ori când arde casa stăpânului său, — să urle adecă a primejdie.

Feciorul cel de împărat — fecior de împărat adecă, care nu se mulţumeşte cu una cu două — porunci argaţilor să-l aştepte şi se duse ca sa vază el cu ochii şi s'auda cu urechile lui de treaba cânilor.

Când simţiră cânii apropierea stăpânului lor, ei încetară a da semn de primejdie şi deteră aşi mişcà cozile. Hei! dar din loc nu se mişcară până ce nu păşì feciorul cel de împărat în florile cele frumoase... Fecior de împărat, fecior de împărat... doisprezece oameni impietriţi nu sunt glumă: zău şi chiar un fecior de împărat trebue să tresară, când îi vede printre flori — şi apoi când privì în mormânt?... Feciorului de împărat îi părù cum că chiar şi al lui suflet a impietrit, când văzù pe floarea codrilor... El a văzut multe fete de împărat: Floriţa e însă Floriţa... Când văzù dar că Floriţa e moartă, el se întristă, după aceea se supără, şi mai la urmă atâta de grozav se amărî încât îi venea ca să ia lumea în ghiare şi

www.dacoromanica.ro

așa sa dee cu ea de pământ, încât toată sa se sfarme, ca nici semânța sa nu rămâna de ea !...

Ei ! dar feciorii cei de împărat sunt scurți la vorbă. «Daca n'am vazut-o vie, s'o vad cel puțin moarta,» își zise el, și apoi merse la argați, le porunci ca să porneasca catre casa. Numai doi oameni credincioși țînù la sine, și când se facù noapte, cu acești doi împreună scoasera pe Floriţa din mormânt, și o duseră prin ascuns la curtea împăratului... Dupa ce Floriţa fu bine pusă, ca nimeni să nu afle de ea, feciorul împăratului porunci argaților sa tacă despre cele ce au facut și văzut și n'au mai văzut, și-și făcù treaba mai departe. El alese cele mai frumoase douăsprezece case ce se aflau în curtea împăratului, așeză pe Floarea codrilor în cea mai frumoasa dintre ele, porunci ca douasprezece fete, cele mai sprintene, sa grijească pe Floriţa zi și noapte, să o așeze într'un leagăn de aur și să o legene ca și când ar fi vie. Fața Floriței și acuma eră rumenă ; crinișorii de pe fruntea ei nici acuma n'au veștejit, și părul ei și acuma tot atât de frumos eră pieptanat și împletit :

www.dacoromanica.ro

feciorul cel de împărat dete poruncă aspra, ca nimeni sa nu atingă faţa, crinişorii şi părul... De aici înainte făt-frumosul împărătesc de dimineaţa până sara şi de sara până dimineaţa nu se mişca de la leagănul Floriţei: priveà — priveà în faţa cea frumoasă pâna ce adormea privind şi cu ochii deschişi.

Cele douăsprezece fete ce aveau să grijeasca pe Floriţa nu mai încetau aşi sparge capul asupra poruncii aspre ce li s'a dat. «Oare pentru ce să nu atingem crinişorii şi pentru ce să nu-i despletim parul? şi dacă am face, ce s'ar face? cum ar fi?» se întrebau ele în gândul lor. Aşa e muierea! n'are odihnă până ce nu află, ce ar dorì să ştie.

«Ştiţi voi ce? grăi cea mai şireată dintre ele. Feciorul împăratului doarme; aide s'atingem şi să despletim; până când el se trezeşte, noi iarăşi facem precum a fost.»

La astfel de lucruri multă vorbă nu fac muierile: ele începură să despletească pe Floriţa, şi cum o despletiră, îi scoaseră firul morţii din par; eară Floriţa, Floarea codrilor, se făcù mai vie, mai frumoasă şi mai sprintenă decât ce a fost cândva în viaţa

www.dacoromanica.ro

ei. Când fetele vazură morţii râzând, ele, înspăimântate, şi învrăjbite, fugiră care încontro, din larma ce făcura se trezì şi feciorul cel de împărat. Acuma poate fie care sa ştie, ce e aceea când feciorul cel de împărat vede pe Floarea codrilor chiar vie, priveşte în ochii ei cei blânzi şi aude vorba ei cea dulce. Infricoşat şi grozav şi ne mai pomenit de frumos lucru trebue să fie aşa ceva.

Feciorul împăratului nici trei vorbe n'a grait până ce a şi mers vestea în curte, cum că «eacă aşa şi aşa», că s'a întâmplat adecă ce s'a întâmplat cu minune şi cu taină nepricepută, şi când a venit împăratul cel bătrân ca să vadă ce e, cum şi pentru ce, el atât de tare s'a speriat, încât îi înegriră perii capului şi înjuni cu şeptezeci şi şepte de ani!

După ce oamenii se desmeticiră, Floriţa stete de vorbă cu ei, şi le spuse cum şi ce, de unde şi până unde, eaca încoace şi încolo, adecă toată întâmplarea şi patimile ei. Impăratul cel bătrân asculta, precum asculţi la copilaşi, când încep ca să vorbească, asculta adecă, încât îi stà resuflarea în loc,

www.dacoromanica.ro

şi precum ascultà, el tare şi foarte mult se supará, când auzea câte toate despre suferinţele sărmanei de Floriţa ; eară când asta încetă cu vorba, el grai catre ea cu vorba lui cea blândă şi împărătească :

«Fătul meu, — draga mea ! bunul Dumnezeu a voit ca sa vii tu la casa mea, să îmi fii mie noră şi nevastă feciorului meu.»

Floriţa nu zise nimic, ci privì numai aşa cu coada ochiului la cel voinic frumos fecior pe împărat.... eară feciorului i se făcură vorbele nod şi crimpiţă tocmai pe vărful limbii.

Până ce zici «una, doua, trei» vestea despre cununia feciorului de împărat ajunse până în cele patru colţuri ale lumii. Până şi orbii şi şchiopii porniră în cale, ca să vină, să vadă şi să nu mai uite cât vor trai. Crişmăriţa cea frumoasă, nici ea nu putea să rămână acasă : se gătì dar cum numai ea ştiea, şi când fuse gătită, earăşi întrebă de căutătoare, acuma de a şeptea oară, — de-a şeptea oară, asta nu e glumă !

Frumoasă zău ! răspunse căutatoarea, — dar Floriţa e mireasă de împarat !

www.dacoromanica.ro

Când crîşmariţa auzì aceste vorbe, ea porunci, ca să lase tot vinul să curgă, să sparga toate vasele, şi porni către fiica sa cea dragă şi ginere-său cel împărătesc.

Se făcù apoi o nuntă, o cununie şi un ospăţ decât care mai vestit şi mai minunat de când e lumea n'a fost: chiar şi copiii cei de ţigan mâncau cu linguri de aur, iar după ce-au mâncat şi le duceau cu sine-acasă, ca să le aibă şi să ţină minte.

După nuntă împăratul porunci, ca să se facă o casă cu păreţii de oglindă, să se adune cele mai frumoase neveste din ţară, şi să închidă pe crişmăriţa cea vicleană cu ele, pentru-ca să vază şi văzând să se surpe în gândul ei, cumcă nu-i ea cea mai frumoasă în ţară [1]).

[1]) Aici povestea variază. Unii zic: «Feciorul imparatului a poruncit ca să lege pe crişmăriţă de cea mai sălbatică eapă din ţară şi să încunjure ţara de şapte ori cu ea. Alţii zic: «Împăratul cel bătrân rugă pe Dumnezeu, ca atunci când crişmăriţa va trece pe poartă, să crape pământul şi ea să se cutrupească». Şi iarăşi alţii zic: Floriţa s'a rugat de împăratul ca să nu pună pedeapsa aspră pe capul maicei sale celei bune, ci precum am zis mai sus. Aceste deosebiri sunt caracteristice, pentru aceea le amintesc. Ele ar împedecà cursul poveştii pentru aceea le pun în notă.

www.dacoromanica.ro

Iar Floriţa şi feciorul cel de împărat trăiră fericiţi şi fară supărare, cum trăesc oamenii buni la suflet şi înţelepţi la minte, încât vestea depre ei ajunse chiar și până la noi...

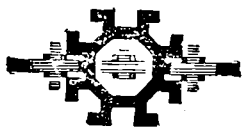

www.dacoromanica.ro

ILEANA CEA ŞIREATA

POVESTE

A fost ce a fost; dacă n'ar fi fost, nici nu s'ar povestì.

A fost odinioara un împărat, care avea trei fete, dintre care cea mai mare erà frumoasă, cea mijlocie mai frumoasă, iar cea mai tânără, Ileana, atâta de frumoasă, încât şi sântul soare se opria în cale, ca s'o vadă şi să se desfateze de frumuseţa ei.

Într'o zi împăratul primì carte şi veste dela vecinul său, împărat mare şi puternic,— cumcă — eacă — nu-e bine, şi are să se bata cu dânsul pentru o mare pricină împărateascâ. Împăratul se puse la sfat cu bătrânii ţarii, şi, când vazura cumcă nu-e în cotro,

www.dacoromanica.ro

porunci voinicilor să încalece pe armasari, să-şi apuce armele şi să se pregătească de bătaia cea grozavă ce-avea să se facă şi să fie.

Înainte de a încăleca şi el însuşi, împăratul chemă pe fiicele sale la sine, le grăi vorbe blânde şi părinteşti şi dete apoi la fiecare câte o floare frumoasă, câte o păsărică veselă şi câte un măr fraged. «A cărei floare se va veşteji, a cărei păsărică se va întristà şi a cărei măr va putrezi. despre acea voi şti, că nu ş'a păzit credinţa», grăi împăratul cel înţelept, încălecă apoi pe cal, zise «sănătate bună» şi porni cu voinicii săi în calea cea mare.

Când cei trei feciori ai împăratului vecin primiră veste, că împăratul a pornit în cale şi că el s'a depărtat de a casa, ei se înţeleseră între sine şi încălecară, ca să meargă la cetatea cea cu trei fete de împărat, să răpească credinţa fetelor şi să-i facă împaratului supărare. Cel mai bătrân dintre feciori, voinic şi viteaz, şi frumos, merse înnainte, ca să vază ce-e şi cum, — şi apoi să aducă veste şi să spuie.

Trei zile şi trei nopţi a stat voinicul pe

www.dacoromanica.ro

sub ziduri fără ca vre una din fete să se fi arătat la fereastră. În crepetul zorilor de a patra zi el perdù răbdarea, își întări pe inimă și bătù la fereasta celei mai mari dintre fetele de împărat.

«Ce-e ? — cine-e ? — și ce vrea ? întrebă fata trezită din somnul cel mai dulce.

«Eu sunt, surioară ! — grăi feciorul de împarat, — voinic împărătesc ce stau de trei zile cu dragoste la tine la fereastă».

Fata cea de împărat nici nu se apropie de fereastră, ci grăi cu glas înțelept.

«Mergi pe calea, pe care ai venit : flori să-ți crească în cale, și spini sa-ți rămână pe urmă».

Peste trei zile și trei nopți feciorul de împărat earăși bătu la fereastră. Acuma fata de împărat se apropie de fereastră și grăi cu glas blând.

«Ți-am zis să mergi pe calea, pe care ai venit : spini să-ți crească 'n cale, și flori să-ți rămână pe urmă».

Încă trei zile și trei nopți stete feciorul de împărat la fereastra fetei. In crepetul zorilor de-a zecea zi, adecă după ce au trecut de trei ori câte trei zile și de trei ori

www.dacoromanica.ro

câte trei nopţi, el îşi netezì părul şi batù, acuma d'a treia oară, la fereastră.

«Ce e? — cine e? şi ce voieşte? întrebă fata de împărat — acuma mai răstit decât în celelalte rânduri.

«Eu sunt surioară! — grăi feciorul de împărat. De trei ori câte trei zile stau cu dor la tine la fereastră: vreau să-ţi văd faţa, să-ţi privesc în ochi şi să aud cum curg vorbele de pe buzele tale».

Fata de împărat deschise fereastra, privì cu supărare la voinicul cel frumos, apoi grăi cu glas neauzit:

«Eu ţi-aşi privì în faţă şi ţi-aşi grăi o vorbă: mergi însă mai 'nainte la sora mea cea mijlocie — şi numai după aceea vină la mine».

«Am să trimit pe frate-meu cel mijlociu, grai feciorul de împărat. Să-mi dai însă o sărutare, pentru ca să-mi fie calea mai uşoară». Şi nici n'a zis bine până-ce şi fură un sarutat dela fata cea frumoasă.

«Să n'ai parte de altul! — zise fata de împărat ştergându-se pe buze cu mâneca cea ţesută cu altiţe... Mergi pe calea, pe care ai venit: flori sa-ţi crească în cale şi flori sa-ţi rămână pe urmă».

www.dacoromanica.ro

Feciorul de împărat merse la fraţii sai, le spuse — cum şi ce, — şi cel mijlociu porni în cale.

După-ce feciorul cel mijlociu stete de nouă ori câte nouă zile şi de nouă ori câte nouă nopţi la fereastra fetei celei mijlocii şi bătù de a treia oară la fereastra ei, ea deschise fereastra şi îi grăi cu glas drăgostos:

«Eu ţi-aş privì în faţă şi ţi-aşi grai o vorbă: să mergi însă la sora mea cea mai tânără, şi numai după aceea vino la mine».

«Am să trimit pe frate-meu cel mai tânăr, grăi feciorul de împărat. Să-mi dai o sărutare ca să pot merge mai iute». Şi nici nu zise până ce şi fură un sărutat.

«Să nu ai parte de altul; — grăi şi această fată. Meigi în calea, pe carea-i venit: flori să-ţi crească în cale, şi flori să-ţi rămână pe urmă.

Feciorul cel de împarat merse la fraţii săi, le spuse — cum şi ce, — şi, acum de-a treia oara, porni feciorul de împărat, — cel mai tânăr fecior de împărat. Când el sosì la cetatea cea cu trei fete, Ileana stà la fereastră, şi, cum stà, ea îl văzù şi'i grai cu glas vesel:

www.dacoromanica.ro

«Cel voinic frumos cu faţă de împărat, — ce cale ţi-ai ales de mâni aşa de înfocat?»

Când feciorul de împărat văzù faţa Ilenei şi auzì vorba ei, el stete locului, privì la ea şi apoi grăì cu glas voinicesc:

«Am pornit la soare, ca să-i fur o rază, sa-i încredinţ sora şi s'o duc acasă să mi-o fac mireasă. Acum surioara mă opresc în cale să privesc la tine, în raza feţei tale şi să-ţi zic o vorbă şi să-ţi fur o vorbă.

Ileana îi răspunse cu înţelepciune: «De ţi-ar fi năravul cum îţi este vorba, de ţi-ar fi şi sufletul cum îţi este faţa, mândre şi frumoase, blânde drăgostoase; te-aş chema în casă, te-aş pune la masă şi te-aş ospătà şi te-aş sărutà».

Feciorul de împarat sărì de pe cal când auzi aceste vorbe, apoi grăi cu glas voinicesc:

«Că-mi este năravul cum îmi auzi vorba, ca-mi este sufletul precum îmi vezi faţa: lasa-mă în casă, pune-mă la masă: şi, din zori în seară rău să nu'ţi pară». Şi nici nu-şi grăì vorba — pânà-ce şi sărì pe fereastră şi peste fereastră în casă şi în casă la masă şi la masă tocmai în frunte, unde şedea împăratul când erà mire.

www.dacoromanica.ro

«Ei! stăi! — grăi Ileana. Sa văd mai înainte — eşti ce-ar fi să fii — şi numai dup'aceea să grăim vorba şi să gustăm poama şi să începem dragostea. Poţi tu face să 'nflorească din brusture trandafir?

Ba! — grăi feciorul de împărat.

— Atunci floarea ta este scaiul! — zise Ileana cea înţeleaptă. Poţi tu face, ca să cânte liliacul în glas frumos?»

Ba! — grăi feciorul cel de împărat.

«Atunci zioa ta e noaptea! — zise Ileana cea înţeleaptă. Poţi tu face să rodească măr pe earba lupului?»

«Pot!» — grăi feciorul de împărat.

«El să fie poama ta! — zise Ileana cea frumoasă şi şireată. Aşază-te la masă».

Feciorul de împărat se aşeză la masă. Ei dar Ileana — e Ileana cea şireata! El nu se aşeză încă bine — şi iată — că şi căzù, cu scaun cu tot, în pivniţa cea adâncă, în care erà ascunsă comoara împăratului.

Acuma Ileana începù să strige «primejdie» şi când se adunară toţi argaţii, ca să vade ce e şi pentru ce, ea le spuse, că a auzit troncote prin pivniţă şi se teme cum că a intrat cineva în pivniţă, ca să fure co-

www.dacoromanica.ro

moara împăratului. Multe vorbe n'au facut argaţii, ci de-loc deschiseră uşa cea de fer şi intrară în pivniţă şi aflară pe feciorul cel de împărat şi cu ruşine îl duseră la judecată.

Ileana spuse judecata:

«Douăsprezece fete pedepsite să'l scoaţa afară din ţară şi, când vor ajunge cu el la marginea ţării, fiecare să-i dea câte un sărutat».

Aşà s'a poruncit; aşà s'a întâmplat.

Când feciorul cel de împărat a sosit acasă la fraţii săi, li-a spus toată întâmplarea şi, după ce li-a spus-o, mare supărare a intrat în sufletele lor. Ei au trimis dară vorbă la cele două mai mari fete de împărat, ca ele să facă ce vor face, ca să trimită cumva pe Ileana la curtea împăratului celui cu trei feciori, pentru ca ei să se poată răsbuna asupra ei — pentru batjocura ce a pus pe capul lor. Când cea mai mare fată de împărat primì cuvântul feciorilor de împărat, ea se făcù bolnavă, chemă pe Ileana la sine la pat şi îi spuse, că ea numai aşà se va puteà însănătoşà, daca Ileana îi va aduce mâncare de pe vatra feciorilor de împărat.

www.dacoromanica.ro

Ileana de dragul surorii sale le făcea toate: ea luă dar cofița și porni catre curtea celor trei feciori de împărat, ca să meargă să ceară sau să iee și să aducă.

Sosind la curte, Ileana intră în ruptul sufletului în cuhnea împărătească și grăi către bucătarul cel mare.

«Pentru numele lui Dumnezeu! — n'auzi tu cum te strigă împăratul? — mergi iute, ca să vezi — ce e și pentru ce și care pricină!»

Bucătariul își luă picioarele pe umere și se depărtă — ca și la poruncă împărătească adecă. Ileana rămase singură în cuhne, își umplù vasele de bucate, vărsă apoi pe jos toate bucatele cele scumpe ce stau la foc și după aceea se ferì din cale.

După-ce feciorii de împărat înțeleseră și despre această batjocură, ei se supărară încă mai tare decât ce-au fost până acuma, trimiseră din nou vorbă la cele două surori și se pregătiră din nou la răzbunare. Abea primì sora cea mijlocie cuvântul voinicilor, ea se făcù bolnavă, chemă pe Ileana la sine la pat și îi spuse, că numai așa se va însănătoșà, dacă va gustà din

www.dacoromanica.ro

vinul ce se află în pivniţele feciorilor de împărat. Ileana pentru sora sa le făceà toate: luă dar cofiţa şi porni ca să meargă — şi să vină. Sosind la curte, ea intră în ruptul sufletului în pivniţa şi grăi către pivniţariul cel mare:

«Pentru numele lui Dumnezeu! — n'auzi tu cum te strigă împărateasa? — fugi şi vezi cum, ce şi pentruce pricină!»

Pivniţariul îşi luă picioarele pe umere şi se departă ca şi la porunca împărătesei adecă. Ileana îşi umplù vasele cu vin, vărsă ce-a rămas, prin pivniţă, şi apoi porni către casă.

Feciorii de împărat trimiseră, acuma d'a treia oară, veste la cele două fete de împărat, ca ele să trimită pe Ileana cum n'au trimis-o încă. Fetele de împărat se făcură acuma amândouă bolnave, chemară pe sora lor la sine şi îi spuseră, că ele numai atunci se vor însănătoşi, dacă Ileana le va aduce două mere dela feciorii cei de împărat.

«Dragi surorile mele, — grăi Ileana către ele, pentru voi mă duc şi în foc şi în apă; cu atât mai bucuros la voinicii cei împă-

www.dacoromanica.ro

răteşti». Işi luă după acea cofiţa şi porni, ca să meargă, să afle, să ia, să aducă şi să scape pe dragele surorile sale dela moarte.

După ce-a înţeles feciorul de împărat cel mai tânăr, cumcă Ileana are să vină la el în grădină, ca să fure merele cele de aur, el porunci ca, dacă va auzi cineva vacte în grădină, nimeni să nu cuteze să intre, ci sa lase pe cel ce s'ar văità, ca să se vaete în pace. Luă după aceea cuţite mari şi săbii şi suliţe şi fel de fel de lucruri — şi le ascunse în pământ, pe sub mărul cel cu poame de aur; le ascunse aşa, ca numai vârful ascuţit le ieşeà din pământ. După ce au gătit tot, el se ascunse într'un tufiş aşteptând sosirea Ilenei.

Ileana sosì la poarta grădinii, şi când ea văzù leii cei mari ce stau pară la intrare, le aruncă câte o bucăţică de carne: leii începură a se bate, iar Ileana merse la măr, păşì încet printre cuţite, săbii, suliţe şi alte lucruri şi se suì în pom.

«Să-ţi fie de bine surioară, grăi feciorul de împărat acuma. Imi pare bine, că te vad la casa mea».

«A mea să fie bucuria! — răspunse Ileana,

www.dacoromanica.ro

— că am voinic împărătesc şi frumos şi viteaz de tovarăş. Aide, suie-te în pom şi-mi ajuta să culeg mere pentru dragele surorile mele, că le-au cerut cu limbă de moarte».

Feciorul de împărat nici nu doreà mai mult, el aveà de gând ca să tragă pe Ileana din pom între cuţite. «Eşti bună tu, Ileano, grai el, fii dar încă mai bună şi-mi dă mâna de mă ajută în pom!»

«Rău e gândul tău, — îşi gândi Ileana, — dar parte să ai de el!» îi dete apoi mâna, îl ridică pe tulpină până la cracuri, îl lăsă apoi ca să cadă între cuţite şi săbii şi suliţe şi fel de fel de luçruri ce erau gătite spre pierzarea ei. «N'aţi! graì după aceea, sa ştii şi tu ce ai avut de gând».

Voinicul cel rău la suflet începù să strige şi sa se vaete: hei! dar nimeni nu veneà să-i ajute, ci-l lăsau ca, după porunca lui, să se vaete în pace şi să sufără şi să rabde usturările cele grozave.

Ileana îşi luă merele, le duse acasă, le dete la surorile ei, se întoarse după aceea la curtea împăratului şi le spuse argaţilor, ca sa meargă să scape pe domnul lor din primejdia cea mare.

www.dacoromanica.ro

Feciorul cel de împarat, batjocorit ca vai de el, trimise dupa cea mai vestita vrajitoare din ţară, ca sa vina, sa-i faca leac şi sa-i vindece ranele. Ileana s'a fost dus însa mai înainte la vrăjitoare şi i-a dat bani mulţi pentru ca s'o lase pe ea, pe Ileana, să meargă în locul vrăjitoarei. Aşa ajunse Ileana ca vrăjitoare la curtea împăratului: ea porunci apoi, ca să se ià pielea unui bivol şi să se pună trei zile şi trei nopţi în muratură sărată, şi după aceea s'o scoata şi sa înveleasca în ea pe feciorul cel rănit. Usturarile feciorului de împarat se facură înca mai straşnice, durerile lui încă mai nesuferite. Când el vazù dar cum c'acuma nu e bine, trimise după un popa, ca, înnainte de ce-ar murì, să-şi uşureze sufletul şi sa se împărtăşească. Dar Ileana nici acuma nu dormea; ea merse la popa, îi dete mulţi bani şi facù, ca el să o trimită pe ea în locul său. Aşa ajunse Ileana ca popă la curtea împăratului.

Când Ileana ajunse la patul feciorului de împărat, el erà pe pragul morţii; nu mai erau în el decât trei rasuflări.

‹Fatul meu, grăi Ileana popită, m'ai che-

www.dacoromanica.ro

mat la tine, ca să-ţi marturiseşti pacatele. Gândeşte dar la ceasul morţi şi spune-mi, ce-ţi zace la inimă. Eşti supărat pe cineva ori ba?

«Ba! pe nimeni! grăi feciorul de împărat, pe nimeni afară de Ileana, fata cea mai tânără a împăratului vecin. Şi o urasc cu dor şi dragoste, vorbì mai departe feciorul de împarat. Dacă ar fi sa nu mor şi să mă însănatoşesc, mă duc s'o peţesc la împăratul, şi dacă n'o pierì în noaptea cea dintâiu, atunci ea să-mi fie soţie credincioasă şi dupa lege».

Ileana asculta aceste vorbe, zise înca şi ea puţine şi apoi merse acasă. Aici înţelese că surorile ei plâng şi se vaietă pentru că au fost simţit că împăratul are să sosească acasă dela lupta cea mare.

«Bucurie s'aveţi, le zise Ileana, când auziţi, că taica nostru cel bun are să vină acasă întreg şi sănătos».

«Hei! că noi ne-am bucurà, răspunseră surorile, dacă nu ne-ar fi veştejit floarea, nu ne-ar fi putrezit mărul şi nu ni s'ar fi supărat păsarica; dar acum e vai şi amar de capul nostru».

Când Ileana auzì astfel de vorbe, ea

www.dacoromanica.ro

merse la sine în casă şi află că floarea e încă aburită de rouă, că pasarea e flămândă şi că mărul numai nu zice : «mănâncă-ma, surioară». Ca să le ajute dar dragilor surorilor ei, ea dete la una dintre ele floarea, la alta dete păsărica, iar sie-şi ţinù numai mărul cel fraged. Aşa aşteptară sosirea împăratului celui aspru la poruncă.

Impăratul, îndată ce sosì acasă, intră la fata cea mai mare şi o întrebă de floare, de păsărică şi de măr. Ea îi arătă numai floarea ; şi asta erà însă pe jumătate veştejită. Impăratul nu zise nimic, ci merse la fiică-sa cea mijlocie. Asta-i arătă numai păsărica ; şi asta erà însă pe jumătate întristată. Impăratul iarăşi nu zise nimic, ci merse fără vorbă la fiică-sa cea mai mică, la Ileana cea înţeleaptă.

Când împăratul văzù mărul pe dulapul Ilenei, el erà să-l mănânce cu ochii, de frumos ce erà. — «Unde ai pus floarea şi ce ai făcut păsăruica?» întrebă el pe Ileana.

Ileana nici nu răspunse, ci fugì la surorile sale şi aduse o floare proaspătă şi o pasăre veselă.

«Mare să creşti, fata mea! — grăì împăratul, acum văd că ţi-ai păzit credinţa.»

www.dacoromanica.ro

De la Ileana împăratul iarăşi merse la fiica-sa cea mijlocie şi apoi la cea mai mare. După ce el le întrebă de cele trei lucruri ce le-a încredinţat, ele îşi aduseră cu grabă pasarea, floarea şi mărul dela Ileana. Hei! dar bunul Dumnezeu nu rabdă minciuna: la ele floarea erà veştedă, pasărea erà tristă şi numai marul erà proaspat, fraged, rumen şi îmbietor la faţa.

*

Când împăratul văzù acestea, el înţelese toată treaba: poruncì dar, ca pe cele două fete mai mari să le îngroape pân' la sinişori în pământ şi aşà să le lase ca să vestească asprimea pedepsei împărăteşti. Iar pe Ileana o lăudă şi sărută şi multă vorbă bună şi împărătească făcù cu ea, zicându-i: «Mult noroc să ai, fata mea, căci tu ţi-ai păzit credinţa.»

După ce feciorul cel mai tânăr al împăratului vecin s'a însănătoşat, el încălecă şi pornì, ca să vină şi să peţească pe Ileana. Impăratul cel bătrân, tata Ilenei, îi zise cu vorbă părintească, când el îşi spuse gândul, care l-a făcut să pornească în cale: Fătul meu, voinice, mergi şi întreabă pe

www.dacoromanica.ro

Ileana; cum ea dorește, cu ajutorul lui Dumnezeu, așa are să fie.»

Iar Ileana nu zise nici o vorbă, ci lasă, ca voinicul cel păţit să o sărute. Atunci împăratul pricepù toată treaba şi grăi: «Dragi copiii mei, bag sama așa a fost dat, ca voi să vă fiţi soţ şi soţie; să vă fie dară de bine!»

Multă vreme n'a trecut până ce Ileana se cunună cu feciorul cel voinic şi frumos şi viteaz şi împărătesc, şi li se făcù o nuntă, încât i-a mers vestea în şapte ţări... Hei! dar Ileana n'a uitat vorba şi gândul cel rău al feciorului de împărat: ea ştià cum că în cea dintâi noapte după cununie are să o primejduiască. — Porunci dară, ca să se facă o păpuşă de zahăr tomai atât de mare cum erà ea însuşi..., cu faţă, cu ochi, cu buze, cu toată făptura Ilenei... Şi când păpuşa fù gătită, ea o ascunse în patul, în care ea aveà să se culce în acea noapte.

Sara, când cuscrii şi corinteii s'au fost aşezat la odihnă şi Ileana s'a fost culcat în pat, feciorul de împărat grăi catre mireasa lui: «Dragă Ileană, să mai aştepţi puţintel, ca eu vin îndată.» Eşi după aceea din casa. Ileana nu se gândi mult, ci sări din pat,

www.dacoromanica.ro

lăsă păpuşa cea de zahăr în locul său şi se ascunse sub o perdea ce stà la capul patului.

Ileana nici nu se ascunsese bine pănă ce feciorul cel de împărat şi intră în casă cu o sabie ascuţită în mână.

«Să-mi spui acuma, Ileană draga mea, grăi el, tu m'ai aruncat pe mine în pivniţă?»

«Eu!» grăi Ileana de sub perdea.

Feciorul de împărat dete odată cu sabia peste sinişorii păpuşii.

«Tu m'ai scos cu batjocură din ţară, întrebă el de-a doua oară.

«Eu», grăi Ileana.

Feciorul cel de împărat dete peste faţă.

«Tu mi-ai vărsat mâncările? întrebă feciorul de împărat de-a treia oară.

«Eu», grăi Ileana.

Feciorul de împărat dete cu spada de sus în jos.

«Tu mi-ai vărsat vinul?» întrebă feciorul de împărat de-a patra oară.

«Eu», grăi Ileana.

Feciorul de împărat dete cu spada odată cruciş şi odată curmeziş. — Iar Ileana începù a răsuflà aburi de moarte.

Tu m'ai aruncat în cuţite?» întrebă fe-

www.dacoromanica.ro

ciorul de împărăt de-a cincea oară şi mai în urmă.

«Eu», grăi Ileana.

Feciorul de împărat împunse acuma cu sabia în inima Ilenei, începù apoi să dea în toate părţile, şi cruciş, şi curmeziş, şi în lung, şi în lat, să dea din toate puterile ce aveà, încât îi curgeau lacramile pârău. Când se apropiară zorile de ziuă, el începù să plângă din toată inima. — Odată îi sări o bucăţică de zahăr în gură.

«Hei! Ileană! dulce ai fost vie, dar dulce eşti şi moartă!» zise el plângând încă mai tare.

«Dulce zău!» grăi Ileana, eşind de sub perdea, «dar pe de-o sută şi de o mie de ori mai dulce am să fiu de aci înainte.»

Feciorul de împărat stete împietrit de bucurie când văzù pe Ileana întreagă şi sănatoasă: El o cuprinse în braţe, şi de aici înainte trăiră mulţi ani fericiţi şi împărăţiră peste ţară cu pace şi cu noroc.

www.dacoromanica.ro

DOI FEŢI CU STEA IN FRUNTE

POVESTE

A fost ce a fost; dacă n'ar fi fost, nici nu s'ar povesti.

A fost odată un împarat. Împăratul acesta stăpânea o lume întreaga, şi în lumea asta erà un păcurar [1]) bătrân şi o păcurăriţă, care aveau trei fete: Ana, Stana şi Lăptiţa.

Ana, cea mai în vârstă dintre surori, erà frumoasa, încât oile încetau a paşte când o zareau în mijlocul lor; Stana, cea mijlocie, erà frumoasa, încât lupii păzeau turma când o vedeau pe dânsa stapână; earà Lăptiţa, cea mai tânăra soră, alba ca spuma laptelui

[1]) Păcurar la Români de peste munţi înseamnă păstor.

www.dacoromanica.ro

şi cu păr moale ca lâna mieluşeilor, erà frumoasă, — mai frumoasă decât snrorile sale împreuna — frumoasă, cum numai dânsa erà.

Intr'o zi de vară, când razele soarelui erau mai stâmpărate, cele trei surori se duseră ca să culeagă căpşune în marginea codrilor.

Pe când ele culegeau căpşunele, îndată se aude un şir de tropote, ca şi când ar veni şi s'ar apropià o turmă de călăreţi. Erà cine erà; erà tocmai feciorul împăratului venind ca să meargă cu prietenii şi cu curtenii săi la vânat.

Tot voinici frumoşi, crescuţi în şelele cailor; dar cel mai frumos şi pe cel mai infocat armăsar erà... cine altul putea să fie?... făt-voinic feciorul de împărat. Focul cailor se stămpără în zărirea celor trei surori şi călăreţii deteră în pas mai încetişor, până ce, veniţi şi sosiţi, se simţiră duşi.

«Auzi tu sora! — grai Ana catre sora sa mijlocie, — dacă m'ar luà pe mine, i-aş frământà o pâne, din care mâncând s'ar simţi ş'ar fi tot june şi voinic, mai voinic decât toţi voinicii din lume.»

— Eu, zise Stana, dacă pe mine m'ar luà, i-aş toarce, ţese şi coase o cămaşa, pe

www.dacoromanica.ro

care îmbrăcând-o s'ar putea luptà cu zmeii, trecând prin apă fără ca să se ude, trecând prin foc fără ca să se ardă.»

«Eară eu, grăi Lăptiţa, cea mai tânără sora, dacă i-aş fi soţie, i-aş face doi feţi-frumoşi, gemeni cu părul de aur şi cu stea în frunte, stea ca luceafărul din zori.»

Când trec pe lângă fete, voinicii, chiar şi cei împărateşti, văd cu ochii şi ascultă cu urechile. Ascultând, ei auziră, auzind înţeleseră, ear înţelegând, ei sucira frânele şi sariră la fete.

— Sfântă-ţi fie vorba şi a mea să fii, soţie de împărat! grăi feciorul de împărat ridicând la sine în şea pe Lăptiţa cu capşune cu tot.

‹Şi tu a mea! grăi cel dintâi voinic catre Stana, făcând şi el, precum a văzut pe stăpânul său.

— Şi tu a mea! grai al doilea în voinicie catre Ana, — ridicând-o şi pe ea în şea.

Facând aşà, voinicii porniră spre curtea împărătească.

In ziua următoare se făcură nunţile şi apoi trei zile şi trei nopţi întreaga împăraţie rasună de veselia ospeţelor.

www.dacoromanica.ro

Peste alte trei zile şi trei nopţi merse vestea în ţară, că Ana şi-a făcut pânea: a cules bobi, a măcinat, cernut, frământat şi a copt pânea precum a fost zis la culesul de căpşune.

Incă de trei ori câte trei zile şi de trei ori câte trei nopţi trecură şi o nouă veste merse în ţară, că Stana şi-a făcut cămaşa: — a cules fire de in, le-a copt şi meliţat, a periat fuiorul, a tors firele, a ţesut pânză şi a cusut cămaşa pe trupul soţului ei, precum a fost zis la culesul de căpşune.

Numai a Lăptiţei vorbă nu s'a împlinit încă. Dar toate se fac numai cu vremea.

Când se împlinì de-a şaptea oară a şaptea zi, numărată de la cea de întâi zi de cununie, feciorul de împărat se arăta înaintea voinicilor şi celorlalţi curteni ai săi cu faţa veselă şi cu vorba pe de sute şi mii de ori mai blândă şi mai îndurătoare decât până acuma dând de ştire, că de aici înainte multă vreme n'are să mai easă din curte, fiindcă-l poartă inima să stea zi şi noapte lângă soţia sa. Erà adecă să se întâmple — din îndurarea lui Dumnezeu — precum a grăit Laptiţa la cules de căpşune... Şi lumea şi

www.dacoromanica.ro

ţara şi întreaga împărăţie se bucurau aşteptând să se vază ce nu s'a mai văzut încă.

Hei ! dar multe se petrec în lume şi dintre multe, multe bune şi rele multe !

S'a întâmplat adecă, ca feciorul de împărat să aibă şi o mamă vitregă, eară asta o fată mare în par, pe care a fost adus-o cu sine, având-o de la cel dintâi bărbat. Şi apoi — vai şi amar de acela ce cade în asemene cuscrii !

După gândul vitrigei erà să fie, ca fiica sa s'ajungă soţie de împărat şi stăpână peste împărăţie, eară nu Lăptiţa, fata cea de păcurar.

Şi acuma sărmana Lăptiţa avea să sufere, pentru că n'a fost pe gândul vitregei, ci după voinţa lui Dumnezeu. Vezi ! aşa e lumea : chiar şi acolo e rea, unde o poartă gândul cel bun.

Erà acuma în gândul vitregei, ca întâmplându-se după cum a fost zis Lăptiţa, să facă pe lume să crează şi să crează feciorul de împărat, că nu e, precum este şi precum s'a zis.

Nu putea însă face nimic, fiind feciorul de împărat stetea de-a pururea, zi şi noapte, lângă

www.dacoromanica.ro

soția lui. Își puse dar de gând, ca cu una cu două, cu vorbe și iscusințe, să-l urnească pe acesta, eară după aceea, rămânând Lăptița în grija ei, a ei să fie grija. Știa, că nu-i va fi greu să afle cale și chip.

Cu una cu două feciorul de împarat nu se urnea însă din loc. Vorbele sburară în vânt și iscusințele rămase lucru fără treabă. Vremea trecea, ziua se apropià, erà mânepoimâne, și feciorul de împărat nu se departà de lângă soția sa.

Când vitrega văzù, că acuma nu e încotro, își puse peatră pe inimă și trimise carte, știre și veste la frate-său, a cărui împărăție erà vecină, spuse cum și ce, și grăì două trei vorbe, ca să vină cu oaste și voinici și să cheme pe feciorul de împărat la războiu.

Asta erà una, bună și cea din urmă. Nici nu rămase în zadar!

Feciorul de împărat sărì cuc de mânie, când îi venì vestea, că acum nu e bine, că eacă cum și ce, și cum că oștirile vrăjmașilor sunt pe cale să vină, să intre și să fie, precum de mult n'a mai fost... Bătae adecă, bătae grozavă, bătae între doi împărați!

www.dacoromanica.ro

Văzù şi el, că acuma nu e încotro, ca n'are decât să facă ce e de făcut.

Aşa sunt feciorii de împărat! Ori cât de în drag şi-ar pazì nevestele şi ori cât de-a dor ar aşteptà să-şi vază feţii, când aud de batae li se svârcoleşte inima în trup, li se framântă creerii în cap, li se împainjenesc ochii... lasă nevastă şi feţi în grija Domnului, şi pornesc ca vântul la războiu.

Feciorul de împărat a pornit ca primejdia, s'a dus ca pedeapsa lui Dumnezeu, s'a batut cum se bate, cum numai el se bate şi, când în a treia zi au crapat zorile, earaşi a fost la curtea împărătească, sosind cu inima stâmpărata prin luptă şi cu ea plină de dor nestâmpărat să ştie ce e şi cum, de când s'a dus!

Hei! dar ce-auzì? ce văzù? — Imi vine nici să nu mai povestesc, când văd atâta răutate, atâta suflet fără milă şi urâtă şi supărăcioasă şi grozavă treabă, încât nici nu se poate spune fără ca să răsufli odată cu greu!

Adecă—a fost aşa, că tocmai în a treia zi în crepetul zorilor, în clipita când stelele se sting pe cer, când feciorul de împărat

www.dacoromanica.ro

erà numai trei paşi dela poarta curţii, s'a coborât darul lui Dumnezeu şi s'a întâmplat întocmai precum a fost zis Laptiţa: Doi feţi frumoşi, feciori de împărat, unul ca şi altul, cu păr de aur şi cu luceferi în frunte.

Dar erà ca lumea să nu-i vază!

Vitrega, rea precum erà în gândul ei, în pripă puse doi căţei în locul copiilor feţi frumoşi, ear pe copiii cu părul de aur şi cu steaua în frunte îi îngropâ la colţul casei, tocmai la fereastra împăratului.

Când feciorul de împărat intră în casă şi cercă s'auză şi să vază, n'auzi nimic, ci văzù numai pe cei doi căţeluşi, pe care vitrega i-a fost pus în patul Lăptiţei.

Multă vorbă nu se mai făcù. Feciorul de împărat văzù cu ochii şi asta erà destul. Lăptiţa nu şi-a ţinut vorba, şi acuma nu rămase decât să-şi ajungă pedeapsa.

Feciorul de împărat n'avù încotro, îşi călca pe inimă şi porunci să o îngroape în pământ până la sânişori, rămâind aşa în ochii lumii, pentru ca să se ştie — ce e aceea, când cineva cutează să înşele pe un fecior de împărat.

Intr'altă zi — apoi — se făcù pe gândul

www.dacoromanica.ro

vitrigei. Feciorul de împărat se cunună a doua oară şi iarăşi răsunară veseliile de nuntă trei zile şi trei nopţi.

Hei! dar nu e darul lui Dumnezeu pe fapta nedreaptă!

Cei doi feţi-frumoşi nu aflau odihnă în pamânt.

In locul, în care erau îngropaţi, crescură doi paltini frumoşi. Când vitrega îi văzù crescând, porunci ca să-i stârpească din rădăcină. «Lăsaţi-i să crească! porunci împăratul. Imi plac aici la fereastră! Aşa paltini n'am văzut încă».

Şi apoi crescură paltinii, crescură cum alţi paltini nu cresc: în fiecare zi un an, în fiecare noapte alt an, eară în crepetul zorilor, când se sting stelele pe cer, trei ani într'o clipită. Când se împliniră trei zile şi trei nopţi, cei doi paltini erau mândri şi nalţi, ridicându-se cu crengile lor până la fereastra împăratului. — Şi apoi, când adià vântul şi se mişcau frunzele, împăratul ascultà, ascultà zile întregi la şoptirea lor. Ii părea că aude un suspin neîncetat, ca o plângere pusă în vorbe neînţelese, pe care numai sufletul lui o simţea ca o simţire as-

www.dacoromanica.ro

cunsă şi nepricepută, căreia ziua nu-i lăsà odihnă şi care noaptea îl ţineà treaz. Il cuprindeau fiori în auzul acestei şoptiri şi totuşi îi părea că n'ar puteà, să fie fără de dânsa.

Vitriga simţi însă, ce e şi cum. — Işi puse de gând, ca cu orice preţ să stârpească paltinii. Erà greu, dar mințile muereşti storc din peatră zăr. Vicleşugul muerilor desbracă voinicii: ce puterea nu poate, poate dulceaţa vorbelor, şi ce nici asta nu poate, pot lacrămile mincinoase.

Intr'o dimineaţă împărăteasa se puse pe de marginea patului soţului ei şi începù să-l ademenească cu desmerdări şi vorbe de dragoste. Mult a ţinut până la ruptul firului, dar în sfârşit... şi împăraţii sunt tot oameni.

«Bine! — grăi feciorul de împărat cam cu jumătate de gură. — Să fie pe voia ta; să stărpim paltinii: dar din unul să facem un pat pentru mine, din altul un pat pentru tine.

Impărăteasa se mulţumì cu atâta.

Paltinii fură tăiaţi, şi nici nu se înoptă bine până ce paturile erau făcute şi puse în casa împăratului.

www.dacoromanica.ro

Când feciorul de împărat se culcă în patul nou, îi păreà, că se simte de o sută de ori mai greu decât până acuma şi totuşi află odihnă cum n'a mai aflat ; eară împărătesei i se păreà că zace culcată pe spini şi mărăcini, încât toată noaptea nu putù adormì.

După ce împăratul adormì, paturile începură să scârţâie. Şi din aceste scârţâituri împărăteasa scotea un înţeles cunoscut ; i se părea, că aude vorbe, pe care nimeni nu le pricepea decât numai dânsa.

«Ţi-e greu, frăţioare?» întrebă unul dintre paturi.

— Ba! mie nu mi-e greu, răspunse patul pe care dormeà împăratul, — mi-e bine, caci pe mine zace iubitul meu tată !

«Mie mi-e greu, zise celălalt pat, căci pe mine zace un suflet rău !»

Şi tot aşa vorbiră paturile în auzul împărătesei până în crepetul zorilor.

Când se făcù ziuă, împărăteasa îşi puse de gând să prăpădească paturile. Porunci dar să facă alte două paturi tocmai ca şi acelea şi, când împăratul merse la vânat, le puse pe aceste pe neştiute în casă, eară

www.dacoromanica.ro

paturile de paltini le aruncă în foc până la cea mai mică scândură.

Focul ardea ; iară în pocnirile focului împărăteasa părea, că aude tot acele vorbe de înțeles nepriceput.

După ce paturile arseră, încât nu rămase nici măcar o bucățică de cărbune, împărăteasa adună cenușa și o aruncă în vânt, pentru ca să fie dusă peste nouă țări și nouă mări, ca parte cu parte în veci să nu se mai afle.

Ea n'a văzut însă că tocmai atunci, când focul ardea mai frumos, se ridicase în sus două scântei, și eșind la lumină, căzură tocmai unde au fost crescuți cei doi paltini, eară. căzute aici, cele două scântei se prefăcură în doi mielușei gemeni, din care unul erà tocmai atât de frumos ca și celălalt, tocmai atât de blând, cu lâna tocmai atât de strălucită. — Doi miei, fiecare preț de-o împărăție !

Când împărăteasa văzù mieluşeii păscând pe sub ferestrele împăratului, sări plină de bucurie la dânșii, îi luă în brațe pe amândoi și-i duse la soțul său.

Din clipita asta, feciorul de împărat zi și

www.dacoromanica.ro

noapte nu se gândea decât la mieluşei. Îi părea, că în fiecare mişcare a mieluşeilor, în fiecare zbieret eşit din gura lor, în fie care privire află ceva, care îi cădea greu şi totuşi îi uşurà inima.

Văzând, că soţul său a îndrăgit mieluşeii, împărăteasa earăşi prinse gând rău şi nu se împăcă, până ce, când cu bine, când cu rău, când cu vorbe dulci şi când cu plâns, nu făcù pe feciorul de împărat, ca să se învoiască cu perzarea mieluşeilor.

Mieluşeii fură tăiaţi. Ce nu se putù mâncà, împărăteasa puse să se arunce în foc... în foc şi piele, şi lână, şi oase, şi tot ce a mai fost.

Nu mai remase nimic.

Nimeni n'a băgat însă de samă, că tocmai pe fundul vasului, în care s'a spălat carnea, între crăpătura doagelor, au rămas două bucăţele din creerii mieluşeilor. Când apoi slujnica împăratului s'a dus la vale după apă, bucăţelele de creeri s'au spălat şi au mers cu pârâul până în apa cea mare, care curgeà prin mijlocul împărăţiei. Aici din cele două bucăţele s'au făcut doi peştişori cu solzii de aur, unul tocmai ca şi celalalt,

www.dacoromanica.ro

de-o potrivă, ca să se ştie, că sunt fraţi de gemeni.

Într'o zi pescarii împărăteşti se sculară des de dimineaţă şi-şi aruncară mrejile în apă. Tocmai în clipa, când cele din urmă două stele se stinseră pe cer, unul dintre pescari ridică mreja şi văzù ce n'a mai văzut: doi peştişori cu solzii de aur.

Pescarii s'adunară să vază minunea, iar după ce văzură şi se minunară, hotărâră ca, aşa vii precum sunt, să ducă peştişorii la împărat şi să-i facă cinste.

«Nu ne duce acolo, că de acolo venim, de-acolo suntem şi acolo e peirea noastră, grăi unul dintre peştişori.

— Ce să fac dar cu voi? — întrebă pescarul.

«Pune-te şi adună rouă de pe frunze, lasă-ne să înotăm în rouă, pune-ne la soare şi apoi nu venì până ce razele soarelui nu vor fi sorbit roua de pe noi, grai al doilea peştişor.

Pescarul făcù precum i s'a zis: adună rouă de pe frunze, lăsă peştişorii să înoate în rouă, îi puse la soare şi nu venì pâna ce razele soarelui nu sorbise roua de pe ei.

www.dacoromanica.ro

Ce-a aflat? ce-a văzut? — Doi copilaşi, feţi frumoşi cu părul de aur şi cu stea în frunte, unul ca şi celalalt, încât cine îi vedeà, trebuià să ştie, că sunt gemeni.

Copiii crescură repede... În fiecare zi un an, în fiecare noapte alt an, iar în crepetul zorilor, când stelele se stingeau pe cer, trei ani într'o clipitură. Şi apoi creşteau precum alţii nu cresc: de trei ori în vrâstă, de trei ori în putere şi tot de trei în înţelepciunea minţii. Când se împliniră trei zile şi trei nopţi, copiii erau de doisprezece ani în vârstă, de douăzeci şi patru în putere şi treizeci şi şease în înţelepciunea minţii.

— Acuma lasă-ne să mergem la tatăl nostru, grăì unul dintre copii către pescar.

Pescarul îi îmbrăcă frumos pe amândoi, le făcù câte o căciulă de miel, pe care o traseră pe cap, ca nimeni să nu vază părul de aur şi steaua în frunte, apoi feţii porniră către curtea împăratului.

Erà ziua mare când ajunseră la curte.

«Vrem să vorbim cu împăratul! grăì unul dintre feţi către străjerul ce stà încărcat de arme la poarta curţii.

www.dacoromanica.ro

— Nu se poate, fiindcă tocmai acuma şede la masă, îi răspunse străjerul.

«Tocmai pentru că şade la masă! vorbi al doilea făt intrând îndărătnic pe poartă.

Străjerii se adunară, voind să scoaţă pe feţi din curte, dar aceştia trecură printre dânşii precum trece argintul viu printre degete. Cu trei paşi înainte şi alţi trei în sus se pomeniră tocmai înaintea casei celei mari, unde împăratul ospătà cu curtenii săi.

«Vrem să intrăm! grăi unul dintre feţi aspru către slujitorii ce stau la uşă.

— Nu se poate, răspunse un slujitor.

«Ei! vom vedeà noi, dacă se poate ori nu se poate! strigâ celalalt făt, cotind îndărătnic pe slujitori în dreapta şi în stânga.

Dar mulţi erau slujitorii şi feţii numai doi. Se făcù o îmbulzeală şi o larmă înaintea uşii, încât răsunà curtea.

— Ce e acolo afară? întrebă împăratul mânios.

Feţii se dederă pacinici, când auziră vorbele tatălui lor.

«Doi băeţi voesc să intre cu puterea! zise un slujitor intrând la împăratul.

— Cu puterea? Cine să intre cu pute-

www.dacoromanica.ro

rea în curte la mine? — Cine sunt băeţii aceia? strigă împăratul într'o răsuflare.

«Nu ştiu, înălţate împărate, răspunse slujitorul, dar curat nu-i lucru, căci băeţii sunt tari ca puii de lei, încât au străbătut prin străjuirea dela poartă şi acuma ne dau nouă de lucru! — Ş'apoi de îndărătnici ce sunt, nici căciulile nu şi le iau din cap!

Împăratul se roşi de mânie.

— Scoateţi-i afară, strigă el, — înhăţaţii cu cânii!

«Lasă, că mergem noi şi aşà, — grăiră feţii plângând de asprimea vorbelor ce auziră, — şi porniră în jos pe trepte.

Când erau să iasă pe poartă, îi oprì un slujitor ce veneà în ruptul sufletului.

«A zis împăratul să veniţi, că împărăteasa vreà să vă vază!»

Băeţii se gândiră puţin, apoi se întoarseră, suiră treptele şi intrară la împăratul cu căciulele în cap.

Erà o masă plină, lungă şi latà, iar pe lânga masă toţi oaspeţii împărăteşti, în capul mesei împăratul şi lângă dânsul împărăteasa şezând pe douăsprezece perini de matasă.

Când baeţii intrară, căzù una dintre pe-

www.dacoromanica.ro

rinile, pe care şedeà împărăteasa. Ea remase pe unsprezece perini.

«Luaţi căciulile din cap! — strigă un curtean către băeţi.

— Acoperemântul capului este cinstea omului. Noi avem poruncă să fim, precum suntem.

«Ei, bine! grăi împăratul îmblânzit de auzul vorbelor ce eşiau din gura băetului. — Rămâneţi precum sunteţi! — Dar cine sunteţi? de unde veniţi? şi ce voiţi?

— Suntem doi feţi gemeni, doi lăstari dintr'o tulpină ruptă în două, jumătate în pământ şi jumătate în cap de masă; venim de unde-am pornit şi suntem sosiţi de unde venim; fost'am cale îndelungată şi am grăit cu suflarea vânturilor şi am vorbit în limba fiarelor şi am cântat cu valurile de apă, iar acuma, în graiu de om, voim să-ţi cântam un cântec, pe care-l cunoşti fără ca să-l ştii!

De sub împărăteasa sări a doua perină.

«Lasă-i să meargă cu prostiile lor! grai ea către soţul seu.

— Ba nu, lasă-i să cânte! răspunse împăratul. Tu a-i dorit să-i vezi, iar eu doresc să-i ascult. Cântaţi băeţi!

www.dacoromanica.ro

Impărăteasa tăcù, iar feţii începură să cânte povestea vieţii lor.

«A fost un împărat... începură feţii: de sub împărăteasa căzù a treia perină.

Când feţii povestiră despre pornirea feciorului de împărat la bătaie, de sub împărăteasa căzură trei perini deodată.

Când feţii săvârşiră cântecul, sub împărăteasa nu mai erà nici o perină, iar când ei luară căciulile din cap şi-şi arătară părul de aur şi stelele în frunte, oaspeţii, curtenii şi împăratul îşi acoperiră ochii, ca nu cumva să piarză lumina de atâta strălucire.

. . . . . .

Şi s'a făcut apoi, precum dela început a fost să fie. Lăptiţa fu pusă în cap de masă lângă soţul ei; fata vitrigei remasă cea mai rea slujnică la curtea Lăptiţei, iar pe vitriga cea cu gând rău o legară de coada unei epe nebune şi încunjurară ţara de şepte ori cu ea, încât lumea să ştie şi să nu mai uite, că cine începe cu rău, cu rău săvârşeşte.

www.dacoromanica.ro

PACALA IN SATUL LUI.

(POVESTE)

I se urâse şi lui Păcală să tot umble răsleţ prin lume, aşa fără de nici o treabă, numai ca să încurce treburile altora şi să râză de prostia oamenilor. Se hotărî dar să se facă şi el om aşezat ca toţi oamenii de treabă să-şi întemeieze casa lui, să-şi agonisească o moşioară, — vorbă scurtă, — să se astâmpere odată.

Şi fiindcă Românul zice, că nu e nicăiri mai bine ca în satul lui, Păcală se întoarse şi el în satul lui şi începù cum încep toţi oamenii, care n'au nimic, adecă făcù ce făcù de-şi agonisì o viţeluşă şi o trimise la păşune în izlazul satului.

Căci aşa se face averea.

www.dacoromanica.ro

Păscând, viţelușa se face viţea, viţeaua se face juninică, juninca se face vacă, vaca fată, iar vaca cu viţelul o vinzi, ca din preţul ei să cumperi şapte viţeluşe şi să le trimiţi şi pe ele la păşune în izlazul satului.

De ce e oare islazul islaz, dacă nu pentru ca să-l pască viţeluşele oamenilor?

Paştea dar viţelușa lui Păcală, păştea, şi cu cât mai mult păştea, cu atât mai vârtos creştea, încât nu erà în tot satul viţea, care s'o întreacă, iar când ajunse şi ea viţea, nici junincele nu se puteau potrivi cu ea.

«Măi! — ziceau vecinele lui Păcală, — ce lucru să mai fie şi ăsta? viţeaua asta ne întrece pe toate! Ce-i va fi dând oare să mănânce? Ce soi o fi de creşte aşa de frumos?»

Nu erà nici soiul vre-unui soiu deosebit, nici hrana mai de-a cătarea; viţeaua erà însă viţeaua lui Păcală, iar Păcală îşi căutà de treabă, n'avea vreme s'o mai pazească şi să nu rupa câte odată şi din holdele oamenilor.

Ajungând juninică, viţeaua lui Pacală se facù stăpâna pe întregul hotar. Umblà şi ea, cum umblase şi stăpânul ei mai nainte de a se fi astâmparat, şi unde n'o căutai,

www.dacoromanica.ro

acolo dedeai de ea, mai prin lanul de grâu, mai prin porumbişte, mai ştie bunul Dumnezeu pe unde.

Iară Păcală li se plângea oamenilor, că prea i s'a făcut răsleaţă juninca şi că are treabă şi nu poate umblà după ea.

Nu-i vorbă, oamenii s'ar fi plâns şi ei, dar nu mai aveau cui să i se plângă, când Păcală îi luà pe dinainte şi li se plângea de te prindea mila de el.

Când văzură dar, că juninca lui Păcală în curând are să fie vacă, oamenii se puseră pe gânduri. Ştiau ei, cum au să urmeze lucrurile mai departe. Vedeau parcă cele şeapte viţeluşe, cum se fac viţele, juninci, cum ajung în cele din urmă vaci şi ele, şi cum le vinde Păcală şi pe ele şi se întoarce dela târg cu o spuză de viţeluşe, toate flămânde, toate pornite din fire să se facă viţele, juninci şi vaci în cele din urmă.

«Măi! — strigară ei, — ăsta ne mănâncă şi urechile din cap cu viţeluşele lui, ne seacă, ne face întregul hotar bătatură».

Dar ce puteau să-i facă lui Păcală? El nu erà de vină şi avea treabă, nu putea

www.dacoromanica.ro

să-şi piarda vara umblând după coada junincei.

Se sfătuiră dar între dânşii şi iar se sfatuiră, se tot sfătuiră, până ce n'ajunseră a se dumiri, că toată carnea, pe care a pus-o viţeluşa, ca să se facă viţea şi din viţea junincă, e carne adunată din nutreţul de pe hotarul lor, adecă după toată dreptatea carne din carnea, care ar fi fost să fie a lor şi numai pielea e a lui Păcală, fiindcă piele avuse juninca şi când venise ca viţeluşe în sat.

Dumiriţi odată astfel, tăiară juninca, îi luară carnea şi o mâncară, iară pielea o aruncară peste gard în curtea lui Păcală.

Nu-i vorbă, a fost cam scurtă socoteala aceasta, dar în satul lui Păcală multe se întâmplă.

Păcală, — de! ce să facă?

Dacă ar fi voit, ar fi găsit el aĉ pentru cojocul sătenilor; el însă nu voia. Avea tragere de inimă pentru oamenii din satul lui. Nu! pe oamenii din satul lui nu putea el să-i încurce, cum ar fi încurcat — a bună-oară pe oamenii din satul lui Tândală.

Intinse dar pielea să se usuce, iar după

www.dacoromanica.ro

ce se uscà, o luă în vârf de băţ şi plecă cu ea la târg, ca s'o vânză.

Aşa ajunse Păcală iar pe drumuri.

Se duse şi tot se duse mereu, de dimineaţă până la prânz şi dela prânz până seara. Când erà pe înserate, el se oprì într'un sat dela marginea drumului şi se uità împrejurul său, ca să-şi găsească vre-o casă, la care să mâie, vre-o văduvă ori vre-o femeie, al căreia bărbat nu-i acasă.

Nu poate — că — Doamne fereşte, — ce, dar Păcală, ca om umblat prin lume, ştià că sunt fricoase femeile, li se urăşte aşa singure şi sunt bucuroase de oaspeţi, numai ca să ştie, că e peste noapte picior de om la casa lor.

Şi găsì Păcală chiar mai la marginea satului o femee, al căreia bărbat se dusese la padure să aducă lemne. Nu-i vorbă, muierea îi spunea mereu, că teacă, că pungă, că nu-i este bărbatul acasă, că ce va zice lumea ; Păcală ţinea şi el să rămână aşa într'un unghiu al casei, într'un şopron în pridvor, unde o fi, numai ca să nu fie casa pustie. N'avea biata muiere încotro, trebuì să-l primească, dar îi şi spuse

www.dacoromanica.ro

să se culce şi să doarmă, c'o fi ostenit de drum, sărmanul de el!

«Ce-o să mai fie şi asta?!» grăi Păcală.

El ştia, că muierile sunt şi vorbăreţe, şi doritoare de a le şti toate câte sunt în cer şi pe pământ; iar muierea aceasta nici nu-i povestia nimic, nici nu-l întrebà, de unde vine, cum a umblat, ce-a mai făcut, ce mai ştie... Aici trebuia dar să fie ceva la mijloc, şi Păcală în loc de a dormì, trăgea când cu ochiul drept, când cu cel stâng, ca să vază cele ce se petrec în casă şi împrejurul casei.

Nici nu se înseră bine, şi muierea începù să fiarbă, să frigă, să coacă, să gătească fel de fel de mâncări, şi plăcinte, şi un purcel fript, şi o coastă opărită cu varză călită. — Şi apoi rachiuri şi apoi vinuri. — Ospăţ nu alta.

N'ar fi fost Păcală om păţit, dacă n'ar fi ştiut, că toate aceste nu pentru bărbatul ei le facea muierea cea harnică, fiindcă mai erà şi ea gătită ca de nuntă.

Nici nu le făcea pentru bărbatul ei, ci pentru vornicul satului, pe care-l aşteptà nevasta cum îşi aşteaptă fetele mari peţitorii, eşind mereu în uşă şi în portiţă, ca

www.dacoromanica.ro

sa vaza, dacă vine, dacă nu mai vine, dacă întârzie, dacă soseşte.

Nu care cumva să creaza cineva, că — Doamne fereşte ce! — Nu! — ci fiindcă vornicul erà cel mai de frunte om în sat şi nu putea să-l primească la casa ei ca pe ori şi cine, iar peste zi vornicnl, om cu multe treburi, nu putuse să vie, ci le făcea cinstea acum — mai pe seară.

Alt nimic nu erà la mijloc. — Doamne fereşte!

Erà gata nevasta cu toate: purcelul erà frumos şi rumen de-ţi pocneà şoricul în dinţi, costiţele erau opărite, varza erà călită, plăcintele abureau, rachiul erà aşezat pe masă, vinul stetea în apă rece, — nu mai lipsia decât dumnealui vornicul. Numai vornicul lipsea, când deodată, — să te miri, nu alta, — se întoarse bărbatul. I se frânsese, sărmanul de el, o osie în drum, şi nu-i rămăsese de cât să se întoarcă, să pună altă osie la car şi să plece mâne din nou la pădure.

Muierea bună şi credincioasă îşi cunoaşte bărbatul după mers, din tuşite şi strănuturi, ba chiar şi din pocnetele biciului, iar nevasta, la care îşi luase Păcală conac, erà şi ea mu-

www.dacoromanica.ro

iere bună şi credincioasă. Ea îşi cunoscù barbatul din scârţiitul roatelor dela car, iar scârţiitul roatelor se auzià de departe, destul de departe, pentru ca o muiere harnica, precum erà dânsa, să-şi rânduiască treburile.

Ea luă purcelul cel frumos şi rumen şi-l ascunse iute-iute după cuptor, luă placinta şi o puse iute-iute pe cuptor, lua costiţele cu varză călita şi le vârî în cuptor, mai vârî tot iute-iute şi rachiul sub perina dela capătâiul patului, iar vinul sub pat, şi pe când carul cu boii intrà în curte, toate erau în cea mai bună rânduială.

Nu poate că Doamne fereşte ce! — dar de! — tot erà mai bine să nu afle bărbatul.

Văzându-se acasă, bărbatul, ca tot omul păgubaş, începù să se plângă, nevasta ca toată muierea bună şi credincioasa, îl mângâia cu vorbe bune, iar Păcală, ca tot omul cum se cade, eşì şi el din unghiul lui, ca să-i spună stăpânului de casă, că e şi el aici, să-i ceară iertare, că a îndrăznit şi să-l mai roage şi pe el de conac.

«Fă, muiere, — grăì bărbatul, după ce se mai încălzì în cuibul lui, — mie mi-e foame; n'ai tu ceva de mâncare?»

www.dacoromanica.ro

De! ce să-i faci? omul flămânzeşte la drum. Nu-i vorbă, mai erà în traistă merindea, pe care o luase la drum; dar acasă la el omul nu mănâncă bucuros merindea, cu care se întoarce din drum.

«Vai, săraca de mine! — răspunse nevasta, — dar de unde să am? Eram să te aştept pe mâne. O să-ţi fac însă o mămăliguţă bună, ca s'o mănânci cu o zămuţa de usturoiu».

«Mămăliguţă să fie!» — grăi barbatul.

Când e flămând, omul se bucură şi de mămăligă.

Om umblat prin lume, Păcală ştià, că o să-l poftească şi pe el la cină, ca să mai stee de vorbă, şi nici că-i părea rău lui Păcală, fiindcă tot drumeţ erà şi el, tot flămând — ca ori şi ce om sosit din drum.

Şi cum steteau de vorbă în vreme ce nevasta gătia mămăliguţa, Păcală, care nu erà cap sec, se gândia mereu, cum să facă el, ca să nu mănânce mămăligă, ci purcel fript, frumos şi rumen de-ţi pocneşte şoricul în dinţi, costiţe cu varză călită şi plăcinte de cele bune; cum ar face, ca să bea o gură

www.dacoromanica.ro

de rachiu şi să guste măcar odată din vinul cel vechiu.

Şi — lasă pe Păcală, că nu e nici el de ieri de alaltăieri! Simţise odată mirosul, — şi grija lui mai departe.

Ca om drumeţ îşi ţinea băţul la îndemână, iar pielea cea de junincă, marfa lui, toată averea lui, îi erà la picioare.

El se încruntă odată şi trase aşa cam pe furiş cu băţul în piele.

Bărbatul se cam mirà, că ce va fi având cu pielea, dar nu zise nimic. Al lui erà băţul, a lui erà pielea: treaba lui erà ce făceà cu ele.

Peste câtva timp Păcală iar trase una cu băţul, ba mai se şi răstì la piele: «Ţine-ţi gura, slut-o!»

Bărbatul iar tăcù.

Păcală dete de a treia oară şi acum se răstì şi mai rău.

«Ce ai cu pielea aceea?» — întrebă omul nostru.

Păcală mai dete din umăr, mai se codì, mai se rugà de iertare, că nu poate să spună.

«Apoi, — grăi el cam cu anevoe în cele din urmă, — piele-ar fi de piele, dar, aşa cum o vezi, nu e piele, ci prooroc, care ştie toate

www.dacoromanica.ro

cele neştiute şi vrea mereu să spună lucruri de nespus».

«Şi ce vrea să spună?» — întrebă mirat bărbatul.

«Uite! — grăi Păcală şi puse urechia la piele. — Mare minune! — Zice să cauţi la căpătâiul patului, c'o să găseşti rachiu».

Bărbatul căută şi găsi.

«Mare minune! Cine l-o fi pus oare?»

«E taină!... răspunse Păcală asta nu se poate şti».

«Şi ce mai zice proorocul?»

«Sa cauţi după cuptor, că vei găsi un purcel fript», — zise Păcală, după ce puse iar urechea la piele.

«Auzi d-ta lucru ciudat! — Ce mai zice proorocul?»

«Caută sub pat că găseşti vinul».

Astfel înainte — până ce nu ieşiră la iveala costiţele şi plăcintele, încât numai de-un drag să te uiţi la masa încarcată şi să te aşezi la ea.

Se mirà bărbatul, se mirà mai vârtos nevasta, s'ar fi mirat satul întreg, dacă ar fi fost de faţă; numai Păcală nu se mirà, fiindca el îşi cunoşteà marfa şi ştià de ce e bună.

«Apoi de! — zicea el mereu, — asta-i

www.dacoromanica.ro

prooroc, nu fleac, şi-ţi scoate şi cârtiţa din fundul pământului!

Va fi fost ori nu aşa, destul că Păcală s'a săturat ca un paşă turcesc, încât abia-l mai ţineau curelele.

«Bună treabă proorocul ăsta! — grăi bărbatul nevestei, după ce se sătură şi el. — Nu cumva ţi-e de vânzare?»

«Doamne fereşte! — îi răspunse Păcală. — Cum aş puteà eu să vând un lucru ca acesta? — Se poate?!»

‹Dar dacă ţi-aş da un preţ bun?»

«Auzi vorbă! — Preţ bun? — Un prooroc ca ăsta e lucru nepreţuit».

Doritor cum erà de a se hrăni bine şi de a şti totdeauna cele ce se petrec în casa lui, omul nostru îl apucă pe Păcală la târg. Ii dete la început o pungă de galbeni, apoi două, apoi trei şi aşa mereu înainte până la şapte pungi, bani frumoşi chiar şi pentru un om mai bogat decât Păcală.

«Fiindcă văd şi văd, că ţii cu orice preţ să cumperi proorocul, — grăi Păcală, muiat, — o să-ţi fac după dorinţă, dar nu pentru bani, ci fiindcă m'ai primit la casă, m'ai poftit la

www.dacoromanica.ro

masă şi mi-ai zis o vorba bună. Noroc să ai de ea!›

Aşa grăi Păcală şi-i dete pielea cea de junincă, pentru ca să iee cele şapte pungi de galbeni, — mulţi bani chiar şi pentru un om mai bogat decât Păcală.

Şi nu erà pe lumea aceasta om mai fericit decât bărbatul nevestei, fiindcă putea de aici înainte să ştie toate cele ce se petrec în casa lui şi să se mai şi hrănească bine..

Iar Păcală, după ce-şi vândù pielea şi puse bine banii, se culcă să doarmă, că avea drum lung până acasă în satul lui.

Ziua următoare îşi luà Păcală rămas bun şi plecà iar' acasă.

Şi cum mergea pe drum şi cum se simţia aşa încărcat de bani, cum nu mai fusese niciodată în viaţa lui, îşi puse tare şi cu adevărat de gând, că de aici înainte nu mai vâşcă nici la dreapta, nici la stânga, ci merge drept înainte, nu mai umblă cu minciuna, nu mai caută să tragă folos din partea altora, nu! nu! nu! — ci se face om ca toţi oamenii, care vreau să aibă obrazul curat, se astâmpără, se pune în rând cu fruntea satului.

www.dacoromanica.ro

Numai dacă n'ar fi fost la mijloc muie rea cea harnică!

Ea, sărmana, nu mai avea astâmpăr, şi parcă i-se răsturnà casa în cap, când se gândià, că proorocul a rămas în paza ei. — Nu poate că Doamne fereşte ce!— dar' muierile sunt fricoase şi nu prea se simt bine, când se află aproape de nişte lucruri, cum erà pielea lui Pacală.

Ea făcù dar' ce făcù şi-şi trimise bărbatul iar' la pădure, apoi, după ce rămase ea singură, puse, ca muiere harnică ce erà, furca în brâu şi pornì în urma lui Păcala şi grăbì şi alergă, ca să-l ajungă şi sa-l întrebe, ce are să facă şi cum să dreagă, ca să facă din piele piele ca toate pieile şi să-i iee darul proorociei?

Păcală, de! — ce să facă şi el?! — De pagubă se fereşte omul, dar' de câştig nici odată: mai luà şi dela femee şeapte pungi şi îi spuse, ca n'are decât să opărească pielea cu apă de isvor strecurată prin o sită deasà, şi-şi urmà calea ca şi când nimic nu i s'ar fi întâmplat.

«Acum zau că ma fac om aşezat, încât

www.dacoromanica.ro

o să ajung chiar vornic în satul meu! — grăi el după ce sosì acasă.

Se şi făcù.

Îşi zidì, Doamne, o casă frumoasă de nu mai erà în tot satul casă ca a lui, — colea cu pridvor aşezat pe stâlpi şi cu cerdac mare, — îşi cumpărà pământuri, car cu patru boi, cal de călărit, vacă cu lapte, oi de prăsilă; — în sfârşit, — toate câte se cuvin la casa unui om cu dare de mână, toate erau la casa lui Păcala.

Şi nu erà în sat om mai aşezat decât Pacală.

Numai oamenii din satul lui daca n'ar fi fost tocmai aşa de proşti cum erau!

Văzând cum zideşte Păcală, cum cumpără, iar' cumpără şi tot cumpără, cum dă mereu, fără ca să iee, vecinele începura să şoptească între dânsele şi sătenii deteră cu socoteală, că va fi având mulţi bani Pacala şi că banii aceştia ii va fi găsit undeva, îi va fi căpătat ori îi va fi luat dela cineva. Destul, că voiau sa ştie, de unde are Pacală banii.

«Măi Păcală, — îl întrebà dar unul dintre oameni, — dar' tu de unde ai atâta

www.dacoromanica.ro

spurcăciune de ban, de tot dai şi nu mai sfârşeşti?»

Păcală şedea în cerdacul casei cu pipa în gură şi privea la carul cel cu patru boi, care intrà în curtea cea largă şi plină.

«De unde am atâta ban? — răspunse el. — De unde, păcatele mele, aş puteà să am dacă nu din preţul moşiei, pe care am vândut-o?›

«Ce moşie, măi Păcală, că tu n'ai avut moşie?!»

«Apoi vorbă?! Dar' pielea junincei a cui a fost, măi?! N'a fost a mea? Asta mi-a fost toată averea: am vândut-o şi am luat bani, ca să-mi fac altă avere în locul ei.»

«Atâţia bani pentru o piele de junincă?»

«Măi, dar greu mai eşti la cap! — grăi acum Păcală, care ţinea să nu mai umble cu minciuna. — Nu înţelegi tu, că juninca aceea erà junincă de prăsilă? Dacă o mai ţineam, fătà şi viţelul creşteà şi el se făceà vacă şi aveam două vaci, şi două vaci fătau doi viţei şi se făceau patru vaci, iar' din patru vaci se fac opt, din opt şaisprezece şi cu timpul o întreagă cireadă de vite. Aşa se face socoteala, când mergi la

www.dacoromanica.ro

târg şi ştii, cum să-ţi vinzi marfa. O avere întreagă nu se vinde numai eac'aşa!»

Omul dete din cap, şi deteră din cap şi se puseră pe gânduri toţi oamenii din satul lui Păcală.

Aveau şi ei viţele de prăsilă. De ce adecă numai Păcală să-şi vânză pielea cu preţ? de ce să fie ei mai proşti decât dânsul? de ce să dee ei o avere întreagă pentru un preţ de nimic?

Se puseră dar de grab, îşi tăiară cu toţii junincile de prăsilă, mâncară cât putură din carnea lor, iar pieile le duseră la târg să le vânză şi ei, cum a vândut Păcală pe a lui.

Numai că nu se nimereşte totdeauna, şi nu ştiu toţi oamenii să-şi vândă marfa ca Păcală.

De geaba spuneau ei, că pielea e piele de junincă de prăsilă, căci nimeni nu voià să le dee preţul, la care râvniau, şi s'au întors ca vai de ei acasă.

Vai de ei! — dar' vai şi de Păcală!

Când se văzură şi cu paguba, şi cu batjocura ,oamenii se adunară iarăşi, se sfătuiră şi tot se sfătuiră între dânşii, că ce

www.dacoromanica.ro

să facă şi ce să dreagă, ca să scape de Păcală, fiindcă nu mai rămânea nici o îndoială, că-i va prăpădi pe toţi, dacă va mai rămânea cu zile.

«O să-şi dee foc la casă, ca să ne dăm şi noi la ale noastre», — grăi unul dintre cei mai prevăzători.

«O să-şi frângă vre-un picior, ca să ne frângem şi noi pe ale noastre! grăi altul.

«O să sară în fântână, ca să sărim cu cu toţii după el!» — strigară cu toţii,

Nu mai rămânea nici o îndoială, că trebuiau să scape de el, dacă nu voiau să pieara cu toţii ca vai de ei.

Dar' cum să scape? — Asta erà vorba.

Să-i taie boii şi vaca şi oile şi calul de călarit, să-i dee foc la casă şi să-l gonească din sat. Asta s'ar fi putut. Dar cine puteà să ştie, dacă nu se va mai întoarce?

Trebuia să-i stângă lumina vieţii: numai aşa erau scăpaţi, cu adevărat scăpaţi de el.

Luară dar hotărîrea să-l omoare pe Păcala; fiind însă, că nu voiau să facă nici vărsare de sînge, nici moarte de om chiar cu mâna lor, se sfătuiră din nou între dânşii şi după mult sfat chibzuira să-l arunce

www.dacoromanica.ro

în Dunăre, unde va fi apa mai adâncă, pentru ca nici neam din neamul lui să nu mai poată eşi la lumina zilei.

Şi dacă tot ar scăpà Păcală chiar şi din fundul Dunării?

Asta erà! — Şi dacă tot ar scăpà!? — Ce erà atunci?!

Nu mai rămândà nici o îndoială, că trebuià să facă ce vor face, ca Păcală să nu poată scăpà, dar de loc să nu poată scăpà.

Se puseră dar din nou şi se sfătuiră şi după multă sfătuire mai chibzuiră să-l bage pe Păcală într'un sac, să strângă bine gura sacului şi să lege sacul cu Păcală cu tot de o peatră de moară, pentruca piatra de moară, rotundă cum este, să meargă de-adura până în fundul Dunării şi să ducă şi sacul cu Păcală.

Inţelegându-se astfel, ei, toţi oamenii din satul lui Păcală, cu mic, cu mare, cum erau, luară sacul, luară sfoara pentru gura sacului, luară funia, ca să lege sacul de peatră, luară cea mai mare din pietrele de moară, pe care le putură găsì cale de trei zile de jur împrejur şi porniră cu mic, cu mare, cum erau, asupra casei lui Păcală, ca să-l ià,

www.dacoromanica.ro

să-l ridice, să-l ducă şi să nu se oprească cu el decât în fundul Dunării.

Păcală şedeà cu pipa în gură în cerdacul casei şi se uità la carul cel cu patru boi, care intrà în curtea lui cea largă şi plină, — şedeà Păcală cu pipa în gură şi se uità, când se pomenì cu satul întreg, mic şi mare, de nu-i mai încăpeà curtea cea largă a lui.

Ce să facă? — sărmanul de el, ce să facă?! — Nu-i rămâneà decât să se deà prins şi legat, dacă n'a putut să rămână pe unde fusese mai înainte, ci l-a pus pacatul să se întoarcă în satul lui, — să se facă om aşezat şi să nu mai umble cu minciuna. — Dar o viaţă are omul şi o moarte.

«Mi-a fost, se vede, rânduit, — grăì Păcală, — să mor în satul meu ca om de treabă».

Căci mai de treabă decum erà nu se puteà face Păcală; asta o simţià şi el.

Ii păreà cu toate aceste cam rău, că trebuià să moară tocmai acum, când aveà şi el casa lui, masa lui, carul lui cu patru boi, curtea lui largă, — şi ar fi voit Păcală sa scape, dacă se poate fără minciună, căci

www.dacoromanica.ro

erà hotarît odată să nu umble cu minciuni; — dar nu se puteà, fiindcă oamenii erau neînduraţi şi vicleni.

Se lăsà dar Păcala, se lăsà, fiindcă n'aveà încotro, să-l vâre ca pe un motan în sac, să-l ià pe sus şi să-l ducă la pierzare.

El în frunte, peatra de moară după el, fruntea satului în urmă şi satul întreg, cu mic, cu mare, mai în coadă eşiră din curtea cea largă, trecură prin sat şi o luară peste câmpul nisipos drept spre Dunărea cea mare şi adâncă.

«Staţi, măi!» — strigà cel mai cu socoteala dintre oamenii din satul lui Păcală.

Se opriră în loc cu toţii, cu mic, cu mare, cum erau.

«Am uitat un lucru», — grăì omul cel cu socoteală.

«Ce am uitat?» — întrebară ceilalţi.

«Prăjina, ca să căutăm fundul Dunării».

«Aşa-i, — ziseră oamenii din satul lui Păcală, — am uitat prăjina, ca să căutam fundul Dunării».

Il aveau acum pe Păcala: cum puteau ei să-l arunce, fără ca să ştie unde-l aruncă?

Se întoarseră dar iar în sat, căutară cea

www.dacoromanica.ro

mai lungă dintre toate prăjinile şi numai apoi îl duseră pe Păcală la Dunăre,—prăjina în frunte, sacul cu Păcală, peatra de moară, fruntea satului şi apoi satul întreg, cu mic, cu mare, cum erau.

«Staţi, măi!» — strigà iar omul cel cu socoteală.

Iar se opriră cu toţii.

«Să-l legăm de peatra de moará, ca să nu fugă, în vreme ce noi căutăm cu prăjina fundul Dunării!»

«Să-l legăm, — strigară cu toţii, — ca să nu fugă!»

Il legară dar pe Păcală de peatra cea mare, apoi plecară ca să caute cu prăjina, unde e mai afundă Dunărea, ca acolo să-l arunce.

Cel mai cu socoteală dintre oamenii din satul lui Păcală luă el însuşi prăjina, dete odată cu ea în valuri, o isbì cât nu mai putù în jos, dar nu atinse cu ea fundul.

«Aici, — zise el, — Dunărea nu are fund. Trebue să căutăm alt loc».

‹Aşa e, — strigară eu toţii, — trebue să căutăm alt loc, unde are Dunărea fund.»

Nici că se puteà altfel. Vorba erà, ca

www.dacoromanica.ro

peatra de moară să meargă de-a dura şi să se oprească tocmai în fundul Dunării: unde se opreà peatra, dacă Dunărea nu aveà fund? Ei trebuiau să ştie, unde are să oprească peatra cu sacul şi cu Păcală cel din sac.

Porniră dar cu toţii, ca să caute fundul Dunării, pentru ca nu cumva să-l arunce la loc nepotrivit şi să-l scape acum, după ce îl aveau prins şi legat.

Iar Păcală, vai de capul lui, rămase în sac, legat de peatra cea de moară, cea mai mare, pe care oamenii din satul lui o putuseră găsi cale de trei zile de jur împrejur.

«Staţi!» — strigă omul cel cu socoteală.

Iar se opriră cu toţii.

Ce erà la mijloc?

Ca oameni chibzuiţi, trebuiau să fie cu mare băgare de seamă şi să cerceteze bine mai 'nainte de a-l aruncà pe Păcală în Dunăre.

Unde să-l arunce? — mai la deal, de unde vine apa? — ori mai la vale, unde se duce?

Unii dedeau cu socoteală, că mai la deal e mai multă apă, fiindcă de acolo vine apa şi n'ar venì, dacă n'ar fi destulă.

www.dacoromanica.ro

Alţii însă erau de părere, că la vale e mai multă, fiindcă acolo se strânge apa, care vine dela deal, şi dacă l-ar aruncà mai la deal, cum vine apa şi tot vine, se scurge şi tot se scurge, s'ar pomenì că Păcală rămâne pe uscat, ese din sac şi— vai de capul lor.

Se adunară dar cu toţii de se sfătuiră, ca nu cumva să facă vre-o prostie, şi după multă sfătuire se înţeleseră să caute locul cât mai de vale, pentruca toată apa să se strângă în capul lui Păcală.

Pe când oamenii din satul lui Păcalá umblau să caute fundul Dunării cu prajina cea lungă, iată că vine un jelepar de vite, care duceà o cireadă de o mie de boi la târg, şi cum mergeà jeleparul dealungul malului, dă de sacul cu Păcală şi se mirà, cum s'ar mirà tot omul, când ar vedeà în calea lui asemenea lucru.

«Dar' tu, măi, — întrebà jeleparul, — cum ai intrat în sac şi ce cauţi în el?»

«N'am intrat, — răspunse Păcală, — ci m'au vârît alţii în el».

«Şi de ce te-au vârît?»

«Ca să mă arunce în Dunăre».

www.dacoromanica.ro

«Şi de ce să te arunce?»

«Eacă — păcatele mele! — răspunse Păcală, — fiindcă vreau să mă facă vornic şi eu nu vreau să primesc?»

«Şi de ce nu vreai, măi?»

«Apoi de! — zise Păcală. — Fiindcă nu e satul de a-i fi vornic».

«Şi de ce nu e?»

«Fiindcă are neveste multe, şi bărbaţii pleacă cu toţii la lucru de nu se mai întorc cu săptămânile şi vornicul rămâne el singur cu nevestele».

«Şi de ce nu vrei tu să rămâi cu nevestele?»

«Fiindcă sunt multe şi toate tinere şi sprintene ca furnicile şi nu pot să le stăpânesc».

Când auzi asemenea vorbe, jeleparul se mirà prea mult, fiindcă el bucuros ar fi fost vornic într'un sat ca satul lui Păcală.

«Măi, dar' prost mai eşti tu, măi! — grăi el. — Un om mai cuminte ar primi cu amândouă mânile».

«Un om mai cuminte e mai cuminte şi poate, când nu poate prostul, — îi răspunse Păcală. — Haid! — dacă te simţi destoinic,

www.dacoromanica.ro

intră în sac şi, când vei vedeà, că voiesc să te arunce în Dunăre, spune-le, că primeşti să le fii vornic».

«Şi ei mă vor primì oare pe mine?»

«Mai ales! — îi răspunse Păcală. — Cu amândouă mânile!»

Atât îi trebuì jeleparului, care nu se temea de nevestele din satul lui Păcală.

El deslegà dar' sacul, ca să easă Păcală, apoi se vârî el însuşi în sac.

Păcală răsuflà odată uşor de tot, strânse gura sacului, o legà bine, apoi, — p'aci îi fù drumul — nici că se mai oprì decât la cireada cea de boi, pe care o mânà acasă la el, în curtea cea largă, care puteà să-i încapă pe toţi.

Eară jeleparul din sac râdea în el, când se gândia, cum are să-i înşele pe proştii din satul lui Păcală, care nu ştiau, bieţii de ei, că nu mai e tot un prost ca dânşii în sac.

Râdeà însă mai ales, când simţià, că ei îl ridică pe sus, ca să-l ducă şi să-l arunce în Dunăre la locul, pe care-l găsiseră mai bine înfundat. Numai atunci, când simţì, că-i dau avânt, ca să-l arunce, abia atunci el strigà tare cât putù:

www.dacoromanica.ro

«Staţi, măi !»

Toţi se opriră cuprinşi de spaimă şi de mirare, fiindcă înţelegeau şi ei, că glasul, care răsună din sac, nu erà glasul lui Păcala.

«Lăsaţi-mă, — grăì jeleparul, — că primesc să vă fiu vornic».

«Auzi vorbă! — strigà cel mai cu socoteală dintre oamenii din satul lui Păcală, care erà chiar el vornic în sat, — îşi preface glasul, ca să nu-l mai cunoaştem, voieşte să ne mai fie şi vornic, ba te pomeneşti, c'o să ne spună, ca el nu e Pacala !›

«Apoi, că nici nu sunt !» — raspunse jeleparul.

Când auziră vorba aceasta, oamenii se supărară, mare minune cum se supărară, fiindcă îl văzuseră ei înşişi cu ochii lor, când îl vârîseră în sac şi ei înşişi cu mânile lor legaseră gura sacului, — şi, supăraţi cum erau, năvăliră cu toţii asupra lui, îl ridicara cu piatră cu tot şi — una ! doua ! — trei ! — bâldâbâc ! — îl aruncară în Dunare, ca nici neam din neamul lui sa nu mai poată eşì la lumină.

Şi, Doamne ! — cât se simţiau de uşuraţi, când văzură, că merge drept spre fundul

www.dacoromanica.ro

Dunării, că nu mai ese la iveală şi că apa curge mereu dela deal la vale şi se îngramădeşte asupra lui.

Eară Păcală şedeà în cerdacul casei şi se uità la carul cel cu patru boi, care intrà în curtea lui cea largă şi plină de vite frumoase.

«Staţi, măi!» — strigà omul cel cu socoteală. — «Staţi!» — strigà încă odată.

«Ho — staţi!» — strigară toţi oamenii din satul lui Păcală, când le văzură ochii ceea-ce mintea nu puteà să le înţeleagă, şi se opriră cu toţii şi rămaseră încremeniţi în loc.

«Dar' tu, măi, cum ai ajuns aici?» — întrebà vornicul satului.

«Aşa-i, — ziseră cu toţii, — cum ai ajuns tu aici?»

«Mare lucru?!» — raspunse Păcală. — «Cum să fi ajuns, dacă nu tot cum aţi ajuns şi voi, venind de acolo până aici?»

«Dar' tu eşti mort, măi! te-am aruncat în Dunăre!»

«Aş'!» — grăi Păcală. — «Apa Dunării e rece şi te face mai sprinten decum ai fost».

«Mare minune!» — strigară oamenii. — «Cu ăsta nu e chip s'o scoţi la capăt. Îl

www.dacoromanica.ro

aruncì legat de o piatră de moară în Dunăre, şi se întoarce mai degrabă decât tine acasă».

«Dar' vitele cele multe şi frumoase de unde le ai?» — întrebară ei.

«De unde să le am, — răspunse Păcală, — dacă nu de acolo, unde m'aţi lăsat voi?»

«Dar' cine ţi le-a dat?»

«Cine să mi-le dea? — Le-am luat eu: ia omul cât poate, şi ce nu poate luà, mai lasă şi pentru aţii».

Atât le trebuì oamenilor din satul lui Păcală! Aşa cum erau adunaţi la casa lui Pacală, plecară cu toţii înapoi la Dunăre şi nu mai stetera la sfat, ci se aruncară ca broaştele-bâldâbâc! bâldâbâc! care mai de care mai iute în valuri, ca să ia fiecare cât poate, iar nevestele lor rămaseră pe ţărmure, aşteptându-şi fiecare bărbatul cu turma de vite.

Erà, se înţelege, şi popa între dânşii, şi fiindcă popii sunt mai lacomi ca alţi oameni, el se repezì mai tare decât ceilalţi şi sarì unde erà mai afundă apa, dar' potcapiul tot îi rămase pe deasupra.

Preoteasa, care stetea pe ţărmure, laco-

www.dacoromanica.ro

mă şi ea, văzând potcapiul, credea că n'are popa destulă vîrtute, ca să se cufunde, şi că vor luà alţii toate vitele mai înainte de a fi ajuns şi el la fund.

«Mai la fund, Parinte! — strigà dar', — mai la fund! că acolo sunt cele coarneşe!»

A şi intrat popa cât de afund, dar' nici nu s'a mai întors nici el, cum nu s'au mai întors nici ceilalţi.

Aşa a rămas Păcală cel mai harnic, cel mai de treabă, cel mai vrednic om în satul lui, fiindca de! erà numai el sigur şi nevestele.

Cine o ştie mai departe, mai departe are s'o spuna.

www.dacoromanica.ro

PETREA PROSTUL

A fost ce-a fost: dacă n'ar fi fost, nu s'ar povesti.

A fost odata un om, care erà bogat de nu-şi mai ţinea seama bogăţiilor. Aveà ogradă largă de se puteau învârti în ea de şapte ori câte şapte care cu patru boi, iar împrejurul ogrăzii erau case cu largime, hambare şi şuri, grajduri şi şoproane şi fel de fel de alte olate; aveà ţarini întinse, vii şi livezi, crânguri şi fâneţe; aveà boi de jug şi cai de ham o mulţime, vaci cu lapte cireadă întreagă, turme de porci, de oi şi capre; nici că se poate spune ce n'avea, căci în belşug îi erau toate. Pe deasupra îi mai făcuse Dumnezeu parte şi de trei feciori, tot unul şi unul: cel mai mare

www.dacoromanica.ro

numai el ca el, cel mezin să-i cauţi pereche, iar cel mai mic, Petrea, şi mai prostănac, căci, de! — ori şi cât ar fi trăit în lume, el tot mai mic, tot prâsle rămânea.

S'a nimerit, că omul acela, aşa bogat, cum erà, a trăit, ca toţi oamenii, cât i-a ţinut firul vieţii, apoi a murit lăsând cu limbă de moarte, ca cei trei feciori ai lui să împartă bogăţiile rămase frăţeşte şi fară de gâlceavă între dânşii.

«Hm! Ce-i aia!? — întrebă Petrea nedumirit. — Cum se face când se împarte frăţeşte?

«Cum se face? — răspunse fratele cel mare, care erà şi mai cuminte.—Foarte uşor se face! Impărţeala frăţească: iai din toate câte trei, zici: «Una mie, una ţie şi una lui» şi bagi de seamă, ca toate trei să fie la fel. — Ai înţeles?».

«Am înţeles, — grăi Petrea dumirit. — Iai, zici şi ţii odată cu capul să fie la fel.»

«Pentruca, — adăugă fratele mezin, tot cu minte şi el, — nici înşelat să nu fii, nici pe altul să nu înşeli.

«Nici, nici!» grăi iar Petrea acum de tot dumirit.

www.dacoromanica.ro

După ce i-au făcut dar tatălui lui o înmormântare cum se cuvenea unui om de seama lui, cei trei fraţi se apucară să facă împărţeala frăţească a moştenirii ce le rămăsese dela dânsul, «una mie, una ţie şi una lui».

E însă mai greu s'o faci decât s'o zici.

Lasă că erau atât de multe şi de deosebite lucrurile, pe care aveau să le împartă, încât ei steteau şi se uitau zăpăciţi unul la altul, neştiind de unde să înceapă şi cum să urmeze, dar mai erà şi alta.

«De! — zise Petrea. — Toate sunt ale noastre şi-o să le împărţim cum le vom fi împărţind; unde pun eu însă pe ale mele?»

«Aşa e! — grăiră ceilalţi doi fraţi, cel mare şi cel mezin, care erau mai cu minte. — Unde să le pună fiecare pe ale sale?»

Erà lucru apropiat de mintea omenească, că au să împartă, înainte de toate curtea cea mare şi largă, ca să aibă fiecare unde să pună pe ale sale.

Cum s'o împartă însă?

«Cât mie, atât ţie şi atât lui», — zise Petrea, care ţineà să se 'mplinească 'ntocmai voinţa tatălui său şi ştià acum, ce fel să face împărţeala frăţească.

www.dacoromanica.ro

După multă bătaie de cap fraţii luară între dânşii înţelegerea, ca cel mai mare, ca mai mare, să se aşeze la dreapta, Petre, ca cel mai mic, să treacă la stânga, iar cel mezin, ca mezin, să rămâie la mijlocul ogrăzii, apoi începură, mergând Petrea şi fratele mai mare spre mijloc, iară fratele mezin spre Petrea, să-şi măsoare fiecare cu pasul său partea, «unu eu, unu tu şi unu el». Când Petrea ajunse pept la pept cu fratele său mezin, împărţeala erà făcută şi avea fiecare, unde să pună pe ale sale.

Mai rămâneà, nu-i vorba, neîmpărţită bucata dela mijloc, până la partea fratelui mai mare, dar pe aceasta, ca să nu fie gâlceavă, au împărţit-o fraţii mai mari între dânşii.

«Aşa! — graì Petrea, — şi-a facut fiecare partea dreaptă: hai la celelalte».

«Haid'! — zisera fraţii lui.

Fiindcă găinile alergau în toate părţile şi nu ţineau seamă de împărţeala facută, ci râcăiau şi ici, şi colo, hotărâră să le 'mpartă, ca să ţie fiecare pe ale lui în partea lui.

«Una mie, una ţie şi una lui», — nu e nimic mai uşor. Rămase însa în cele din urma un cocoş: ce să faca cu el?

www.dacoromanica.ro

Ba că mie, ba că ţie, ba că lui...

«Haid' să-l tăiem, să-l jumulim, să-l frigem şi să-l mâncăm!» — grăi Petrea.

Mai frăţească împărţeală nici că s'ar fi putut.

Li tăiară dar gâtul, îl jumuliră, îl traseră în frigare şi-l fripseră.

«Staţi! — strigă acum Petrea. — Fiindcă fui mai 'nainte la margine, lăsaţi-mă acum pe mine la mijloc».

«Bun! — zise fratele mai mare şi-apucă el o pulpă, fratele mezin altă pulpă, iar lui Petrea îi rămase târtiţa, — el o aripă cu o parte din pept, fratele mezin altă aripă cu cealaltă parte din pept, iar lui Petrea îi rămase gâtul, pe care e, precum se zice, atâta carne, că nu e nimeni în stare s'o ciugulească toată.

Porniţi odată aşa, aşa au şi dus-o strună înainte şi le-au împărţit toate câte erau în casă şi 'mprejurul casei, şi raţe, şi gâşte, şi curci, şi oi, şi capre, şi porci, şi cai, şi boi, şi unelte de tot felul, şi lucruri din casă, zile 'ntregi dearândul au tot zis «una mie, una ţie, una lui» şi şi-a făcut fiecare partea dreaptă, cum se cuvine între fraţi.

A rămas în cele din urmă să facă îm-

www.dacoromanica.ro

părţeala casei, a hambarelor şi a şurilor, a grajdurilor şi a şoproanelor şi a celorlalte olate ce mai erau împrejurul ogrăzii celei mari.

«Asta e asta! — grăi fratele cel mai mare şi mai cu minte. — Cum să 'mpărţim casa, care e mare, frumoasă şi cu multă lărgime, dar una singură!?

«Asta e, vezi, asta! — grăi şi fratele mezin. — Cum să-şi iee fiecare partea?»

Petrea se uită mirat când la unul, când la altul.

«Cum!? — zise el. Tot cum le-am împărţit şi pe celelalte: una mie, una ţie, una lui şi bagi de scamă, ca să fie la fel».

Au sucit-o fraţii şi au învârtit-o, s'au gândit şi s'au socotit, au chibzuit şi au răschibzuit şi în cele din urmă au ajuns, ca oameni cu minte, să înţeleagă, că tot nu le rămâne decât să dărâme casele şi hambarele, grajdurile şi şoproanele, şurile şi celelalte olate şi să-şi facă fiecare partea din toate, «una mie, una ţie şi una lui».

S'au pus dar pe muncă grea şi au asudat şi azi, şi mâine, şi poimâine, dar nu s'au lăsat până ce n'au făcut împărţeala frăţească.

www.dacoromanica.ro

«Halal să ne fie! — grăi fratele cel mare şi mai cu minte. Mult a fost; puţin a rămas: să ieşim acum la ţarini şi la livezi, la vii şi la crânguri, la fâneţe şi la imaşuri».

«Să ieşim! — grăi fratele mezin.

«Să mergem! — grăi Petrea, care înţelegeà şi el, că numai asta mai rămâne.

Nu-i însă chip să-i împaci pe oameni când au să împartă ceva între dânşii. Chiar fraţi să fie, ei se gâlcevesc pentru te miri ce lucru de nimic când li se pune ceva de-a curmezişa.

Au eşit ce-i trei fraţi şi-au început să-şi măsoare după rânduiala făcută odată cu paşii săi partea, «una mie, una ţ'e şi una lui». Au împărţit şi via butuc cu butuc, şi livezile pom cu pom, şi crângurile copac cu copac şi tufă cu tufă, dar, când au ajuns la imaşul, undè păştea cireadă de vaci, s'au încurcat. Au făcut, nu-i vorbă, împărţeala vacilor şi a viţeilor, tot «una mie, una ţie şi una lui,» «unul ici, unul colo şi unul dincolo.» Mai erà însă şi taurul, ăsta singur el în întreaga cireadă, şi taur — să-i tot cauţi perechea şi să tot alergi şi să n'o poţi găsì, şi mare, şi lat în piept, şi puternic în cerbice, şi cu capul mic, şi cu coarnele mari

www.dacoromanica.ro

şi ţapoşe, şi cu nişte ochi mari, încât să te uiţi în ei şi s'o rupi la fugă. S'alergi pe la toţi împăraţii şi asemenea taur n'o să găseşti.

«Dar cu ăsta ce facem?» — întrebă fratele, mai mare care ştia, ce va să zică un taur frumos, — falâ în lume — nu altă.

«Asta-e, vezi, ce facem cu ăsta!?» grăi fratele mezin, care ştia şi el.

«Ce să facem!? — răspunse Petrea. — Ce am facut cu cocoşul: îl tăiem, îl jupuim, frigem şi-l mâncăm.»

«Ferit-a sfântul! — strigară cei doi fraţi mai mari într'un glas. — Cocoşul e cocoş, iar taurul e taur!»

Ba că da, ba că nu; mai unul una, mai altul alta: ţinea fiecare ca taurul să rămâie întreg şi să fie al lui şi numai al lui, şi s'ar fi încăierat în cele din urmă fraţii dacă nu i-ar fi dat Dumnezeu lui Petrea un gând bun.

«Ştiţi ce!? — grăi dânsul. — S'o lăsăm la un noroc. Să ne zidim fiecare câte un grajd şi, când grajdurile vor fi gata, să-i dăm taurului drumul: în al căruia grajd va intrà, al aceluia să fie!»

www.dacoromanica.ro

«Aşa să facem!» — ziseră ceilalţi doi, care nu se îndoiau nici unul. nici altul, că va şti să potrivească lucrurile aşa, ca taurul în grajdiul său să intre.

Fratele cel mai mare, isteţ mare minune, căută dar pe cei mai vestiţi zidari şi meşteri de tot felul şi se învoi cu ei, ca să-i zidească un grajd frumos cum n'a mai fost, cu fel de fel de turnuleţe şi floricele, încât taurul să alerge cu ochii închişi la el după ce-l va fi văzut.

Fratele mezin nu se lăsă nici el mai pe jos, ci trase cu ochiul, ca grajdiul să-i fie pe cât se poate mai şi mai decât al fratelui său mai mare.

Petrea, prostănac, cum erà, trăgea şi el cu ochiul şi stătea buiguit, nu ştià cum să înceapă, cum să urmeze mai departe şi amânà lucrurile de azi pe mâine. De geaba-i dedeau zor ceilalţi doi, căci el zicea mereu: «Grija mea! — De mine să nu vă doară capul!»

După ce fraţii mai mari îşi isprăviră fiecare grajdul, mare frumuseţe amândouă, încât nu mai ştiai ce să zici, ei nu mai voiră să aştepte şi nu-i rămase lui Petrea decât

www.dacoromanica.ro

să-şi facă şi el în pripă ceva ce seamănă a grajd. Se duse dar în crângul lui, tăiè câţi-va copaci, încărcă vre-o trei care de crăci cu frunzar şi-şi alcătuì în pripă un fel de covergă cu pereţii de frunzar şi cu acoperişul de şovar verde.

Râdeau fraţii lui în pumni, dar şi lui îi râdea inima de bucurie când se uità la verdeaţa cea frumoasă.

Dar când au adus taurul şi i-au dat drumul la mijloc, între cele trei grajduri, şi l-au lăsat să-şi aleagă după plac adăpostul!?

Erà zi de vară, caldă şi cam cu zăduf; musculiţele de tot felul deteră din toate părţile năvală asupra bietului de dobitoc, care clătinà mereu din cap şi se apărà, cât puteà, făcându-şi vânt cu coada. Orişicât de frumos şi de puternic, el tot fire de bou aveà şi nu vedeà nici turnuleţele, nici floricelele, ci se plimbă câtva timp mai încoa, mai încolo prin curte, apoi o luă drept spre umbra de verdeaţă şi intră în coliba lui Petrea, dar intră, încât nici cu biciu de foc nu l-ai mai fi putut scoate.

Cei doi fraţi, cel mare şi cel mezin, rămaseră 'ncremeniţi, arşi, fripţi.

www.dacoromanica.ro

«Prost dobitoc! — grăi cel mai mare. Care va să zică — s'a mântuit: a intrat, Petre, la tine şi al tău e».

«Asta e, vezi, asta! — grăi cel mezin. A luat-o prosteşte şi n'ai ce să-i mai faci».

Nu degeaba se zice, că prostul şi norocul umblă pe acelaşi drum şi la tot pasul se întâlnesc.

Mare cătran pe cei doi fraţi mai mari când îl vedeau pe Petrea fălindu-se cu taurul lui! Lasă că râvneà fiecare la el, dar nic că erà aşa frumuseţe de taur pentru mutra unui prostănac ca Petrea. Ce să facă el? — cum să-i poarte de grije!?

«Măi, Petre, — grăi fratele mai mare. — Hai să facem una, ca să fie făcută: dă-mi taurul mie, că-ţi dau pentru el a patra parte din partea mea».

«Atâta dau şi eu, ca să mi-l dai mie! — strigă fratele mezin, — că om sunt doară şi eu».

Petrea se uită zăpăcit când la unul, când la altul din fraţii lui. Ar fi dat, ca să nu fie gâlceavă, cu dragă inimă taurul, dar nu ştià, căruia dintre amândoi să-l dee, căci împărţeala fusese făcută frăţeşte şi a patra

www.dacoromanica.ro

parte a unuia erà întocmai a patra parte a celuilalt.

«De! — ce să fac? zise el. — Care dă mai mult, acela să-l aibă şi să-l stăpânească».

«Dau jumătate!» strigă fratele mai mare.

«Dau şi eu tot jumătate!» strigă cel mezin.

«Dau trei pătrimi!» strigă iar cel mare.

«Dau şi eu tot atât! se îndărătnicì cel mezin.

«Dau tot ce am!»

«Dau şi eu!».

Aşa sunt oamenii când se îndrăcesc: chiar fraţi să fie, nu se dau, nu se lasă, şi dacă fratele cel mai mare şi-ar fi dat şi căciula pe deasupra, şi-o dedea şi cel mezin pe a lui. Pace şi înţelegere frăţească nu mai erà cu putinţă decât dacă Petrea-şi păstrà taurul.

Ba nici aşa.

De câte-ori Petrea-şi scotea taurul la păşune şi fraţi-l vedeau, cearta erà gata.

Erà destul ca fratele mezin să se uite la el pentru ca fratele mai mare să se facă pară de foc şi să-i strige.

«Ce te uiţi aşa!? — Degeaba, că nu e al tău!».

«Dar nici al tău!» — răspundea fratele

www.dacoromanica.ro

mezin, iar de acolo înainte cearta se înteţia şi se nădea, încât îi prindea noaptea ocărindu-se unul pe altul.

Iar dacă nu se uită fratele mezin la taur şi se făcea, că nu-i pasă, fratele mai mare crăpà de necaz şi strigà:

«Nu-l vezi? — chiorule!»

«Las' că-l vezi tu» — îi răspundea celalt şi iar se înteţia şi se înnădea cearta.

«Vai de maica mea! — îşi zicea Petrea. — Mare pacoste taurul acesta! — Ce să fac cu el, ca să scap de gâlceavă!? — Tot mai bine ar fi fost să-l tăiem, cum am zis eu».

Vai ar fi fost însă de capul lui, dacă s'ar fi încumătat să-i pună cuţitul în piept, căci l-ar fi făcut miş-fărămiş fratele mai mare şi cel mezin.

«Am, — zise el, — să-l duc la târg şi să-l vând, ca să scap de el, celui ce-mi va da mai mult».

Aşa a şi făcut.

Intr'o dimineaţă, când l-a scos la păşune, nu l-a mai oprit la vaci, ci a plecat cu el la târg, ca să-l vândă.

Petrea la târg! — Mare încurcătură! — Să-i zici «prostul târgului» şi nu alta.

www.dacoromanica.ro

Nu mai fusese adecă Petrea la târg, nu ştià, ce e târgul şi cum se târguiesc oamenii: ştià numai aşa, din auzite, că la târg e multă lume şi încă mai multă vorbă, că unul întreabă, iar celălalt dă răspuns şi că cel ce vrea să vândă mai scade din preţ, dacă nu i se dă cât cere.

«Las' pe mine, că ştiu eu, — îşi zise el. — Pe mine n'are nimeni să mă prostească.»

Apucând drumul de ţară, care ducea spre târg, el mergea a'ndelete ca omul care n'are grabă şi ştie să-şi facă treaba, taurul înainte şi el pe urma lui, taurul mugind din când în când, iar el ici şuerând, ici cântând din frunză.

Dela o vreme începù să întâlnească oameni, care se întorceau dela târg.

«Bun întâlnit, vere! — îi zise unul mai doritor de vorbă. — Frumos taur! — Îl duci la târg? — Ţi-e de vânzare? Ce ceri pe el?»

«Hait! — am sosit în târg!» — îşi zise Petrea... Acum ţine-te bine şi nu te da.»

«Mulţam Dumitale! — îi răspunse apoi drumeţului. — Mi-e şi-l duc şi cer o mie de lei şi o sută de gologani şi zece parale, — şi cer atât, ca să am de unde să mai las».

www.dacoromanica.ro

«Mulţi bani, dar şi taurul e frumos», — îi răspunse omul, care n'avea gând să cumpere, şi-şi căută de drum.

Peste puţin se întâlnì Petrea cu alt om.

«Aşa-i la târg: unul pleacă şi altul vine», — îşi zise el.

«Frumos taur! — grăì şi acesta. — Ţi-e de vânzare şi-l duci la târg: ce ceri pe el?»

«Nouă sute nouă-zeci şi nouă de lei şi nouă-zeci şi nouă de bani şi nouă parale, răspunse Petrea, ca să arate, că ştie să se se târguiască.

Drumeţul se uită cam cu coada ochiului la el şi-şi căută de drum.

Iar se 'ntâlnì apoi Petrea cu alt drumeţ şi cu iar altul, la fiecare pas cu câte unul, cu mulţi de-a rândul, şi toţi ziceau, că e frumos taurul şi-l întrebau, ce cere pe el, iară el, om, care ştie să se târguiască, scădea mereu din preţ şi-a tot scăzut până ce nu mai aveà ce să scadă.

«Mare bucluc pe capul meu taurul acesta! — îşi zise el amărît. — Toţi întreabă, dar nici unul nu stă la târg. Ce va fi având taurul acesta de nu vreà nimeni să-l cumpere!?»

www.dacoromanica.ro

Ar fi fost în cele din urmă 'n stare să-l dee şi de pomană — numai să scape de el.

Iată, în sfârşit, şi unul, care voia în adevăr să-l cumpere.

Acesta se sucì, se 'nvârtì 'mprejurul taurului.

Se uită la peptul lui şi zise «Frumos pept!»

Se uită la cerbice şi zise «Minunată cerbice.»

Se uită la cap şi la coarne şi zise. «Aşa cap şi aşà coarne — mai înţeleg şi eu! — Ei, ce să-ţi dau pe el?»

«Un leu, — răspunse Petrea, — şi un gologan şi o para: nu mai am din ce să scad».

Omul se uită încruntat la dânsul.

«Spune vorba de om cu minte, — îi zise, — şi nu-ţi bate joc de mine. Prea e frumos taurul, ca să mi-l dai cu aşà preţ şi să vede că vrei să mă iei drept cine ştie cine».

«Ahaha! — îşi zise Petrea înviorat. — Ştiu acum şi eu, de ce nu vreà nimeni să-l cumpere: prea e frumos, şi se tem, precum se vede, toţi, ca să nu le fie pricină de gălceavă, cum mi-a fost mie, la casă».

«Să vii mai târziu, — îi zise apoi omului, c'o să ne 'nţelegem.»

www.dacoromanica.ro

După ce apoi omul îşi urmă drumul şi se mai depărtă, făcù Petrea ce făcù şi rupse unul din cele două coarne, ca să nu mai poată zice nimeni, că ele sunt prea de tot frumoase.

«Frumos taur! — grăi un trecător. Păcat, că are numai un corn.

Iar făcù Petrea ce făcù şi-l rupse şi pe acesta, ca să nu se mai oprească ochii lumii asupra lui.

Mai merse cât mai merse aşà cu taurul ciut şi ciuf. Călcà ţanţoş şi-şi purtà nasul în vânt ca omul, care a ştiut să facă treabă bună. Acum însă drumeţii treceau înainte fără ca să-l mai întrebe, dacă vinde ori nu taurul şi cât cere pe el.

«Se vede ca-i supără urechile cele mari, care atârnă de să văd cât colo,» zise el şi-i tăiè taurului mai întâiu urechia dela dreapta, apoi cea dela stânga, ba în cele din urmă şi coada ca, să nu-i mai atârne nimic.

Te prindea mila când te uitai la bietul de dobitoc ciopârtit şi pocit, dar Petrea mergea tot ţanţoş în urma lui, căci ştià, că nimeni n'o să mai zică şi acum, că prea e frumos, nimeni n'o să se mai gâlcevească pentru el.

www.dacoromanica.ro

Nu-l mai întrebà însă nici acum nimeni, care e preţul, la care ţine, şi i se urâse omul să-l tot ducă şi să meargă după el.

«Păcatele mele! îşi zise el. Ce-a căzut taurul acesta năpaste pe capul meu!? Imi vine să-i dau una 'n cap, ca să se mântue, odată!»

N'a făcut-o aceasta, dar, ca să-l mai dreagă, a potrivit-o cum a putut-o şi l-a spetit de unul din picioarele de din napoi, încât călcà biata vită şoldiş şi abia se mai mişcà de ici până colo.

Drumul de ţară treceà când printre ţarini, când printre livezi şi fâneţe, când iar printre crânguri şi păduri cum trec toate drumurile, care duc departe. Sosind acum iar la o pădure bătrână, codru-nu alta, taurul, chinuit cum erà, s'a oprit în umbra unui copac bătrân şi noduros, s'a lăsat jos şi n'a voit să meargă înainte.

«Bună şi asta,—zise Petrea,—că obosit sunt acum şi eu şi zor prea mare nu avem. Aşa e când mergi la târg: mai mergi, mai te opreşti, ca să faci popas, şi iară mergi şi iar te opreşti, că vreme e destulă pentru omul, care n'are altă treabă.»

www.dacoromanica.ro

Erà aşa cam prin amurgul serii, şi se pornise vântul, încât fremătà codrul.

Copacul cel bătrân şi noduros pare-mise că erà scorboros, căci începù să scârţie din când în când în bătaia vântului, şi de câteori scârţâià se porneà din el un sunet parc'ar fi scuturând cineva de undeva o pungă de bani.

Petrea trase cu urechea.

Lihnit, cum erà, să-şi vândă taurul, ca să scape de el, erà în stare să intre în târg şi cu copacii din codru.

«Mare minune! — îşi zise. Te pomeneşti că e fermecat copacul acesta, copac năsdrăvan, care vorbeşte pe scârţâite! Nu cumva-ţi vine să cumperi taurul de s'a oprit tocmai aici la tine?» întrebă dânsul.

«Scârţi! — scârţi!» — făcù copacul clătinat de vânt, şi iar s'auzì ceva par'că s'ar fi scuturând o pungă cu bani.

«Cum ai zis!? — grăi Petrea. — Marţi,— Marţi!?—Să ţi-l dau, că-mi dai banii Marţi?»

«Scârţi! — scârţi!» — făcù iar copacul.

«Bine, fie şi Marţi, — grăi Petrea. Se fac daraveri şi pe aşteptare şi mare lucru nu e să aştept până Marţi. Vorba omului e

www.dacoromanica.ro

vorbă: un leu, un gologan şi-o para, şi vin Marţi să-mi iau banii.»

«Scârţi, scârţi, scârţi!» — făcù copacul şi-a treia oară, şi de aci înainte puteà Petrea să se'ntoarcă cu gândul împăcat acasă.

S'a şi întors liniştit şi a'ndelete ca omul, care şi-a făcut treaba şi ştie, că nu mai are nici o grije.

A dat însă de dracul după ce a ajuns în faţa fraţilor săi.

Se bucurà, ce-i drept, cel mare că n'o să mai poată vedeà cel mezin taurul, cel mezin, că cel mare n'o să-l mai poată vedeà, şi se bucurau amândoi, că nu-l mai are nici Petrea, care se bucurà şi el, c'a scăpat de gâlceavă: au sărit însă amândoi fraţii ca înţepaţi de vespe când au aflat, cui i-a fost vândut taurul.

«Auzi — prostul târgului, — strigară ei. Curat ca în poveste, să intre în vorbă cu copacii dela marginea drumului şi să părăsească aşa frumuseţă de taur zicând, că l-a vândut!»

«Las pe mine, că ştiu eu ce-am făcut!» răspunse Petrea tare încredinţat, c'o sa-şi ià banii, preţul taurului.

www.dacoromanica.ro

S'a şi dus Marţia viitoare, cum fusese vorba, ca să şi-i ceară, dar copacul făceà şi acum, «scârţi, scârţi!»

Imprejurul copacului erau risipite ciolanele taurului, pe care-l mâncaseră, precum se vede, lupii.

«Cum ai zis!? — grăì Petrea. Iară Marţi, — altă Marţi!? Taurul l-ai mâncat, precum văd, până la ciolane şi cu banii mă amăni!? Haid, fie şi asta! Te mai aştept, că pe aşteptate ţi l-am dat, dar să ştii, că Marţia viitoare nu mai vin cu mâna goală, ci iau cu mine securea şi ori îmi iau banii, ori te tai — parc'că n'ai mai fi stat în picioare.»

Aşa a şi făcut.

Marţia viitoare a luat cu el securea, un securoiu, nu glumă, şi, fiindcă copacul tot scârţâia şi numai scârţâià şi acum, Petrea s'a suflecat, şi-a mai strâns cureaua dela brâu şi dă-i cu securea, dă-i cu toată vîrtutea, ca să-l crape şi să-l doboare ca pe un nemernic, care nu se ţine de vorbă.

Copacul acela erà scorburos, şi-un nenorocit oarecare, cine-o fi fost, fugind, pe semne, de niscai-va duşmani, care-l urmăerau, şi neputând să-şi ducă cu sine co-

www.dacoromanica.ro

morile, le-a ascuns în scorbură cu gândul de a venì apoi — aşa mai pe furiş — ca să şi le ià. Se vede însă, că n'a mai putut să se întoarcă, de oarece, crăpând copacul la loviturile de secure, deodată începură să se verse din el bani, tot galbeni cu zimţii neatinşi, noui, nouţi şi sclipitori parcă ar fi ieşind chiar acum din tipar.

«Aşa mai vii de acasă! — grăì Petrea mulţumit. Acum ne mai ajungem la vorbă. Ne cam încurcăm, ce-i drept, că n'ai precum, se vede, mărunţiş, dar o s'o descurcăm şi asta!»

El luă apoi din grămadă un galben şi plecă cu el acasă, pentruca să-l schimbe, să-şi ià leul, gologanul şi paraua şi să se întoarcă dup'aceea, ca om cinstit, cu restul.

Fraţii lui, cel mai mare şi cel mezin, se uitară zăpăciţi unul la altul când aflară, cum a dat el de bani. Vedeau ei, că în scorbura copacului e o comoară şi că mare prostie a făcut Petrea de n'a luat-o întreagă de acolo.

«Măi! Tare eşti prostănac! îi zise fratele mai mare. Nu vezi tu, că copacul nu s'a târguit cu tine, ci ţi-a zis să vii Marţi şi

www.dacoromanica.ro

să iei drept preţ al taurului tot bănetul ce vei fi găsind!?»

Cam aşa i se păreau şi lui Petrea lucrurile, căci copacul în adevăr nu se târguise.

«Dar e mult bănetul, foarte mult!» grăi dânsul.

«Mult, puţin, cât o fi, — întâmpină fratele mezin: — norocul nostru e! Fiindcă taurul erà singur şi nu l-am putut împărţi, am lăsat-o la un noroc, şi norocul e, că putem împărţi galbenii frăţeşte, cum a lăsat cu limbă de moarte tata, fie iertat. «Unul mie, unul ţie şi unul lui!»

Asta o înţelegeà şi Petrea: dac'aşa a lăsat tata cu limbă de moarte, aşa trebuia să fie.

Şi-au înjugat dar fraţii boii, fiecare la carul său, şi au plecat să împartă comoara, s'o ridice şi să-şi aducă fiecare partea acasă.

Haide-haide, încetişor cum se merge cu carul cu boi, numără apoi: «Unul mie, unul ţie, şi unul lui», cu băgare de seamă, ca nici să nu înşeli, nici înşelat să nu fii, mai răsufli puţin, mai schimbi o vorbă:

www.dacoromanica.ro

pe înserate plecaseră, iară, când s'au pornit cu carele încărcate de galbeni spre casă, eră în amurgul dimineţii şi se mai porniseră şi alţii la drum.

«Am păţit-o! — grăi fratele mai mare când zări un şir de care ce veneau din cealaltă parte spre dânşii. Te pomeneşti, că prind de veste că avem bani în care şi ne omoară, ca să ià banii dela noi. Voi să nu fiţi însă proşti, ci să le spuneţi, dacă vă vor fi întrebând, că aveţi în car fie porumb, fie mălaiu mărunţel, fie orz pentru păsări.›

«Aşa o să facem?» — răspunse fratele mezin.

Întâlnindu-se apoi cu drumeţii, aceştia le deteră, cum se obişnuieşte între oameni, bineţele cuvenite şi-i întrebară, de unde, până unde şi ce duc în care.

«Eacă nişte porumb,» — minţi fratele mai mare.

«Eacă nişte mălai mărunţel,» — minţi fratele mezin.

Petrea însă nu mai minţise încă în viaţa lui, nu ştià să mintă nici acum şi nu ştià, ce să răspundă.

www.dacoromanica.ro

Ca să nu supere însă pe fraţii lui, el o scăldă în două ape.

«Bani buni, — răspunse el, — aşa ştiu eu, dar nenea zice să vă spun, că e orz pentru păsări.»

«Bani buni să iei pentru el!» răspunsără drumeţii căutându-şi de drum.

Ce să le vadă apoi ochii după ce au sosit acasă.

In carul fratelui mai mare erà porumb şi numai porumb, în carul fratelui mezin erà mălaiu mărunţel şi numai mălaiu mărunţel, ear în carul lui Petrea rămăsesără întregi şi neatinşi galbenii, pe care-i încărcase.

Cei doi fraţi mai mari rămaseră uitându-se cu buzele umflate unul la altul. Ştie însă omul deştept să iasă din ori şi ce încurcătură.

«Vezi tu, măi, ce e norocul când se ţine de capul omului! — zise fratele mai mare. Ce am face noi cu atâta bănet, dacă n'am avea ce să mâncăm. Ca să nu murim de foame, Dumnezeu a rânduit că unul să aibă porumb, altul mălaiu mărunţel, iar al treilea bani, ca să le împărţim frăţeşte toate. O baniţă mie, una ţie şi una lui!

www.dacoromanica.ro

«Cum a lăsat tata cu limbă de moarte,» grăi Petrea, care înţelegea şi el, că aşa are să se facă.

Se puseră dar din nou la împărţeala.

Când colo... caută încoa, caută încolo, scocioreşte, răstoarnă-le toate de-a valma, fă-le val vârtej : n'aveau şi n'aveau la casa lor baniţă, cu care să măsoare.

«Haid ! — îi zise fratele mai mare lui Petrea, — dă fuga în vecini, la popa, şi roagă-l să ne împrumute până pe însărate baniţa lui. Să nu te pună însă păcatele să-i spui, că avem şi bani de împărţit, că te pomeneşti, că se pune la pândă şi-i hapsin popa de face ce face, ca să rămânem fără de ei.»

«Mie-mi spui ! ? — răspunse Petrea. Las' pe mine, că ştiu eu, cum să-l iau pe popa !»

Pe aci-i fu apoi drumul, cu un picior în prag şi cu altul la portiţa popii.

«Să ne dai, — zise, — până pe'nserate cu împrumut baniţa, cá ţi-o dam cu camátá cu tot, dar să nu crezi, cá sunt nişcai-va bani ceeace măsuram cu ea. E porumb şi malaiu mărunţel şi ce-o mai fi.»

Popa îi dete baniţa şi ramase pus pe

www.dacoromanica.ro

gânduri. Nu i se parea lucru curat vorba cu banii. De! — îl ştià pe răposatul om bogat, şi mare minune n'ar fi fost sa le fi lasat feciorilor sai vre-o comoară, pe care o împart cu baniţa mea între dânşii.

«De! — mai ştii!? — îşi zise. Nici cu gândul n'ai gândì, de unde-ţi sare iepurele. Ia sa-mi caut eu de treabă.»

Un rând dar, două umplură şi deşertară fraţii şi cânele începù sa latre, — aşa mai rar, apoi tot mai înteţit şi în cele din urmă parcă l-ar fi apucat ceva cu totul de aproape. Nu mai ramânea îndoiala, că e prin apropiere cineva, care dă năvală şi nu vrea o data cu capul să o iee înapoi.

«Teamă mi-e, Petre, — zise fratele mai mare, — cá iar ai facut vre-o prostie şi popa sta la pândă, că latratul asta nu-i a bine: ia du-te şi vezi, ce e şi cum.»

Petrea ieşì într'o săritura şi, ieşit, rămase cu gura căscată.

Ce erà adecă.

Popa, ne mai putându-şi stăpânì râvna, în adevăr ieşise, ca să stee la pândă. Când erà însă să treacă peste gardul de pari, l-a zărit cânele şi a sărit la el. Dă cânele

www.dacoromanica.ro

să-l tragă jos, dar dă şi popă să sară înapoi şi, cum erà cuprins de spaimă, şi-a perdut sărita, a căzut într'un par şi-a rămas înfipt în el ca într'o ţeapă, încât se sbătea ca vai de el dând din mâni şi din picicioare.

«Aoleo! — strigă Petrea şi, om milos, alergă să-i vie înt'ajutor şi să-l scoată cumva din ţeapă.

Popa se zbătea însă ca scos din minţi şi cu cât mai rău se zbătea, cu atât mai adânc intrà parul ascuţit în el. Când Petrea sosì la el, parul erà intrat adânc de tot şi abia mai putù să prindă vorbele :

«Sai, taică, şi mă scapă, că n'o să mai stau cât voiu mai trăì la pândă !»

Nici n'a mai stat, că acolea i s'au înfundat zilele.

«Am păţit-o ! — strigă Petrea cuprins de groază după ce se întoarse la fraţii lui. — A murit popa tras în ţeapă şi-o să ne scoată pe noi vinovaţi de a-l fi omorît.»

Fratele mezin, cuprins şi el de groază, luă ce-i căzù la îndemâna, sacul cu galbeni, în spinare şi-o pornì gata de fugă.

«Staţi, mai, — strigă fratele mai mare, care erà şi mai cu minte. — Aţi căpiat de-o

www.dacoromanica.ro

luaţi atât de-a razna!? Domol, cu chibzuială, că graba strică treaba! Să-l luăm pe popa de acolo, unde-o fi, să-l aducem aici, să batem un cui mare în uşă şi să-l spânzurăm de el, că lumea o să zică, că a venit să fure şi, temându-se, ca nu cum-va să fie prins, s'a spânzurat el însu-şi.»

«Aşa-i! — grăi fratele mezin desmeticit. Să-l aducem, să batem cuiul şi să-l spânzurăm.»

Cât ai dă în palme o şi făcură aceasta, apoi o luară la sănătoasa, fratele mai mare cu un sac de galbeni înainte, fratele mezin cu alt sac după el, iară Petrea, ca cel mai mic, în coadă cu un sac de mălaiu marunţel, ca să aibă şi de mâncare.

«Trage, prostule, uşa după tine! strigă fratele mai mare fără ca sa se mai uite înapoi.»

«Să trag uşa după mine!? Cum s'o trag!? îşi zise Petrea buimac.

El aruncă sacul, scoase uşa din ţâţâni, o luă cu popă cu tot în spinare şi porni după fraţii săi, care se duceau cum se duce omul, care vrea să scape de o primejdie mare.

www.dacoromanica.ro

S'au dus ei aşà şi s'au tot dus până-ce n'au ajuns într'un codru des, unde i-a prins noaptea.

«Ptiu! — spurcăciune de om! — strigă fratele mai mare când îl văzù pe Petrea ducând uşa 'n spinare cu popă cu tot.

Erà'n codrul cel des şi 'ntunecos urît să tot fugi. Se auzia, parcă, pe ici pe colo clefăit de lupi, mornăit de urşi şi scrişnituri de fel de fel de alte fiare, care puteau în fiecare clipă să sară la ei şi să-i sfâşie, ca să-şi facă pofta de fiare. — Popă mort în spinare le mai trebuia lor!? — De unde ştii, ce e'n stare să'nceapă un popă mort!?

«Ei, bine!—N'am decât să-l arunc,» — grăi Petrea, care găfăia ducându-l de atâta timp.

«Ferit-a sfântul! — striga fratele mezin.— Te pomeneşti, că, văzându-se singur, se desleagă şi să ia după noi.»

«Aşa-i, — stăruì fratele mai mare. — Acum noaptea e puterea morţilor: ţine-l deaproape; nu-i da răgaz!»

S'au mai dus ei aşa, unul înainte, celalalt după el şi al treilea 'n coadă, dar erà întunerec şi urît, nu ştiau, unde se duc şi

www.dacoromanica.ro

erau obosiţi de abia-i mai duceau picioarele. Ce să facă!? Ar mai fi dat ei să odihnească, dar le erà fricà şi de una, şi de alta, şi de toate, căci nu ştii, ce se iveşte 'n timp de noapte 'n mijloc de codru des.

Ca oameni cu minte îşi căutară 'n cele din urmă un copac mare şi crăcănat, se urcară în el şi se cuibăriră toţi trei între crăcile lui, ca să mai răsufle, ba să şi doarmă chiar, dacă vor fi putând.

«Măi, Petre! — grăi fratele mai mare. — Să nu te pună pacatele să adormi: stăi de pază, ca să ne vesteşti, dacă s'ar ivì ceva, şi bagă de seamă la popa, ca nu cumva să ne facă vre-o poznă. După ce ne vom fi făcut apoi rândul, stăm noi de pază şi-o să dormi tu».

Petrea răzămă uşa de două crăci şi-o sprijinì de tulpina copacului, pipăi cuiul din ea, ca să vadă, dacă e ţeapăn, puse mâna pe funia dela gâtul popii şi se 'ncredinţă, că e bine strânsă.

«Grijea mea!—raspunse apoi.—De mine capul să nu vă doară. Dormiţi liniştiţi ca la voi acasă, ca stau eu de pază».

www.dacoromanica.ro

Mai stete apoi cât mai stete uitându-se cu ochi de pisică pânditoare când înainte, când înapoi, când la dreapta, când la stânga.

De o dată el îşi oprì răsuflarea.

Se auzià, parcă, prin apropiere fâşiit de frunze, ba peste puţin se iviră prin întunerec nişte mogâldeţe în chip de om, una, două, trei, multe, tocmai douăsprezece şi încă una pe deasupra.

Erau doisprezece tâlhari de codru, haramine adevărate, cu căpitanul lor, harambaşa, care erà al treisprezecelea, şi veneau încărcaţi de fel de fel de scule, mătăsuri, catifele şi alte scumpeturi, pe care le adunaseră de pe ici, de pe colo, şi se opriră tocmai sub copacul cel crăcănat, ca să poposească şi să'şi facă rost de masă bogată.

Inimile celor trei fraţi se făcură cât un purece.

«Ne-am topit! — şoptì fratele mai mare. Ne zăpsesc şi iau sacii cu galbeni dela noi».

«Ba te pomeneşti, că ne mai şi strâng de gât», — adăugă fratele mezin.

«Şi ne spânzură de crăcile copacului, zise Petrea. Urît lucru să stai pitit între crăcile

www.dacoromanica.ro

copacului, sub care poposesc doisprezece tâlhari de codru cu căpitanul lor, harambaşa.

Ei se puseră să adune vreascuri şi crăci, ca să'şi facă foc, şi adunau şi tot adunau, cum adună tâlharii, ca să facă foc tâlhăresc.

«Aoleo! — şopti Petrea după ce focul fù aprins. — Ne'nneacă 'n fum! ne pârjolesc!»

«Taci, măgarule, că ne dai de gol, — îl mustra fratele mai mare.

«Şi ne duci la pierzare!» — adăoga fratele mezin.

«Bădiţă!—grăi peste câtva timp Petre.— Imi vine să tuşesc, că mă înneacă fumul».

«Taci! — Stăpâneşte-te!» — se rasti fratele mai mare.

«Bădiţă! — grăi iar Petrea. — m'apuca sughiţul».

Fratele mezin îi dete un ghiont.

Tâlharii luară 'n vremea aceasta un berbece, pe care'l aduseseră cu dânşii, îl taiara, îl traseră aşa nejupuit în frigare şi 'ncepură să-l frigă.

«Mă 'nnăbuş, Bădiţă! — şopti Petrea înnecat de fumul cel greu al lânei date la pârjol.

Fraţii lui îi deteră fiecare câte un ghiont deşi se 'nnăbuşiau şi ei.

www.dacoromanica.ro

Tâlharii aceia prădaseră, din întâmplare, şi o biserică, din care luaseră cu dânşii, între altele, şi un sac de tămâie. Fiindcă e păcat să prazi biserici, mai unul, mai altul dintre dânşii eră cuprins de căinţă şi, fiindcă lui Dumnezeu îi place mirosul de tămâie, luară, ca să îmblânzească mânia lui Dumnezeu, fiecare câte un pumn de tămâe şi-l aruncară în foc, încât se ridică deodată spre cer un fum curat, de care miroseà toată pădurea.

«Eu strănut, Bădiţă! — şoptì Petrea. — Nu mai pot! strănut!»

N'au ajuns fraţii lui să-i dea cuvenitele ghionturi când el şi strănută, un strănutat, încât răsună toată pădurea, se zguduì el şi se cutremură uşa cu popa de cheia se sucì în ea şi căzù din zăvor în mijlocul haraminelor.

Cei doi fraţi, cel mare şi cel mezin, rămaseră pe jumătate morţi, iar tâlharii săriră deodată în picioare şi toţi doisprezece dimpreună cu căpitanul lor rămaseră cu nasul în sus, uitându-se în copac, de unde auziseră strănutatul şi de unde căzuse cheia.

Acum eră acum.

www.dacoromanica.ro

Fiindcă jos erà lumina focului, iară sus erà şi fum şi întunerec, s'au înholbat tâlharii cât s'au înholbat, dar n'a putut să desluşească nici unul nimic.

«Măi, dar blegi mai sunteţi, — grai în cele din urmă unul mai cuminte şi mai cu frica lui Dumnezeu. — Nu vedeţi voi, că s'a ridicat fumul de tămâie pân' la poarta raiului şi Sf. Petre a strănutat şi de bucurie ni-a aruncat cheia raiului, ca să intrăm după plac fiecare la rândul lui».

«Numai să nu fi vrut cumva 'n supărarea lui cea păgânească să ne lovească cu ea 'n cap, — întâmpină altul mai fricos.

«Se poate şi asta» — zise altul.

«Mai ştii?» — grăiră iar alţii, şi o grea îngrijare îi cuprinse ca pe nişte oameni păcătoşi ce erau.

«Bădică, — zise iar Petrea, — cade uşa cu popă cu tot, nu mai pot să-l ţiu pe popa».

Şi nici n'a zis-o bine când «hurduluc», a şi lunecat uşa şi-a căzut cu popă cu tot în mijlocul nenorociţilor de tâlhari.

«Ne-am topit! — strigară ei. Eaca şi Sf. Petru el însuşi cu poarta raiului cu tot».

Cuprinşi apoi de groaza pacătosului, ei

www.dacoromanica.ro

o tăiară la fugă dimpreună cu căpitanul şi se risipiră ca puii de păturniche lăsând acolo şi berbecul cel fript în coaja lui, şi sculele, şi mătăsurile, catifelele şi celelalte scumpeturi, şi sacul cu tămâie, tot ceea ce adunaseră prădând azi ici, mâne colo.

«Hahaha! — începù să râdă Petrea, — mare grabă v'a apucat!»

Râdeau acum şi fraţii lui, cel mare şi cel mezin: le plăcea comedia, că erà frumoasă şi neaşteptată şi nu te-ai fi săturat să-i vezi pe tâlhari fugind ici cu genuchele 'n nas, ici cu călcâiul în ceafă.

Văzându-i pe tâlhari spulberaţi, fraţii se deteră jos din copac şi se aruncară asupra boccelelor rămase 'mprejurul focului. Acum însă nu mai făcură împărţeală frăţească, ci luă pe apucate fiecare ce-i cădeà la 'ndemână şi ce puteà să 'ncarce şi să ducă, Pe când fratele cel mare şi cel mezin se ghiftuiră cu scule, cu mătăsuri, cu catifele şi cu alte scumpeturi, Petrea, — el tot el, — scoase cuţitul dela brâu şi, lihnit cum erà de foame, începù să taie din berbecele fript de tâlhari şi să mănânce, să mănânce cum ştie omul, care numai la pântecele lui se

www.dacoromanica.ro

gândeşte şi nici n'aude, nici nu vede până ce nu se satură.

Sătul în cele din urmă, el se uită 'mprejur şi se pomeni singur.

Fraţii lui, încărcaţi odată cu de toate, o luaseră la sănătoasa pentruca nu cumva tâlharii, viindu-şi în fire, să-şi schimbe gândul, să se 'ntoarcă şi să-i prade.

Rămăsese Petrea numai el singur cu popa.

«Sărac de tine, popă, — grăi dânsul. — Te-ai sucit şi tu şi te-ai învârtit şi tot ai făcut un lucru creştinesc şi după moartea ta. N'am însă nici eu să te părăsesc păgâneşte, ca să te mănânce corbii şi vulturii şi fiarele codrului.»

Om cu suflet creştinesc, el se puse dar pe lucru şi începù să scurme pământul cu cuţitul cel mare, ca să facă groapă şi să-l înmormânteze pe popa.

«Biet de sufletul tău ! — grăi apoi. — De murit ai murit fără de lumânare, de bocit nu te-a bocit nimeni, de prohod n'ai avut parte : să-ţi dau cel puţin tămâie, ca să-ţi treacă sufletul cu fumul ei în cealaltă lume.

El luă apoi sacul de tamâie şi-l deşerta peste jăratecul rămas în vatra tâlharilor.

www.dacoromanica.ro

Acum da, fără doar' şi poate se ridică fumul şi se 'nalţă până la poarta raiului, unde şedeà sfântul Petre, care ştià, că tămâia a fost pusă cu inima curată pe foc.

Nici c'a mai stat mult pe gânduri, ci s'a pornit, acum cu adevărat s'a pornit de-acolo de sus din cer şi nu s'a mai oprit decât în faţa lui Petre, care şedeà pe un buştean şi se uità, cum se ridică fumul de tămâie.

«Bun găsit, nepoate», — îi zise Sf. Petre cu blândeţea lui de om bătrân. — Dar ce mai faci?»

«Păi ce să fac!? — Iacă stau şi eu aici pe buşteanul ásta, — răspunse Petrea uitându-se în ochii moşneagului. De sătul sunt sătul, pe fraţii mei i-au dus vântul şi pacatele lor, pe popa l-am îngropat: nu mai am altă treabă decât sa stau.»

«Bine faci, nepoate, — grăi sf. Petre: — i se cuvine odihna omului, care şi-a facut treaba. Şi fiindcă bunului Dumnezeu din cer i-au plăcut şi-i plac faptele tale, am venit la tine trimis de el, ca să te laud în numele lui.»

«Mulţămim Dumitale, — grai Petrea ridicându-se puţin de pe buştean.

www.dacoromanica.ro

«Şi mi-a poruncit bunul D-zeu, — urmă Sf. Petre, — să-ţi spun să ceri ceva dela el, că ţine să aibă mulţumirea de a-ţi împlini o dorinţă, orişicare ar fi ea.»

«Nu cer nimic ; n'am nici o dorinţă ! — raspunse Petrea foarte răspicat.

«Nu se poate, tizule, — stăruì sfântul cu barbă scurtă şi creaţă. — Impotriva lui Dumnezeu nu poate nimeni să se pună ; el le ştie toate şi toate le poate : când zice să ceri, trebue să ceri, când îţi dă, trebue să iei !»

‹ Dacă-i aşa şi merge pe de-a sila, ce mă mai întreabă pe mine!?» — răspunse Petrea.

«Nu te obràznicì omule! — îl mustră purtătorul cheilor dela raiu. — Cere-ţi bogăţii — câte vrei, c'o să le ai.»

«Am, — răspunse Petrea, — destule şi nu ştiu ce să fac cu ele. Belea — nu altă!»

«Cere sănătate!» — urma Sf. Petre.

«Nu mă vezi!? — răspunse Petrea. — Cum aşi puteà s'o cer când o am!?»

‹ Cere-ţi viaţă lungă! — stăruì Sf. Petre».

«Auzi vorbă! — întâmpină Petrea. — Să cer punga când nu ştiu ce-i în ea! — De unde ştiu eu, ce-am cerut când cer viaţă».

www.dacoromanica.ro

«Cere noroc!» — se răstì Sf. Petrea perzându-şi răbdarea.

«Mai norocos decât mine cine se simte!? — răspunse iar Petrea. — Lăsaţi-mă cum sunt, că mai bine decât aşa nu poate sa-mi fie.»

Sf. Petrea, care ştie mai bine decât orişi-cine, ce e porunca de sus, se apropie şi-i şoptì cu glas adimenitor la ureche.

«Cere-ţi, prostule, — îi zise, — nevastă şi copii şi casă cu rost.»

«Aoleo! — grăi Petrea dându-se trei paşi înapoi. — Nu ţi-e ruşine, om bătrân, sa mă ispiteşti!? — Asta o aştepţi pe tăcute, că vine când e să vie şi nu poţi să scapi de ea.»

Sf. Petru îşi încreţì acum sprâncenele.

Văzând, că nici aşa, nici aşa n'o scoate la capăt cu el, întoarse foaia.

«Nu 'nţelegi, omule, că-i poruncă şi la porunca lui Dumnezeu trebue să te supui!» — îi zise cu asprime.

«Dacă e pe poruncite, — răspunse Petrea, n'am încotro, şi pe sufletul tău să fie. Eacă cer... ce să cer!? — cer, grăi, ca să ceara ce nu i se poate da, — cer să-mi dea nişte cimpoi de ţinţar.»

www.dacoromanica.ro

Nu ştiă, biet de el, că pe Dumnezeu nu poate nimeni să-l înşele, ca lui Dumnezeu toate îi sunt cu putinţă şi că Dumnezeu, ori-şi-ce ai cere tu, îţi dă ce-ţi vrea el.

Sf. Petre se depărtă dar şi cât dai în palme se şi întoarse cu cimpoile de ţinţar, nişte cimpoi subţiri de abia puteai să le vezi cu ochii şi le ţineai în mână fără-ca să simţi, că ai ceva!

«Uite, băiete, — iacă cimpoile, pe care ţi le-ai cerut, şi să ştii, că atunci, când cânţi din ele, îţi pere ţie şi le pere şi celor ce te-ascultă şi foamea, şi setea, şi supărarea, şi durerea şi oboseala, te simţi ca 'n slava cerului şi joacă toate împrejurul tău. — Aşa să ştii! — zise Sf. Petre şi se făcù nevăzut.

Petrea rămase ca un căzut din cer, uitându-se când în zărea, în care se perduse Sfântul, când la cimpoile, pe care abia putea să le vadă şi simtă între degetele lui şi 'n care nu 'ndrăznia să sufle, ca să le 'nfoieze.

«Iată-mă şi eu cu cimpoi, — grăi în cele din urmă, — dar nu ştiu, ce să fac cu ele.»

Cum stătea însă el aşa, iată că lupii din codru, care muşinaseră mirosul de berbec fript în coaja lui, începură să se adune, şi

www.dacoromanica.ro

peste puţin el se văzù 'ncungiurat din toate părţile de haita flămândă şi cu ochi scânteetori, nişte lupoi mari, care clefăiau şi-şi arătau pe rânjite dinţii, gata să-l sfâşie şi să-l mănânce.

Staţi, — grăi dânsul, — că am eu leac şi pentru blănile voastre! Dacă vi-e foame, vă satur eu! — zise, apoi suflă o dată 'n cimpoi şi începù să cânte cum îl duceau degetele

Acum să vezi lucru ne mai pomenit

Lasă că frica i-a trecut într'o clipă dar lupii se'nblănziră şi începură se dee ca nişte căţeluşi din coadă, apoi se porniră să joace să salte, să se dee de-a tumba şi să facă fel de fel de 'nvârtituri, încât erà mare frumuseţe să-i vezi şi te simţiai ca'n altă lume.

Văzând aşa, Petrea plecă mergând înainte ca să iasă cumva din codru la luminiş şi la lume cu oameni, că i se ureşte omului singur şi la alţi oameni îl trage firea. Lupii după el tot săltând, jucând, dându-se de a tumba şi făcând fel de fel de alte giumbuşuri.

Când fù colea prin răvărsatul zorilor de zi, Petrea ieşì la marginea codrului şi văzù

www.dacoromanica.ro

'ntinzându-se 'n faţa lui ţarini şi livezi şi fâneţe ca pretutindeni, unde omul e om la el acasă.

«Aşa! — îşi zise. — Acum e şi mai bine!»

Lupii, când el încetă a mai cântă din cimpoi, se speriară de luminiş şi o luară la fugă întorcându-se a casă la ei, în desimea cea 'ntunecoasă a codrului.

Petrea — ce să facă? — în cotro să apuce? — unde să se ducă?

A luat-o aşa pe câmp, printre ţarini şi livezi şi pe ici pe colo şi peste ele, s'a dus şi s'a tot dus până ce a ajuns la un sat cu oameni, iar aici s'a oprit la casa popii, că popa e fruntea satului.

«Bună ziua, Părinte!

«Noroc bun, fiiule! — Dar de unde şi până unde?»

«Vin de acasă, Părinte, şi nu mai ştiu, de unde am plecat, pe unde am fost, unde am ajuns şi'ncotro să apuc.»

Popa, om cu multă pricepere, a înţeles din vorbele aceste, că are a face cu un om zăpăcit, care şi-a pierdut cărările, umblă buimac şi nu-şi mai găseşte rostul.

«Aşa om îmi trebue mie, — îşi zise: —

www.dacoromanica.ro

nici de ici, nici de colo, — şade unde şi cum îl pui. — Să intri, băiete, — urmă, — slugă la mine, că ai puţin de lucru şi-ţi dau sâmbrie bună. — Uite, urmă iar, — dimineţile te scoli, râneşti prin grajduri, apoi mai stai, — după acea duci vitele la adăpat şi le dai nutreţ şi iar stai, în urmă tai lemne, faci focul la bucătărie şi iar stai, în sfârşit pleci cu caprele la păşune şi stai toată ziua fără de nici o treabă, iară după-ce te 'ntorci cu caprele tot ca dimineaţa, mai faci câte ceva şi stai şi iar stai. Iar simbria o să-ţi fie pe an şapte capre cu iezii lor şi-un ţap cu coarnele răsucite ca să nu pleci dela casa mea cum ai venit.

«Să întru, Părinte!» — grăi Petrea şi ramase slugă la casa popii, ca să aibă şi el rost în lume.

Le-a făcut apoi, dimineaţa, toate câte erau de făcut şi-ar mai fi stat să răsufle, dac'ar fi avut când şi unde; vai însă de sufletul lui după-ce a ieşit cu caprele popii la păşune.

Indată ce-a ajuns acolo, s'au risipit parc'ar fi intrat toţi dracii 'n ele. Una se urcă pe stânci, alta se coborâ 'n gropi, iar alta săria

www.dacoromanica.ro

şanţurile, rodea coaja dela copaci ori se vârà prin garduri la varza vecinului. Nu de geaba e dată capra şi la poarta cerului în paza necuratului: alergà omul cu limba scoasă când în jos, când în sus, când la dreapta, când la stânga, dar nu erà 'n stare să le adune şi să le ţie la un loc.

«Staţi, — zise el în cele din urmă, — că n'o să fiţi voi mai cu moţ decât lupii : am eu leac şi pentru bărbile voastre !»

El scoase apoi cimpoile şi 'ncepù să cânte.

Ca trase pe sfoară se adunară caprele cu iezii lor şi cu ţapii cei cornuraţi împrejurul lui şi se porniră pe un joc nebunesc cum numai caprele îl ştiu îndrugà. Nu le mai erà acum nici foame, nici sete şi tot neastâmpărul firii lor se potolià în jocul, care făceà să le tremure bărbile lungi şi urechile atârnate.

A stat dar Petrea toată ziua în umbra unui tei cu frunzele late şi a cântat în mijlocul caprelor, care se uitau cu drag la el urmându-şi jocul. Seara însă, când s'au întors acasă, caprele erau lihnite de foame, că nu le mai cântà Petrea din cimpoi, şi

www.dacoromanica.ro

au tăbărât pe gardul popii de l-au stins ca lăcustele.

A doua zi tot aşa şi a treia nu altfel.

«Taică Părinte, — grăi Preuteasa, care erà cam pestriţă la maţe, — mie nu mi se pare lucru curat ce mi-e dat să văd. Nu ştiu ce o fi făcând omul ăsta al nostru cu caprele, că se 'ntorc seara flămânde, dau şi mai puţin lapte şi ne mănâncă toate gardurile»

«Cam aşa mi se pare şi mie,» — răspunse Popa, care, popă şi om cu frica lui Dumnezeu, din vorba neveslei sale nu ieşia — că ţinea să aibă pace 'n casa lui

«Ia du-te tu, — urmă Preuteasa, — şi stai la pândă, ca să vezi — ce e şi cum.»

Mai că da, mai că ba, mai că se cuvine mai că nu, după multă turavura rămase, nici că s'ar fi putut altfel, pe a Preutesei şi zorile dimineţii următoare popa se duse şi se ascunse într'un mărăciniş, ca să steà la pândă şi să-l prindă pe Petrea cu ocaua mică.

Vai de mama lui, că 'n rău ceas l-a făcut!

Se porniră caprele şi iezii şi ţapii la joc când Petrea începù să cânte din cimpoi,

www.dacoromanica.ro

dar se porni cu atât mai vârtos popa, care aveà fire de om, şi tremurau bărbile ţapilor, dar mai rău tremurà barba popii, căruia spinii din mărăcini îi sfâşiau hainele şi-i sgâriau pielea şi obrajii de'ţi erà mai mare mila de el. Nu-l usturau însă pe popa sgârieturile, nu-l obosià jocul, nu-l supărà nimic, căci cimpoile le stingeau toate şi-i îndulciau firea de se uità şi el cu drag la Petrea şi, de câteori săltà 'n joc, îşi ziceà «I-o dau ! — i-o dau !» — Un copil aveà şi el la casa lui, o fată, boboc de fată, şi erà gata acum să i-o dee şi pe aceasta lui Petrea de nevastă, căci aşa ginere nu'şi mai puteà găsi.

Toată ziulica a dus-o aşa, şi nu i-ar fi părut rău, dacă s'ar fi lungit ziua — una din trei.

Ce-a păţit apoi când, seara, s'a 'ntors acasă cu hainele zdrenţuite, cu barba 'ncălcită şi cu trupul plin de zgârieturi, — asta-i altă vorbă, pe care ţi-e s'o laşi încurcată.

«Om eşti tu şi bărbat şi popă, cogeamite popă ! ? — îl mustră Preuteasa. — Un prostănac ca el să te facă astfel de râsul lumii şi de batjocura copiilor !»

www.dacoromanica.ro

«Taci, muiere, şi-ţi pune pază gurii, că nu ştii tu ce e aia, — se desvinovăţi popa. Aşi vreà să te văd pe tine, ce-ai face când l-ai auzì cântând din cimpoile lui. Chiar în biserică dac'ai fi, n'ai puteà decât s'o porneşti pe joc.»

«Eu? — aşa cum mă vezi acì! — strigă Preuteasa. Eu să joc, dacă nu vreau!? — Asta aş vreà s'o văd! Eu nu mă las nu mă dau, nu mă pornesc nici dac'ar fi să crăp. Nu sunt doară o motoloagă ca tine».

«Bine! — îi zise popa. — Las' c'o să-ţi văd virtutea. O să-l pun, când s'o 'ntoarce, să cânte şi-o să te văd, dacă te mai ţanţoşeşti ca acum.»

Nu-i dedeà maichii Preutesei mâna să zică — «nu!» — şi a rămas dar ca Petrea să-i cânte din cimpoi dupăce se va fi întors cu caprele.

Ştià dânsa că n'o să joace, dar cu cât mai aproape erà timpul, ca Petrea să se 'ntoarcă, cu atât mai îngrijată se simţià dânsa.

«De unde ştii, — îşi ziceà, — ce fel de drăcii o fi având prostul acela, — şi ruşine tot n'aşi vreà să pat.»

www.dacoromanica.ro

«Ea-şi căută dar o ascunzătoare când auzì tălăngile turmei de capre. Dar unde să se ascunză? — In vreun butoiu din pivniţă? — Prea erà 'nfundat.

Ea se urcă răpede'n pod, dete peste lădoiul, în care-şi ţineà caierele de in şi de cânepă, sărì 'n el şi trase capacul, ca să se 'nchidă bine, apoi rămase acolo pitită şi oprindu-şi răsuflarea.

Au găsit însă sunetele cimpoilor pe biata femee şi 'n fundul lăzii, şi când Petrea a început să cânte s'a pornit şi ea pe joc şi dă-i acolo, unde se vârâse, dă-i cu toată virtutea, încât jucà şi lădoiul cu ea — hodoronc hodoronc! — până ce n'a ajuns în gura podului, de unde a căzut — hurduluc! — în tinda casei.

«O dau! — i-o dau!» — strigă Preuteasa gata acum şi ea să şi-l facă ginere pe Petrea.

S'a făcut apoi nuntă mare ca la casa unui popă, şi iată-l şi pe Petrea om cu rost, cu casă şi cu masă, ba 'n urmă şi cu copii.

Eară când aveà vreun neajuns, vreun necaz, vreo supărare ori când i se puneà

www.dacoromanica.ro

ceva de a curmezişa, îşi luà cimpoile, cântà şi toate erau bine.

Cine o ştie mai departe, mai departe s'o spună.

www.dacoromanica.ro

LIMIR-ÎMPARAT

A fost ce-a fost.... a fost odată o văduvă, care aveà o fată, Lia, şi văduva era săracă de nu mai ştià cum să-i înoade zdrenţele, iar Lia, fata ei, se făcuse harnică de creşteau flori pe unde-i calca piciorul şi dà muguri lemnul uscat când ea puneà mâna pe el.

Dimineţile, când se deşteptà din somn, vaduva suspinà din greu, căci nopţile o visà totdeauna pe fata ei voioasă şi fericită, înconjurată de bogăţii şi gătită ca o împărătească, şi grea mâhnire o cuprindeà când o vedeà săracă şi îmbrăcată în vestminte făcute din căpătate, dar peste puţin faţa mamei iar se înveselià, căci Lia erà şi în sărăcia ei tot voioasă şi fericită parcă ar fi încunjurată de bogăţii şi gătită, cum o visase, ca o împărătească.

www.dacoromanica.ro

Sculată în crepetul zorilor de zi, Lia se furişà tiptil din coliba sărăcăcioasă, ca să nu turbure nici măcar prin răsuflarea ei somnul maicii sale, şi începeà să mătură preajma casei, să cureţe coteţele celor trei găini, pe care le aveau, să-şi adune porumbeii şi să facă rânduială puind fiecare lucru la îndemână după cum cere rostul lui. Şi cum măturà şi făceà rânduială, Lia nu începeà dela pragul colibii, ci dela cel mai depărtat colţ al curţii şi mânà gunoiul spre uşa de intrare, ca să nu rămâie nici un unghiu nescotocit şi necurăţit. Când se sculà, văduva steteà mai bucuros afară de cât în casă, şi Lia ridicà gunoiul din prag, îl duceà la locul lui, apoi intrà, ca să dereticească prin colibă cântând voioasa, şi oglindă luminoasă se făceau toate sub mâna ei, încât, împărat de-ai fi fost, ţi-ai fi părăsit palatele, ca să stai în coliba văduvei.

Iar când Lia ieşeà din colibă, curtea erà plină de flori răsărite pe urmele paşilor ei, care toate se clătinau plecându-se spre dânsa, dar îi ziceau întristate : Bună eşti, frumoasă eşti, harnică eşti, dulce eşti la fire şi totuşi mult mai ai să umblì şi să alergi, căci ur-

www.dacoromanica.ro

zitul tău e dus pe altă lume, de 9 ani acum în pământ.

Aşa azi, aşa mâne, multe zile de a rândul tot aşa, până ce Lia n'a fost cuprinsă de un nespus dor de ducă.

«Am să plec, mamă, în lume, că nu mă mai rabdă pământul şi mă duce dorul, — zise ea. — Sunt acum fată mare şi eu, şi mi-se cuvine să-mi caut rostul în lume».

Văduva suspină, căci atâta copil avea şi ea şi mult îi era dragă fata, dar mamă erà, ca-ori si care mamă norocul copilului său îl visa, iar-norocul în lumea largă se găseşte.

Mergi — îi zise dar, — copila mea, şi nici spine, nici buruiană în cale să nu-ţi găseşti».

Lia frământă aluat din făină neagră şi-şi făcù o azimă de drum, apoi pornì în cale lungă — nu cu opinci de oţel şi curele de viţel ca Făt-frumosul din poveste, ci desculţă ca o fată săracă, şi se duse zi de vară până în seară, peste văi şi dealuri, cum o duceà potecuţa, pe care mai umblaseră şi alţii.

Cum se duceà aşa, iată că dă peste o

www.dacoromanica.ro

turmă de oi, care păşteà păzită de dulăi în vreme ce păcurarii dormeau la umbră de mărăcini.

Liei i se făcù milă de ea, căci dulăii erau toţi schiopi de toate patru picioarele, iar oile, sărmanele, toate erau pline de scăieţi de se fecuse pâslă bătucită lâna de pe ele.

«Oiţelor, dragelor, — le zise Lia, — ià veniţi la mama, ca să vă cureţe».

Oile alergară din toate părţile şi se adunară împrejurul ei ca bobocii plouaţi împrejurul cloşcii, iar ea se puse pe muncă grea şi lungă, ca să le scoată scăieţii din lână, unul câte unul, încet şi cu băgare de seamă, cu degete subţiri şi măiestre, ca nici pelcuţa să nu le doară, nici firele subţii să nu se rumpă.

Mult a stat aşa şi le-a tot curăţit şi iar le-a curăţit de s'au adunat vravuri mari de scaieţi şi la dreapta, şi la stânga ei, dar nu s'a lăsat până ce nu le-a văzut toate curate şi cu lâna moale şi creaţă parc'ar fi trecută prin darac.

«Câţi scăieţi ai scos, atâte zile să ai, — îi ziseră oile uşurate, — şi ori şi cât de lung ţi-ar fi drumul, buruiană în cale să nu-ţi

www.dacoromanica.ro

găseşti», — mai ziseră şi ele, parc'ar fi ştiut vorba mamei.

«Dar voi, cânilor, dragilor, de ce schiopătaţi fiecare de câte toate patru picioarele», îi întrebă ea acum pe dulăi.

«Pentrucă suntem desculţi ca tine, iar nu încălţaţi ca oile, — răspunseră, ei, — şi sunt mulţi spini şi mulţi mărăcini, prin care avem să alergăm».

Lia iar se puse pe muncă lungă şi greaa, ca să le scoată spinii din talpi, tot unul câte unul, tot încet şi cu băgare de seamă, tot cu degetele subţiri şi măiestre, ca nici să nu simtă când îi scoate.

«Ceţi spini ai scos, atâţi ani să numeri în viaţa ta, — îi ziseră cânii, — şi ori şi cât de lung ţi-ar fi drumul, peste spini în cale să nu dai».

Lia plecă mai departe uşurată, căci uşurat se simte omul, care le-a făcut altora vre-o uşurare, şi-şi urmă drumul pe potecuţa cea netedă şi curată de eră mare mulţumire să calci cu piciorul gol pe ea.

Nu trecù însă mult, şi dânsa iar se oprì.

In drumul ei se zbăteà în arşiţa soarelui o biată de râmuliţă, subţirică, străvezie şi

www.dacoromanica.ro

plăpândă. Ar fi vrut, sărmana de ea, să intre în pământ, dar prea erà bătătorit locul pe potecă, s'ar fi târât mai departe, dar i-se sleiseră puterile, şi rău o ardeau razele fierbinţi ale soarelui, care usucă şi seacă vieaţa.

Liei i-se făcù milă de ea, o luă frumuşel şi, dând cu ochii de un muşuroi, scurmă puţin pământul din el, o puse în scurmătură şi-o acoperì.

«Scurtă să-ţi fie şi netedă calea, căci mare bine mi-ai făcut, — grăi râma, — şi să-ţi aduci aminte de mine când te vei aflà în mare strâmtorare».

Plecând înainte, Lia văzù în zarea depărtării o pădure, dar cum mergeà, pădurea veneà, parcă, şi ea şi se apropià, încât ai fi crezut, că aleargă — curat ca în poveste.

Nu făcù însă Lia decât puţin drum când dete peste o cârtiţă, care orbită, sărmana, de lumina zilei, umblà buimacă şi desnădăjduită, că nu mai poate să-şi găsească muşuroiul, în care o aşteptau puişorii flămânzi.

I-se făcù Liei milă şi de ea, o luă în

www.dacoromanica.ro

poală şi o duse la muşuroiul, în care pusese râma.

«Bine cu bine să ţi-se răsplătească, — îi zise cârtiţa, — căci mare bine mi-ai facut şi în greu drum ai plecat. Să ştii însă, că din drum n'ai să te abaţi şi unde ţi-se va sfârşì poteca, acolo să te opreşti.

Lia îşi urmă drumul încă mai uşurată, şi haide ! pe potecă înainte tot mai aproape de pădurea deasă şi plină de buruiană mare şi de mărăcini înţesaţi.

Fiindcă în lumea aceasta drumurile toate se înfundă, pe înserate, când Lia a ajuns la pădure, s'a înfundat şi poteca cea netedă şi curată. Lia s'a oprit dar şi, ne mai ştiind încotro să apuce, s'a aşezat pe iarba verde şi moale, s'a lăsat în paza duhurilor curate şi, obosita, cum erà, de drum, a adormit deodată cu asfinţirea soarelui.

Dimineaţa, în revărsatul zorilor, când s'a pomenit din somn, ochii ei s'au oprit asupra unei poteci netede şi curate, care şerpuià prin pădure, printre burueni şi mărăcini.

Cârtiţa luase înţelegere cu râma, şi peste noapte se adunaseră toate cârtiţele, ca să

www.dacoromanica.ro

taie rădăcinile buruienilor şi să afâneze pământul în calea Liei, iar oile l-au bătucit cu unghiile lor cele tari şi cânii l-au netezit cu tălpile lor cele moi, încât erà o mare mulţumire să calci pe el.

Lia îşi urmă dar drumul sprintenă şi voioasă până în prânzul cel mic, până în cel mare şi până în amurgul serii, când iar i se sfârşì poteca şi dânsa iar se oprì, iar se aşeză pe iarba verde şi moale şi iar adormì sub paza duhurilor curate.

Când se pomenì a doua zi, ochii ei se opriră asupra florilor, care crescuseră pe urma ei şi se plecau, ca de obicei, spre ea şi-i ziceau mai înviorate: «Bună eşti, frumoasă eşti, harnică eşti, dulce la fire şi miloasă eşti, dar tot mai ai să umblì şi să alergi, ca să ajungi unde nimeni nu te aşteaptă».

Iar în partea cealaltă se urmà poteca netedă şi curată printre spini şi mărăcini parcă ar fi voit să zică: «Vino, fată, şi mă calcă».

A doua zi ca cea dintâiu, iar a treia zi pe înserate poteca s'a sfârşit la o derăpănătură de coliba pustie şi părăsită în mijlocul pădurii, s'o vezi şi să nu te mai uiţi la ea.

www.dacoromanica.ro

Lia cu toate aceste intră, căci acolo aveà să se oprească, unde i-se înfundà drumul.

Să vezi cu ochii şi să nu crezi cu gândul ceeace erà în colibă.

Erà parcă vântoasele au stat în ea şi şi-au făcut toate toanele întrînsa: toate colţurile pline de păienjeniş îngreunat de praf şi de gunoaie adunate din şapte ţări, eară pe jos şi pe pereţi, — să ştii şi să nu mai spuì nimănui — ce erà şi cum.

Lia se puse pe muncă lungă şi grea, ca să dereticească şi să curăţe, să adune gunoiul şi să-l care şi să-şi facă cuibul atât de curat ca pe iarba verde şi moale, şi în vreme ce ea lucrà, poteca, pe care venise, se umpluse de flori, care cântau voioase în adierea vântului de seară.

După ce s'a înnoptat bine, deodată s'a pornit afară un viscol parcă veneau vântoasele — şi nu alta şi răsunau prin văzduh sbierete şi ţipete de te treceau fiorii.

Cuprinsă de spaimă, Lia nu mai ştià ce să facă şi unde să se ascundă, unde sa-şi găsească adăpost. Ea sări iute pe vatră şi se furişă 'n cuptorul, pe care-l curăţise de cenuşe, când de odată lelele, nebunele, de-

www.dacoromanica.ro

teră năvală val vârtej unele peste altele, care pe uşă, care pe fereastră, care prin crăpăturile din pereţi, căci se strecoară ele şi prin urechia acului.

Şi erau, Neică, frumoase toate, care de care mai subţirică şi mai uşoară şi mai sprintenă şi mai sburdalnică, şi gătite toate în haine ţesute ca păiengenişul, încât ochii Liei se deschiseră mari şi rămaseră înţepeniţi în ţâţânele lor, că nu se mai săturau să vadă şi să se uite cu jind de femee jignită.

«Ce e aici!? ce a fost? — ce are să fie!? — grăi cea mai mare dintre ele, înspăimântată de curăţenia, pe care o vedeà împrejurul ei. — Aici a fost, ori e cineva... Simt parcă, miros, de fiinţă străină.

Inima Liei tâcăia pitiş, căci vai erà şi de sufletul, şi de trupşorul ei, dacă Ielele, nebunele, care o zăpsiseră, îi şi dedeau de urmă.

«Nu-i! — nu-i! nu-i! — strigară însa toate din toate părţile. — Nu poate să fie! Am dat roată împrejur, şi nicăiri iarba nu-i călcată şi nici fir de păr, nici zdreanţă de haină, nici urme de sânge ţâşnit n'am găsit pe spini şi pe mărăcini, iar prin văzduh numai noi putem să străbatem.»

www.dacoromanica.ro

Văzuseră ele pârtia de flori, pe unde călcase piciorul Liei, dar nu puteà chiar nici în bazm să le treacă prin minte gândul, că florile vii sunt urmă de fată cu inima curata; se potoliră dar, se prinseră în horă şi începură să joace lin, bătând cu piciorul în pământ şi cântând cu glas adimenitor:

«Ieşi, Limir, ieşi, Limir Impărat, ieşi să bem şi să mâncăm! — Ieşi, Limir, să ne veselim! Ieşi, ieşi, ieşi, Limir Impărat.»

Şi atât de lin jucau şi atât de ademenitor cântau, încât Liei îi venea să iasă din cuptor şi să se prindă în horă cu ele. N'a mai făcut-o însă şi asta, căci de odată pământul se deschise şi în deschizătura se ivì ridicându-se încetul cu încetul un tânar şi trupeş, şi chipeş, să-l vezi şi să ştii, că l-ai văzut, Limir el însuşi.

Limir acesta erà — nu un făt frumos ca toţi feţii frumoşi de prin poveşti, vre-un fecior de împărat, care umblă razna prin lume şi încurcă minţile zânelor şi ale fetelor de împărat, ci el însuşi, împărat, care aveà şi împărăţie întinsă, şi oştiri nenumărate, şi palaturi strălucite, şi slujitori credincioşi, toate câte se

www.dacoromanica.ro

cer pentru o stăpânire mare şi puternică. Toate le aveà, ba mai erà şi blând, şi drept, şi milos, şi dornic, cum unui Împărat i-se cuvine să fie, dar aveà şi un păcat: prea se credea, prea se socotia mai şi mai decât toţi, prea erà doritor de a eşì din lume şi prea nemulţumit, că nu poate să iasă, şi văzându-i slăbiciunea aceasta, Ielele s'au făcut stăpân pe el şi-l ademeneau şi furau cu momeli, ca să-şi petreacă nopţile veselindu-se în felul lor cu dânsul.

Şi cum ieşià Limir Împărat din pământ, ieşeà dimpreună cu el şi palatul lui cel strălucit, încât Ielele, nebunele, se pomeniră într'o sală întinsă şi împodobită tot cu aur şi cu petre scumpe, în mătăsuri şi catifele, iar acolo unde stà Lia pitită, erà un dulap de cristal, din care vezi fără ca să fii văzut, iar la o parte erà întinsă şi încărcată de toate bunătăţile masa cea mare, pe care ardeau lumânări de-ţi luau vederea.

«Care va să zică — de asta vă erà vouă!? — grăi Lia înciudită. — De asta vă ardeà! — Aici vă ducea gândul!»

Aşa ziceà şi iar îi veneà să iasa, dar nu ca să se prindă în horă, ci ca sa răs-

www.dacoromanica.ro

toarne şi masa cu toate bunătăţile încărcate pe ea, şi tot ceeace îi mai cădeà în cale şi să le alunge pe lele, nebunele, căci multă erà întristarea în faţa lui Limir, pe care nu-l lăsau în pace, şi rau îi şedeà să fie trist.

Deodată însă răsună de undeva din văzduhuri o muzica, — să stai, s'asculţi şi să-ţi ieşi din minţi, nu alta, şi Lia rămase încremenită şi cu ochii duşi la Limir, care, prins în horă, săltà îndelete şi mândru fără ca să se uite fie la dreapta, fie la stânga şi fără ca să zâmbească, parcă nu-i în lume nimeni alăturea cu dânsul şi nu vede, sărmanu de sufletul lui, pe zânele ce-l sorbeau cu ochii.

Aşteptà fata să-l mai vadă şi aşezându-se la masă cu ele, căci nu ştià, că zinele se veselesc numai gândindu-se cu gândul, beau şi mănâncă numai mângâindu-şi vederile la masa încărcată şi simt plăcerile numai închipuindu-şi-le. Când erà colo spre miez de noapte, luminile începură să se stângă una câte una, şi, când nu mai rămase decât una singură arzând, iar se porni vântul, palatul cel frumos se prăbuşi şi se cufundă dimpreună cu Limir-Impărat în pământ, iară

www.dacoromanica.ro

Ielele, nebunele, se deteră valvârtej unele peste altele şi se depărtară ca volbura în timpul verii.

Lia rămase câtva timp frecându-şi ochii. Nu mai ştià nici ea: i s'a părut, a visat, a aiurit ori le-a vazut toate în aievea.

Intr'un târziu a ieşit din cuptor.

Coliba luminata de un muc de opaeţ iar erà cum o gasise, plina în toate colţurile de paiengeniş îmgreunat de praf şi de gunoaie adunate din şapte ţări, iar pe jos şi pe pareţi — nici să te uiţi.

Acum însa Lia nu se mai apucă de muncă grea şi lunga, ci începù sà batà cu piciorul în pamânt şi sa cânte cu glas adimenitor:

«Ieşi, Limir, să ne vedem faţă în faţă. Ieşi, Limir-Impărat, să grăim şi să ne bucuram ! — Ieşi ! — ieşi ! ieşi !»

Nimic nu se mişcă.

«Ieşi, Limir, — staruì dânsa din nou, — ieşi, ca să văd, dacă eşti om în toata firea, ieşi, Limir-Imparat, ca să te ating cu mâna, să-ţi aud glasul şi sa simt bătăile inimii tale».

Tot nu se mişcă nimic.

Când batù însă de-a treia oară cu piciorul şi zise «ieşi Limir, că vreau şi vreau sá

www.dacoromanica.ro

ma uit în ochii tăi !»— pământul s'a deschis şi iar a ieşit la iveală Limir în mijlocul altei sali înca mai frumos împodobite, tot în roşu şi verde, şi i-a întins mâna, ca să se prinda în horă cu ea.

Ei se cutremurără amândoi : el pentru că mâna ei eră caldă de se înfierbântă sângele în vinele lui, iară ea pentru că mâna lui eră rece de îngheţă sângele în vinele ei.

Şi se uitară uimiţi unul la altul: el o vedeà cu obrajii rumeni, cu ochii plini de văpaie şi cu zâmbetul pe buze, desculţă şi îmbrăcată în cămăşuţa ei curată, iară ea îl vedeà pe el în podoabe împărăteşti, dar cu faţa albă ca varul, cu ochii stinşi şi cu buzele supte.

«Dar tu, sărman de sufletul tău, cum ai răsbit până aici?» — grăi dânsul pe şoptite.

«Întreaga, sănatoasă şi curată», — răspunse ea.

«Nici buruiana n'ai călcat-o, nici hainele nu ţi s'au zdrenţuit, nici trupul nu ţi s'a sângerat, nici talpile nu ţi s'au umplut de spini?» — întreba el.

«Nu !» — răspunse ea.

Limir simţi, cum i se desmorţeşte trupul şi i se înviореaza sufletul.

www.dacoromanica.ro

«Lucru ne mai pomenit, — grăi dânsul, — dar tot vai de sufletele noastre, caci mari chinuri ne aşteaptă pe amândoi. — N'ai întâlnit în calea ta o turmă de oi păzită de nişte câni?»

«Ba da», — răspunse ea.

«Oile acelea sunt tot fete, care au îndrăsnit să vie, iar cânii tot voinici, car au încercat să scape de aici, — raspunse el, — şi amare o să ne fie zilele, dacă Ielele dau peste tine. Eu, muncit mereu de dorinţe ce nu se pot împlini, am să te iau într'una la goană şi să muşc în carnea ta, iar tu, ca să scapi, ai să alergi prin bălării şi prin mărăcini cuprinsă de spaimă. — O singură scăpare ar fi: să nu stai aici, nici să nu te întorci, ci să răzbeşti înainte şi mereu înnainte prin desişul pădurii până ce nu vei dà de altă colibă ca aceasta, în care stă mama Ielelor, şi să deslegi întrebările, pe care ţi le va pune ea. Perduţi suntem amândoi, dacă nu răzbeşti şi nu eşti în stare să dezlegi, căci numai aşa se perde puterea vrajei».

«Duce-mă-voiu şi mă voiu tot duce,—grăi

www.dacoromanica.ro

Lia, — şi voiu răzbì şi-mi voiu adunà toate puterile, dacă e vorba să scap un suflet.›

Şi nici c'ar fi fost adevărată povestea, dacă n'ar fi grăit aşa şi nu i-ar fi fost fapta ca vorba.

Indată dar ce Limir-Impărat s'a cufundat iar dimpreună cu palatul lui, Lia a prins inimă şi a pornit-o înainte.

N'au mai venit însă acum nici râmele, nici aricii, nici oile, nici dulăii, ca să-i netezească drumul, ci trebuià să răzbească, vai de trupuşorul ei, prin bălării, printre spini şi mărăcini, încât făşii-făşii i s'a făcut cămăşuţa, fire-fire i s'a zmuls părul din cap prin scăieţi, trupul i s'a sângerat şi tălpile picioarelor i s'au umplut de spini. Nu poate însă nimic în lume să moaie voinţa tare, şi Lia a mers şi tot a mers, cum se zice, zi de vară până în seară şi azi, şi mâne, şi poimâne, trei zile dearândul.

A treia zi pe însărate, a zărit, în sfârşit, din depărtare coliba cea încă mai dărăpanată, în care şedeà, precum îi spusese Limir-Impărat, mama Ielelor.

Asta, o hârcă bătrână şi colţată, cu nasul cârlig şi cu ochi de şarpe călcat pe coadă,

www.dacoromanica.ro

o simţise de mult şi o aşteptă în pragul colibii răzămată de băţul ei noduros.

Lia simţì că-i trece prin inima fier roşu şi prin vine sloiu de ghiaţă când se uita în faţa ei: s'o facă scrum cu ochii şi nu alta.

«Bună seara, maică, şi bine te-am găsit!» — grăì Lia cu glasul ei de turturică speriată.

Bătrâna mişcă puţin din cap, dar nu-i răspunse nimic, ci-şi ridică numai băţul şi batù cu el în pământ parc'ar fi voit să vestească pe cineva, că a sosit cine avea să sosească.

Nu mai văzuse ea în vieaţa ei, — şi tânără nu mai erà, — picior de om pământean pe acolo şi stà şi se uità şi nu se puteà dumerì, cum a putut o fată plăpândă să răzbească printre Iele, nebunele, şi să ajungă aşa de departe.

A răzbit însă, şi parcă nu se simţià destul de tare, ca să se prindă cu dânsa.

«De! — îi zise ea într'un târziu cu glas piţigaiat. — Vei fi venit tu de ce vei fi venit, te va fi ispitit cine te va fi ispitit, te va fi ajutat cine te va fi ajutat, dar de geaba ţi-ai sângerat trupul, că nu sunt eu aceea, pe care o cauţi, ci soacră-mea, bunica lor, care

www.dacoromanica.ro

şade peste nouă ţări şi nouă mări, şi mult ai mai avea să umbli şi să-ţi sângerezi trupul, ca să ajungi la ea, bătrână, colea ca mine, ai fi când te-ai întoarce, daca te vei mai întoarce, de acolo. Fă-ţi mai bine calea întoarsă, adause ea cu glas dulceag şi momitor, — şi bucură-te c'ai scăpat pâna acì cu obrazul curat».

«Nu nouă, — îi răspunse Lia, — ci nouăzeci şi nouă dac'ar fi ţările şi tot atâtea mările, eu tot înainte aş merge».

Baba se încruntă odată, îşi încreţi sprâncenele stufoase şi bătù iar cu băţul ei noduros în pământ.

«Ia să-ţi văd vîrtutea!» zise apoi, şi deodată se ivira ca ieşiţi din pământ o mulţime de dulăi îndârjiţi şi se repeziră cu toţii latrând şi cu dinţii rânjiţi asupra Liei, ca s'o sfâşie în bucăţi. Lia-şi urmă însă inimoasă drumul, deşi dulăii i se aţineau în cale. Degeaba-i asmuţà baba, căci nici unul nu sărià la fată, ci făceau potecă sărind peste buruieni şi călcându-le, culcând mărăcinile la pământ şi curăţindu-le de spini, care toţi intrau în talpile lor.

Erau cânii, carora Lia le făcuse un mare

www.dacoromanica.ro

bine, şi cu cât mai mult turbà în mânia ei baba şi cu cât mai rău îi asmuţà, cu atât mai mulţi erau şi spinii intraţi în tălpile lor: în cele din urmă ei nici nu mai lătrau, ci chelălăiau schiopătând ca vai de ei din toate patru picioarele.

I-se făcù Liei şi astădată milă de dânşii, dar, vorba aia, «Milă mi-e de tine, însă mă arde de mine»; ea nu se mai opri, ca să le scoată spinii, ci-şi urmă drumul în vreme ce baba îi bătea pe dulăi cu bățul ei noduros.

N'a mers însă Lia mult şi se auzià încă din depărtare chelălăiturile cânilor când se iviră în calea ei o mulţime de şerpi mărunţi, care se uitau cu gurile căscate şi cu limbile scoase la ea şi-i sâsăiau în urechi de te treceau fiorii. Ea mergea înainte printre ei şi peste ei băgând de seamă, ca nu cumva să calce pe vre-unul pe coadă. Cu cât însă ea înaintà, cu atât şerpii ieşiţi în calea ei erau mai mari şi mai furioşi, cu atât sâsaiturile lor erau mai ascuţite şi cu atât spinii de prin mărăcini erau mai lungi, mai groşi şi mai ascuţiţi. Nu e însă în lume nimic ce poate

www.dacoromanica.ro

să țină în loc pe cel ce vrea cu tot dinadinsul să meargă înainte.

«Bălauri cu șapte capete dac'ați fi, eu tot calc peste voi!» — grăi Lia și-și urmă drumul.

Deodată se ivì în calea ei un șarpe mare, de tot mare, cu gura ca șura și cu limbile late de-o palmă și lungi de trei coți, s'o înghită într'o îmbucatură și să-i cauți degeaba urma.

Lia își făcù de trei ori cruce gata în gândul ei de ori-și-ce.

Când însă șarpele se repezì cu gura cascată printre mărăcini la ea, un spin lung și gros și ascuțit apucâ între falca de jos și se înțepenì în cerul gurii lui negre și i-se făcù căluș înfipt.

Cuprins de dureri sfâșietoare, șerpoiul începù să se încolătăcească, să se sbată și sa se salte.

Liei i se făcù milă de el, și, luându-și inima în dinți, ea se apropiè și-i scoase spinul din gură.

«Puțin ai ostenit, dar mult bine mi-ai făcut și mare o să-ți fie răsplata!» — grăi șarpele ușurat și începù s'o mângăie cu

www.dacoromanica.ro

limbile lui, şi, cum o mângăià, rana i-se vindecà, fiindcă nu e în lume leac ca limba de şarpe, şi cât ai bate în palme, ea se făcù de o sută şi de o miie de ori mai zdravănă, mai gingaşă şi mai frumoasă decum fusese.

«Incalecă acum pe mine, — îi zise dup'aceea, — şi ţine-te bine, că am să te duc — nu ca armăsarii hrăniţi cu jăratic, nici ca pajurile 'n sbor, ci ca zmeii ce se iau la întrecere.»

Lia încălecă, şi şarpele cel mare se aruncă în săltate de-o ridică de-asupra mărăcinilor, apoi se răpezì înainte încât ochii ei se împăiengeniră de nu mai vedeau nici la dreapta, nici la stânga, ci numai zare nesfârşită înainte.

Cât dai în palme, ajunseră la mare şi şarpele se avântă în valuri şi-o duse lunecând printre ele înainte până la celalalt ţărmure.

Aşa au trecut trei ţări şi tot atâtea mări, alte câte trei şi iar câte trei, de s'au făcut câte nouă în cap, cum zisese mama lelelor, dar le-au trecut pe toate parc'ar fi aţipit aici şi s'ar fi pomenit acolo.

www.dacoromanica.ro

Sgripţoroaica cea împetrită de bătrână simţia după miros, că vine şi se apropie ceva ce n'a mai fost prin partea locului, dar nu puteà să dee cu socoteală, ce şi cum şi de ce, şi sta în pragul colibii dărăpănate gârbovă, răzămată în două beţe noduroase şi clănţănind din cei doi dinţi ce-i mai rămăseseră în gură.

Când fură aproape, şarpele se oprì şi se întinse, ca Lia să descalece.

«Acum urmează-ţi drumul în pace, — grăi dânsul scuturându-şi solzii, — şi când vei mai aveà nevoie de mine, bate de trei ori în palme, că eu, ori şi unde aş fi, te aud şi, vară fie, iarnă fie, viu într'o clipă la tine.»

Lia-i mulţumì cum se cuvine şi-şi urmă drumul.

Bunica lelelor începù, când dete cu ochii de ea, să tremure mai de mânie, mai de îngrijare, căci simţià, că şi-a găsit naşul.

Cum o vedeà — aşa de tinără, şi frumoasă, şi dulce la fire, şi întreagă şi nevătămată, înţelegea, că mare trebuià să-i fie puterea şi multe farmecele, ca să fi putut răsbì cale atât de lungă fără ca să

www.dacoromanica.ro

îmbătrânească şi drum atât de greu, fără ca puterile să i-se sleiască.

«Acum e acum!» — îşi zise dar inteţindu-se.

«Bună seara, mamă!» — grăi Lia şi astă-dată.

Bunica Ielelor nu îi răspunse nici ea, ci o măsură cu ochii ei ţepoşi de sus până jos şi de jos până sus.

«Nu sunt mamă, ci babă», — îi răspunse apoi într'un târziu morocănoasă, şi mult erà fioroasă când îşi dedeà astfel răspunsul.

«Nu-ţi ştiu anii şi n'am să-i număr, — întimpină Lia cu glas de pisică linguşitoare, — dar îţi văd faţa şi bunătatea din ea, şi, ori-şi-cum te vei fi socotind, mie îmi eşti cum îmi pari.»

Baba se mai muiă puţin. Ori şi cât de bătrână ar fi baba, i-se 'nveseleşte inima când o crezi încă tinără, şi cel mai rău om se moaie şi el niţel când alţii îl cred bun.

«O fi, n'o fi cum zici, — grăi dânsa, — de mare lucru te-ai apucat, şi mult mi-e milă de tine, că de venit ai venit, cum ai venit, dar nu ştiu, cum o să te întorci.»

www.dacoromanica.ro

Mult ar fi dorit ea să ştie, cum a potrivit Lia lucrurile, ca să rasbească întreagă şi nevătămată şi să vie cale atât de lungă fără ca să îmbătrânească.

«Ce te-a adus?» adăugă ea, şi asta erà întâia din cele trei întrebări.

«Ajută, ca să te ajuţi! — îi răspunse Lia. — Cum am venit, aşa o să ma şi întorc, şi val-vârtej dacă s'ar răsturnà toate, drumul degeaba n'o să-mi fie.»

Când auzì asemenea vorbe, bunica Ielelor iar începù să tremure, însă mai puţin de mânie şi mai mult de fricà.

«Cum mă vezi?› întrebà iar dânsa.

«Cu ochii», răspunse Lia fără ca să ştie, că raspunde la a doua întrebare.

«Şi ce cauţi?» fù a treia întrebare.

«Omul, — răspunse Lia, — cât umbla pe pământ, tot moartea o caută.»

Acum baba se cutremură.

«Ia să mă uit mai bine 'n ochii tăi, — îi zise şi se apropie răzâmându-se în cele două beţe de dânsa, i-se uità în ochi şi-i puse mâna pe umărul gol.

Ochii Liei erau stânşi, iar trupul ei erà rece ca sloiul de ghiaţă.

www.dacoromanica.ro

Nu ştià Lia, săraca, că-i vindecase şarpele mângăindu-o cu limbile lui toate rănile şi-o făcuse nevătămată ca nici sabia să n'o taie, nici focul să n'o ardă, dar îi făcuse şi sângele rece ca al lui, stânsese tot focul vieţii din ea şi-i oprise viaţa în loc, ca, ori-şi-cât ar mai custà pe pământ, tot aşa, cum e, să rămâie.

N'o ştià Lia aceasta, dar o ştià baba cea înrăită, care vedea acum, că nu mai are nici o putere asupra ei — câtă vreme nu e om în toată firea.

«Vai de sufletul tău, — îi zise dar luându-i mâna: — nu vezi tu, nu simţi, nu-ţi dai seamă, că nu mai ai nici o viaţă în trupul tău, că sângele nu mai curge în vinele tale, că eşti rece ca sloiul de ghiaţă. — Uite! — Fiindcă eşti fată bună şi mi-ai vorbit frumos, mi-s'a făcut milă de tine şi am să-ţi gătesc o alifie, ca să te freci cu ea şi să te faci iar cum ai fost. Ori şi cine, bărbat fie ori femee, scapă chiar şi de cea mai spurcată vrajă, dacă se freacă cu alifia acea».

Lia se simţì chiar mai rece decum erà: îşi aducea aminte de vorbele, pe care i-le

www.dacoromanica.ro

grăise Limir Impărat, şi ştia acum, că după alifia aceasta a venit ea aici.

«Bună eşti şi miloasă, — îi zise dar, — şi cât o fi lumea n'o să te uit.»

Orişicât de îndrăcită ar fi fost însă, bunica Ielelor nu putea să facă alifia aceea ea singură, ci numai ajutată de o fată nevinovată, care trebuia să adune şapte flori dela şapte buruieni, de şapte-ori câte şapte frunze dela tot atâţi copaci şi şaptezeci de rădăcini dela şaptezeci de alte buruieni şi să le pună toate în cazan, ca baba să le fiarbă toate în bale dela şaptezeci şi şapte de şerpi.

S'a apucat dar Lia şi astădată de muncă lungă şi grea: a adunat de prin pădure cele şapte flori, cele de şapte-ori câte şapte frunze şi cele şaptezeci de rădăcini, a frecat cazanul cel mare, pirostriile de fier şi linguroiul de aramă de le-a făcut lucioase, a strâns şaptezeci şi şapte de braţe de vreascuri uscate şvarog, ca să aprindă focul, a pus flori, frunze şi rădăcini în cazan, a ridicat cazanul pe pirostrii şi se bucură, sărmana, că a scăpat şi de aceste, căci nu se gândeà, că perirea şi-o pregăteşte.

www.dacoromanica.ro

Baba a bătut apoi din palme, şi au venit din şaptezeci şi şapte de părţi cei şaptezeci şi şapte de şerpi, toţi cu limbile scoase şi gata de a umpleà cazanul.

Intre aceştia se află însă şi cel scapat prin Lia de grele suferinţe: el se furişă lunecând pe lângă dânsa şi-i zise pe sâsaite la ureche:

«Să nu te pună păcatele să te freci cu alifia, că-ţi pierzi toate puterile, ci scuipă în palme şi fă ca şi când te-ai fi frecând cu alifie.»

El ştià, că nu are alifia putere decât frecată fiind cu mâna unei fete nevinovate.

«Aşa o să fac!» — zise Lia şi, dupăce şerpii îşi făcură şi ei rândul, voì să aprindă focul.

«Oho! — mai va, fată, mai va!» — grăì bătrâna. — Pentruca fiertura să se prindă, trebue să mai dereticeşti prin colibă şi să curăţi curtea din dosul colibii, ca toate să fie ca la casa unei fete mari.

«S'o mai fac, — zise Lia, — şi pe asta.»

S'o facă — vai de capul ei!

Ea rămase încremenită când deschise uşa colibii: de când bunica Ielelor a fost

www.dacoromanica.ro

fată mare n'a mai dereticit nimeni prin colibă, gunoiul se adunase mormane, iar prin colţuri păiengenişul încarcat de praf sta perdele groase, şi pretutindeni mişunau paiengeni mari cât pumnul, muscoi înţepători şi fel de fel de alte bâzdâgănii, care, simţând mirosul de sânge curat, deteră năvală asupra Liei, ca s'o sleiască într'o clipă.

Ştiau, afurisitele, că ea, care lasa locul curat pretutindeni, pe unde trece, e duşmanca lor cea mare.

In curând simţiră însă, că n'au ce să-i facă şi i se deteră ruşinate din cale.

O ştiuse şi baba aceasta şi-o pusese pe Lia să dereticeaseă numai pentruca sa le îndârjească.

«Puişorilor, drăguţilor, — le zise dar, — mai aveţi puţintică răbdare, că în curând vi-o dau gata.»

A curăţit dar Lia şi păiengenişul, şi păreţii, a cărat gunoiul, a măturat şi a şters praful, a făcut coliba curată de-ar fi putut să stee chiar şi Limir-Impărat în ea.

Ea rămase şi mai încremenită când ieşi în curte.

www.dacoromanica.ro

Aici îşi ţinea baba hoarele, găini moţate, raţe deşelate, broaşte ţestoase, şopârle râioase şi fel de fel de alte jigănii spurcate, cu ale căror ouă trăia şi care umpluseră curtea de găinaţ şi de fel de fel de alte murdării, încât te cuprindea leşinul chiar şi când te gândeai numai, că ai să simţi mirosul. Iară prin murdăriile acelea colcăia gadul de vermi, prin văzduh roiau fel de fel de muşte, pretutindeni mişunau jigănii, care se hrănesc cu vermi şi cu muşte, şi şoareci, şi guzgani, şi conopiştiriţe, şi lilieci, bufniţe cu capul cât baniţa şi şerpi fel de fel, să vezi cu ochii şi să nu crezi, ci să te miri şi să nu mai ştii, ce să zici.

«Las', că vă viu eu de hac!» — grăi Lia şi intră cu bărbăţie în curte.

«Într'o clipă deteră cu toate năvală asupra ei, unele târîş, altele pitiş, iar altele alergând ori sburând. Degeaba însă, că nu puteau să-i facă nimic: ea se scutură odată şi toate căzură la pământ.

«Puişorilor, dragilor, — grăi baba şi de astădată, — aveţi puţintică răbdare, că vi-o dau deodată gata.»

Poate ori şi cine să dea cu socoteală, cât

www.dacoromanica.ro

şi cum a trebuit să muncească Lia, ca să cureţe şi curtea bunichii Ielelor, — muncă nu şagă! Las' că de aici cără şi colo se adunà, dar afurisitele acelea de lighioane se îngrămădeau în urma ei şi unde ea curăţea, acolo se spârcăiau ca să le umple toate de alte murdării, şi iar trebuià să cureţe şi iară şi iară şi — şi până ce n'a ajuns să cureţe şi maţele din ele.

«Uf!» — grăi dânsa când o mântuì şi asta şi se duse să aprindă focul la cazan.

Au fiert florile şi frunzele şi rădăcinile şi tot au fiert în clocote în vreme ce baba mestecà mereu cu linguroiul şi boscorodea cum ştià, şi tocmai pe la miezul nopţii văzduhul se umplù de un miros plăcut şi începù să se prindă pe deasupra un fel de pojghiţă ca smântâna. Asta erà alifia, care desghiaţă sângele, desmorţeşte vinele şi pune în mişcare viaţa, ca omul om să fie.

«Ia, fată, — grăi baba cu glas momitor,— şi freacă-te şi la ochi, şi la tâmple, şi la crucea pieptului, şi în palmă, c'o să te simţi ca înviată din morţi»!

Asta erà dar taina.

«La ochi, la tâmple, la crucea pieptului

www.dacoromanica.ro

şi în pălmi, — grăi Lia, — atât voiam să ştiu» !

Ea se duse apoi, luă un ţest de broască, îl curăţi bine, şi începù să adune în el alifia până ce nu-l umplù. Când venì însă rândul să se frece, ea făcù precum îi zisese şerpoiul: dădeà pe deasupra alifiei caşi când ar fi luând din ea, dar făceà parca-i erà greu mirosul şi se ţineà de nas cu mâna stângă, iar pe supt ea scuipà pe deget, apoi se frecà

Aşa s'a frecat şi la ochi, şi la tâmple, şi la crucea pieptului, şi în pălmi, iar bunica lelelor nu se îndoià, că cu alifie s'a frecat.

«Ţo pe ea—puişorilor, dragilor!»—strigă dar cu toată răutatea ei şi bâzdâganille toate şi toate jigăniile deteră năvală asupra Liei, ca într'o clipă s'o facă miş-fărămiş, încât numai oase albe să se aleagă de ea.

Lia însă se scutură odată, răsturnă cazanul de pe pirostrii şi pe acì îi fù drumul — cu ţestul plin de alifie.

«In ceas bun să fie!» — strigă şerpoiul, care îi ieşì peste puţin în cale. — «Cum ai pornit-o, aşa s'o şi scoţi la capăt. — Acum scuipă încă odată pe deget, ia cu el alifie

www.dacoromanica.ro

şi freacă-mă în frunte, la ochi şi la crucea pieptului.

Lia făcù precum i-se zise şi şarpele se sbătù puţin, se dete odată peste cap şi se făcù armasar cu nări umflate şi cu ochi focoşi.

«Eu sunt armăsarul lui Limir-Impărat,— îi zise, — pe care nimeni afară de dânsul nu l-a încălecat. — Incalecă-mă şi ţine-te bine, că am să te duc cum nici pe el nu l-am mai dus».

Lia a încălecat, ş'apoi a pierdut vederile în repeziciunea goanei, în care a fost dusă şi dusă mereu — într'o răsuflare până la turma păzită de cânii cu picioarele pline de spini.

Aici armăsarul se oprì.

‹Uite! vezi oile acelea!? — grăì armăsarul. — Sunt tot fete, care au făcut ca tine încercarea de a-l scăpà pe Limir-Impărat şi-au fost vrăjite de Iele, iar cânii sunt tot feţi frumoşi, care duşi de dorul lor, au răsbit până la mama Ielelor, ca să le scape pe fete, şi-au căzut în urgie. — Descalecă şi dute de le freacă şi-i freacă, cum ştii, cu alifie, dar bagă de samă, ca să nu ţi-se prindă alifia de deget».

www.dacoromanica.ro

Lia făcù precum i-s'a zis, şi una câte una oile se scuturară, se deteră peste cap şi se făcură fete care de care mai frumoasă, încât tot să stai şi să te uiţi la ele.

Armăsarul necheză odată, şi din lărgimile câmpiei veniră în goană mare cai frumoşi, pentru fiecare fată câte unul, iar, după ce încălecară, fetele se pomeniră gătite în haine scumpe şi frumoase cum li-se cuvine călărind pe asemenea cai.

Lia văzându-le atât de frumoase şi atât de frumos gătite, erà cuprinsă de ciudă şi-i păreà rău, că le-a făcut bine, dar tot îi frecă şi pe câni, care se scuturară şi ei, se deteră peste cap şi se făcură feţi frumoşi, care de care mai voinic.

Armasarul iar necheză şi iar veniră cai frumoşi, pentru fiecare câte unul, şi voinicii, încălecând, se pomeniră şi ei îmbrăcaţi în haine scumpe şi frumoase.

«Dar aceia cine sunt şi de ce dorm când ar trebuì să steie treji şi să poarte grijă deturmă»? — întrebă Lia arătând asupra păcurarilor.

«Aşa li-e rostul,—grăì armăsarul.—Sunt sfetnicii lui Limir-Impărat, care prin mome-

www.dacoromanica.ro

lile lor şi-au ameţit stăpânul şi i-au umplut capul de fumuri. — Haid să mergem mai departe».

Lia încălecă şi abia acum îşi dete seamă, că ea însăşi e gătită în haine încă mai frumoase şi mai scumpe decât ale celorlalte fete şi împodobită tot cu aur şi cu pietre scumpe. Pe când însă ceilalţi vorbiau şi râdeau în voie bună, ea se ţinea ţeapănă, rece şi mândră în scări, erà posomorâtă şi înfumurată parcă n'ar fi nimeni vrednic să stea alături cu dânsa, nici să simtă mirosul alifiei ce mai rămăsese în ţestul, pe care îl ducea cu multă grijă în mâna ei stângă.

Mult ar fi voit, Doamne, să se vadă în oglindă şi rău erà mâhnită, că erà pustiu împrejurul ei şi nu se adună de nicăiri lume, ca s'o vadă şi să stea uimită.

Mare-i fu dar bucuria când, aşa cum mergeau în jocul câmpiilor, li se ivì în preajma vederii un sat. Peste puţin însă ea zărì mai la o margine şi coliba, în care crescuse şi din care plecase în lume, şi-i venì să-şi schimbe drumul. Ii erà greu afară din cale să-şi vadă sărăcia şi să deie ochi cu mama ei cea îmbrăcată în zdrenţe înodate.

www.dacoromanica.ro

«Ei!—grăi însă prinzând inimă.—Ce-mi pasă!? — Ei tot nu ştiu nimic, nimeni n'o să mă cunoască, iar eu fac ca şi când n'aş fi ştiind nimic».

Aşa a şi fost.

A mers iute vestea, că vine o împărăteasă cu curtenii ei, ca să-i ducă lui Limir-Impărat daruri nepreţuite, şi multă lume li s'a adunat în cale ca să-i vadă.

Erà şi văduva cea săracă, mama Liei, acolo şi cum văzù din depărtare alaiul, îşi aduse aminte, că aşa'şi visà dânsa fata.

«Lio, fata mea, Lio! — strigă ea dupăce alaiul se apropiè.

Lia însă se ţinea ţapănă, rece şi mândră în scări şi trecù posomorâtă şi înfumurată înainte parc'ar fi fost din altă lume.

«Nu-i Lia, fata mea, — grăi văduva întristată. — Şi totuşi parc'ar fi aidoma ea.— Ce s'o fi ales de Lia mea!?»

Aşa au trecut prin sate şi prin oraşe multe, mereu prin mijlocul mulţimei uimite, şi Lia se simţea din ce în ce mai nemângăiata, că toţi o vedeau, dar ea însăşi nu puteà să se vadă pe sine.

A mers în cele din urmă vestea până la

www.dacoromanica.ro

Limir Impărat, care-şi petrecea zilele în marele lui palat, încunjurat de sfetnici şi de slugi fără de număr, dar singur în mijlocul lor, tot tânăr şi frumos, dar mereu posomorât.

«Doar o da Dumnezeu!» — ziceau supuşii lui când o vedeau pe Lia atât de frumoasă şi cu alaiu atât de strălucit. Mult ar fi dorit să-l ştie şi pe el om cu rost la casa lui, şi păreche mai potrivită nu puteau să-şi închipuiască.

Limir Impărat mai zâmbia parcă şi el din când în când şi o aşteptà cu oarecare nerăbdare. Când a aflat însă, că ea e mândră şi se ţine ţapănă în scări, el a început să-şi încreţească sprâncenele şi să dea porunci, ca să i se adune oastea.

«Nu cumva!? — îşi zicea. — N'ar voì cumva să se sămuiască cu mine!?»

Asta ar fi voit el s'o vadă!

Când curtenii l-au vestit, în sfârşit, ca Lia a sosit cu alaiul ei, Limir s'a gătit în cele mai strălucite podoabe şi a poruncit să i-se adune curtenii în sala cea mare, unde-şi aveà tronul făcut din aur şi aşezat la înălţimea de şaptezeci şi şapte de trepte.

www.dacoromanica.ro

După ce el urcă cele şaptezecì şi şapte de trepte, se aşeză în tron şi luă schiptrul în mână, sfetnicii şi curtenii îşi plecară capetele şi îngenuchiară pe trepte fiecare după rangul lui, cei mai umiliţi şi mai vrednici mai sus şi mai aproape de stăpân, iar cei mai îndoielnici ceva mai jos şi mai departe de el.

.Aşa-l găsì Lia când intră cu alaiul ei în sală şi cât dete cu ochii de el, îl şi cunoscù şi fu gata să-i aducă aminte cele petrecute în coliba Ielelor.

La dreapta tronului erà însă o oglindă mare şi la stânga alta, şi Lia rămase, când se văzù în oglindă, într'un fel de aiurire; nu mai vedeà acum nici sală, nici curteni, nici tronul cu cele şaptezeci de trepte, ci, uimită de frumuseţa ei, se simţia cu trei palme mai înaltă şi-şi ridicà cu atâta mândrie capul, încât toţi începură să tremure în faţa ei.

Limir-Impărat îşi aduse aminte de ea şi nu-şi mai putù stăpânì firea.

«M'a întrecut, m'a răpus, m'a dat gata!?— îşi zise el şi coborî printre curtenii săi umiliţi cele şaptezeci şi şapte de trepte, ca să

www.dacoromanica.ro

meargă la ea şi să i-se închine ca ori şi care muritor.

«Lie, — îi zise — parcă ne-am mai văzut», — şi plecându-se îi întinse mâna.

Lia înghiţi un nod: îi eră peste putinţă să facă mărturisirea, că dânsa e ceeace umblà odată desculţă şi în cămăşuţă curată.

«Ţi se va fi părând», — îi răspunse, — dar îi întinse şi ea mâna — aşà mai din depărtare.

El îi ţinù câtva timp mâna, dar nu mai simţià fiorii, pe care îi simţise, nu se desmorţia, nu i-se încălzea sângele în vine.

«Da, mi-s'a părut numai! — Alta eră şi altfel în toată firea ei aceea, pe care o ştiu», — grăi posomorât şi se întoarse, ca să urce cele şaptezeci şi şapte de trepte, să şadă în tron şi să ia schiptrul în mână.

Lia însă nu-l lăsă, ci-l ţinù în loc.

Acum i se înfundă însă şi Liei.

In zadar îi spuse c'a umblat şi a ostenit, a trecut prin multe şi s'a canonit, ca să caute alifia ce desmorţeşte vinele, în zadar îl încredinţă, ca a găsit-o şi vine cu ea de peste nouă mări şi nouă ţări, în zadar stăruì să-l frece fie măcar şi numai la ochi

www.dacoromanica.ro

şi la tâmple, căci el ţineà una şi bună, că alta e aceea, pe care o ştie dânsul şi o aşteaptă, o luà drept o vrajitoare, care vreà să-l peardă cu farmecele ei, ba în cele din urmă se îndârjì şi voì s'o deà afară din palat şi s'o alunge din împărăţia lui.

Toate ca toate, dar asta n'o mai puteà suferì Lia.

Atinsă în mândria ei, ea-şi perdù sărita şi cu ea toată ruşinea. Băgă dar mâna în ţestul cu alifie şi se frecă la ochi, la tâmple la crucea pieptului şi în pălmi, apoi se scutură ca trezită din somn şi rămase în faţa lui aşa, cum o ştià el, desculţă şi în cămăşuţă curată.

«Asta e!» — strigă Limir Impărat şi sărì să o cuprindă în braţe, dar nu-i simţì bine trupul cald când Lia îi dete brânci atingându-l la obraji şi la crucea pieptului cu mânile ei pline de alifie şi se desfăcù din braţele lui ca şarpele lunecos.

«O să alergi tu după mine cum am alergat eu după tine!» grăì dânsa, apoi se depărtă iute dimpreună cu alaiul ei, încălecă şi plecă în goană mare.

A şi alergat Limir, bietul de el.

www.dacoromanica.ro

Atins şi ici, şi colo de alifie, el nu mai erà nici viu, nici mort, ci numai aşa — leşinat şi lihnit.

Porunci dar, ca iute-iute să încalece cu toţii şi s'o urmărească pe Lia. A trecut însă vreme multă până ce slugile au scos caii din grajdurile împărăteşti, li-au pus şelele şi frânele şi până ce sfetnicii şi curteni au încălecat, căci, de! erau boieri, nu oameni de rând. Erà departe Lia când ei au plecat în urmărirea ei, şi nici vorbă nu puteà fi, ca s'o ajungă în drumul ei spre coliba văduvei.

Mare a fost, Doamne, bucuria mamei când şi-a văzut fata întorcându-se tot cum a fost, dar cu alaiu frumos şi mare de nu-l mai încăpeà nici coliba, nici curtea, nici preajma curţii.

Răsăriau florile şi acum pe urmele paşilor ei şi se clătinau plecându-se spre ea, dar nu mai erau triste, ci-i cântau voioase: Bună eşti, harnică eşti, frumoasă şi la fire dulce eşti şi puţin ai să mai stai cu noi, că vine într'o răsuflare ursitul tău.

A şi sosit în curând, şi văduva cea săracă nu mai ştià ce să înceapă când s'a

www.dacoromanica.ro

pomenit la coliba ei cu Limir Impărat el însuşi, venit ca să cerşească alifie şi sa-i peţească fata.

Că i-o dă, ori nu i-o dă, — despre asta nu mai puteà să fie vorba: s'a făcut, Neică, o nuntă împărătească de se vesteşte şi astăzi despre ea, şi şapte zile şi şapte nopţi, împărăţia întreagă a tot mâncat, băut şi s'a veselit, a tot jucat şi jucat de-a schimbat fiecare flăcău de dai Doamne câte trei perechi de opinci.

Numai sfetnicii şi curtenii lui Limir Impărat erau cam puşi pe gânduri, căci, de! multe s'au întors cu susul în jos şi mulţi dintre cei de pe treptele de sus s'au coborât ceva mai în rând cu talpa scării.

Iar Ielele, nebunele, au ramas cum fuseseră, dar de atunci încoace, când se întâlnesc pe la răscruci, se mai prind şi numai singure în horă.

www.dacoromanica.ro

TABLA DE MATERIE

www.dacoromanica.ro

TABLA DE MATERIE

	Pag.
Zâna zorilor	5
Floriţa din codru	78
Ileana cea şireată	117
Doi feţi cu stea în frunte	136
Păcală în satul lui	155
Petrea prostul	185
Limir-Împărat	235

www.dacoromanica.ro

CĂRȚI apărute în Editura Institutului Grafic „MINERVA"

B-DUL ACADEMIEI, 3. — EDGAR QUINET, 4. — BUCUREȘTI

AUTORII CLASICI

Alecsandri V. — Poezii populare ale Românilor . . 1.50
— Poezii 1.50
— Proză 1.50
— Teatru I 1.50
— Teatru II 1.50
— Teatru III 1.50
— Teatru IV 1.50
— Teatru V 1.50
Alecsandrescu Gr. — Versuri și Proză 1.25
Bălcescu N. — Istoria Românilor sub Mihai-Viteazul 1.50
Bolintineanu D. — Poezii 1.50
Creangă I. — Opere complete 1.50
Eminescu M. — Scrieri politice și literare . . . . . 2.—
— Literatură populară 1.50
— Poezii postume 1.50
— Geniu pustiu . . . . . 2.—
Filimon N. — Ciocoii vechi și noi 1.50
Ispirescu P. — Legendele sau basmele Rnmânilor . 1.50
— Poveștile unchiașului sfătos 1.50
Maiorescu T. — Critice vol. I 1.50
— » » II 1.50
— » » III 1.50
Negruzzi C. — Opere complete, proză 1.50
— » » poezii 1.50
Nicoleanu N., Cârlova V., Stamati C. — Opere complete, poezii și proză 1.50
Odobescu Al. — Opere complete vol. I 1.50
— » » vol. II 1.50
— » » vol. III 1.50
Pann Anton — Povestea vorbei 1.50

Din autorii clasici ca: V. Alecsandri, Gr. Alecsandrescu, N. Bălcescu, D. Bolintineanu, I. Creangă, M. Eminescu, N. Filimon, P. Ispirescu, I. Negruzzi, N. Nicoleanu, Al. Odobescu și A. Pann, se găsesc volume elegant legate în pânza, atât din edițiile obicinuite cât și din cele de lux.

Prețul unui volum obicinuit . . . . . Lei 1.50
« » » de lux . . . . . » 3.—

www.dacoromanica.ro

Routăţi literare

datorite celor mai de seamă scriitori români,

precum şi traduceri după capod'operile străinătăţii,

APAR SAPTAMÂNAL,

în editura Institutului de arte grafice şi editură „Minerva".

Cereţi la toate librăriile GRATUIT catalogul cărţilor şi produselor INSTITUTULUI „MINERVA".

I. 7183.

www.dacoromanica.ro

www.dacoromanica.ro